

Årsmelding 2006

Nasjonalt senter for
leseopplæring og leseforskning

Lesesenteret

ÅRSMELDING 2006

**NASJONALT SENTER FOR LESEOPPLÆRING OG LESEFORSKING
LESEENTERET**

© Lesesenteret, UiS
Sats: Lesesenteret, Jostein Tollaksen
Trykk: Allkopi, Sandnes
Forsidefoto: Elisabeth Tønnessen

INNHOLD

Forord

DEL I. PRESENTASJON AV LESESENTERET

1. KORT ORIENTERING OM SENTERET
- 1.1. Organisering
- 1.2. Mål og strategier
- 1.3. Kort om virksomheten i 2006

DEL II. RESULTATRAPPORTERING

2. FORSKINGS- OG UTVIKLINGSARBEID
- 2.1. Oversikt over forskings- og utviklingsprosjekt
- 2.2. Kort orientering om de enkelte forskings- og utviklingsprosjektene
- 2.3. Forskergrupper ved Lesesenteret
- 2.4. Besøk av gjesteforskere
3. DIAGNOSTISERING, RÅDGIVING/KONSULENTVIRKSOMHET
- 3.1. Diagnostisering
- 3.2. Generell rådgiving
4. ETTERUTDANNING
- 4.1. Kurs
- 4.2. Nasjonalkonferanse
5. UNDERVISNING OG VEILEDNING
- 5.1. GLSM – Grunnleggende lese-, skrive og matematikkundervisning
- 5.2. Masterstudium i lesevitenskap og Literacy Studies
- 5.3. Masterstudium i spesialpedagogikk, 1. år
- 5.4. Masterstudium i spesialpedagogikk, 2. år
- 5.5. Norsk i allmennlærerutdanninga
- 5.6. Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring for 5. tinn
- 5.7. Veiledning av doktorgradsstudenter
6. ANNEN VIRKSOMHET
- 6.1. Samarbeid med Utdanningsdirektoratet
- 6.2. Samarbeid med Sametinget
- 6.3. Samarbeid med andre kompetansesenter
- 6.4. Nordisk samarbeid
- 6.5. Annet faglig samarbeid
- 6.6. Medlemsskap i råd, utvalg og komiteer utenom senteret
- 6.7. Internasjonalt samarbeid
- 6.8. Deltaking på nasjonale konferanser og møter med presentasjon
- 6.9. Deltaking på internasjonale konferanser og møter med presentasjon
- 6.10. Deltaking på nasjonale og internasjonale konferanser og møter uten presentasjon
- 6.11. Informasjon og kommunikasjon
- 6.12. Utredningsarbeid ved senteret

DEL III. ØKONOMI OG PERSONALE

7. REGNSKAPSOVERSIKT 2006

8. PERSONALSITUASJONEN

8.1. Fordeling av stillinger

8.2. Sykefravær

8.3. Kompetanseutvikling

9. RÅD OG UTVALG

9.1. Råd for Lesesenteret

9.2. Interne samarbeidsorgan

9.3. HMS-utvalg

DEL IV. RESULTATRAPPORTERING OG BEHOVSVURDERING

10. Måloppnåelse i forhold til Årsplan for 2006 og Oppdragsbrev for 2006

10.1 Det spesialpedagogiske området

10.2 §1-4-området

DEL V. PUBLIKASJONER

Vedlegg:

OVERSIKT OVER KURS OG KONFERANSER 2006.

FORORD

Lesesenteret kan også i 2006 se tilbake på et år med store utfordringer og stor innsats. Prosjektet *Gi rom for lesing!* har, som i 2005, vært et viktig arbeidsområde ved senteret også i 2006. *Gi rom for lesing!* synes å ha ført til at skolene er sterkt opptatt av hva som kan gjøres for å stimulere leselyst og hvordan utvikle gode og varierte lesestrategier. Lesesenterets serie med veiledningshefter, *Bok i bruk*, er derfor blitt meget godt mottatt. *Bok i bruk* er tenkt å være en hjelp i lærerens arbeid med å bruke nyere barne- og ungdomslitteratur i opplæringen, og en hjelp til å stimulere elevene til selv å lese ny litteratur. Det første heftet for første til fjerde trinn kom i slutten av 2005. I løpet av 2006 er serien utvidet med et hefte for femte til syvende trinn, et hefte for åttende til tiende trinn og *Fagbok i bruk – Grunnleggende ferdigheter*. Våren 2007 kommer så *Bok i bruk* for videregående skole og *Bok i bruk* i barnehagen. Lesesenteret har arrangert flere kurs i forbindelse med *Bok i bruk*, og spesielt synes etterspørselen etter kurs i forbindelse med *Fagbok i bruk* å være svært stor.

I løpet av 2006 har Lesesenteret satt i gang arbeid på flere nye områder. Det er alltid farlig å framheve noen områder spesielt i et forord, men tre områder skal likevel nevnes.

Stavangerprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger og Stavanger kommune. Hovedmålsettingen er tredelt. Den første er å identifisere tidlige utviklingsfaktorer som fremmer eller hemmer tilegnelse av grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. Den andre er å utvikle kunnskap som kan bidra til tidlig identifisering og stimulering av barn som vil kunne streve med å tilegne seg de grunnleggende ferdighetene. Den tredje er å heve kompetanse på de nevnte områdene hos pedagogisk personell i barnehager og skoler, og hos annet kommunalt fagpersonell som PPT, helsesøstre og fysio- og ergoterapeuter. *Stavangerprosjektet* er et longitudinelt prosjekt som vil kunne bidra med ny kunnskap i mange år framover.

Lesesenteret har over noe tid også bygget opp et laboratorium for studiet av øyebevegelser. Her ligger mulighetene for grunnforskning og for praktisk bruk i blant annet diagnostisering. Det har vært stor aktivitet i "øyenlabben" i 2006 og det er gledelig å registrere at dette er et område som også åpner for et omfattende internasjonalt samarbeid.

Kartlegging og vurdering av leseferdighet har alltid vært en viktig oppgave for senteret. Etter et turbulent år i 2005 har arbeidet med de nasjonale prøvene i lesing falt på plass i 2006. Lesesenteret har fått ansvaret for å utvikle leseprøvene for 5. trinn. I dette arbeidet kan vi glede oss over ett godt samarbeid med Institutt for læreutdanning og skoleutvikling, UiO, som har ansvaret for leseprøvene på 8. trinn. Gledelig er det også at Lesesenteret har fått i oppdrag å revidere kartleggingsprøvene i lesing for 2. trinn. Når disse prøvene blir ferdige i 2008, vil de bli brukt av alle elever på 2. trinn.

Fra 1. august 2006 gikk senterleder Ingolv Austad av med pensjon. I tillegg til å ha preget arbeidet som senterleder i mange år, var Ingolv Austad også en del av grunnstammen da Senter for leseforskning så dagens lys i 1989. Takket være Ingolv Austads innsats i mange år framstår Lesesenteret i dag som en livskraftig og vital institusjon. Vi takker ham for innsatsen og ønsker ham en lang og aktiv pensjonisttilværelse!

Stavanger, februar 2007

Ragnar Gees Solheim
senterleder

Del I. PRESENTASJON AV LESESENTERET

1. KORT ORIENTERING OM SENTERET

1.1. Organisering

Utvikling i korte trekk

Senter for leseforskning (Lesesenteret) ble i 1992 etablert som landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter for lese- og skrivevansker/dysleksi lokalisert til Stavanger lærarhøgskole. Siden omorganiseringen av høgskolesektoren har senteret fra 1995 vært organisert innenfor Høgskolen i Stavanger. Denne modellen ble valgt med tanke på at senterets kompetanse på det spesialpedagogiske området også skulle komme til nytte, i særlig grad innenfor lærerutdanningene ved Høgskolen i Stavanger. Vekselvirkningen mellom forskning, praksis og høyere utdanning har alltid vært et viktig element i senterets arbeid.

Det spesialpedagogiske området

Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning er et landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter for lese- og skrivevansker/dysleksi som er lagt inn under Universitetet i Stavanger. Lesesenteret har dermed et særlig ansvar for å ivareta spesialpedagogisk virksomhet relatert til lese- og skrivevansker/dysleksi både nasjonalt og innenfor universitetet. Som nasjonalt spesialpedagogisk kompetansesenter har senteret oppgaver innenfor kunnskapsutvikling, kompetansespredning og rådgivning i forhold til kommuner og fylkeskommuner. Den årlige ressurstildelingen fra departementet til universitetet gir økonomiske rammer for den spesialpedagogiske virksomheten hvert år. Senterets tjenesteyting (utadrettede tjenester mot kommuner og fylkeskommuner) og forskning utgjør en integrert virksomhet i et likeverdig forhold mellom disse to arbeidsområdene.

“§1-4-området”

Fra 1.1.2004, som et ledd i tiltaksplanen for å styrke leseopplæring og leselyst på nasjonalt plan, bestemte departementet at det skulle etableres et Nasjonalt senter for leseopplæring i tilknytning til det tidligere Senter for leseforskning. Det ble utarbeidet et eget mandat for denne virksomheten og tildelt egne midler. Den nye oppgaven ble etablert som et s.k. “§18-tiltak” med departementet selv som styre. I og med omleggingen av den sentrale utdanningsadministrasjonen, ble styringsansvaret for “§1-4-tiltaket” overført til Utdanningsdirektoratet, som tildeler øremerkede midler til Universitetet i Stavanger. Virksomheten som spesialpedagogisk kompetansesenter inngår fortsatt i det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped), som også er lagt inn under Utdanningsdirektoratet.

Nytt navn – nye oppgaver

Som en følge av utvidelsen av virksomheten bestemte departementet at senteret måtte få et nytt navn for den samlede virksomheten, Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret). Det utvidede senteret har som tidligere arbeidsoppgaver i forhold til Universitetet i Stavanger og som landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter for lese- og skrivevansker, men skal også arbeide med alle sider ved lese- og skriveopplæring og lese- og skriveforskning. Dette vil omfatte grunnlaget for leseopplæring i tidlig alder og sider ved leseopplæringen i skolen, men også hvordan leseopplæringen ivaretas i grunnutdanningen og videreutdanningen av lærere. Senteret arbeider også med oppgaver knyttet til voksnes lesing og mestringskompetanse og lesing og skriving blant minoritetsspråklige. I tillegg til de oppgavene som framgår av mandatet, har Lesesenteret også omfattende oppgaver i forhold til departementets tiltaksplan “Gi rom for lesing”. Arbeidet med oppgavene i tiltaksplanen skjer i nært

samarbeid med Utdanningsdirektoratet, som har det overordnede ansvaret for gjennomføringen av planen.

Organisering

Fra 1.1. 95 har senteret vært en del av Høgskolen i Stavanger (fra 1.1.05 Universitetet i Stavanger). Den organisatoriske utfordringen har vært å sikre den nødvendige utviklingen av kompetanse på landsbasis og samtidig bidra til styrkingen av faglig kompetanse i universitetet. Senteret er organisert innenfor Det humanistiske fakultet, men med respekt for at senteret må ha en fri stilling i forhold til utadrettet virksomhet. Senteret har en tilsatt senterleder som har både faglig og administrativt ansvar. I forhold til universitetsspesifikke oppgaver (undervisning, forskerutdanning, veiledning) er senterleder underlagt fakultetets dekan. Senterets interne faglige ledelse bestod inntil 31.7.06, foruten av senterleder, av to områdeledere og tre faglige koordinatore som har sine ansvarsområder lagt inn som en funksjon i sine stillinger.

Områdelederfunksjoner:

- Områdeleder for det spesialpedagogiske området
- Områdeleder for det allmennpedagogiske området (1-4-tiltaket).

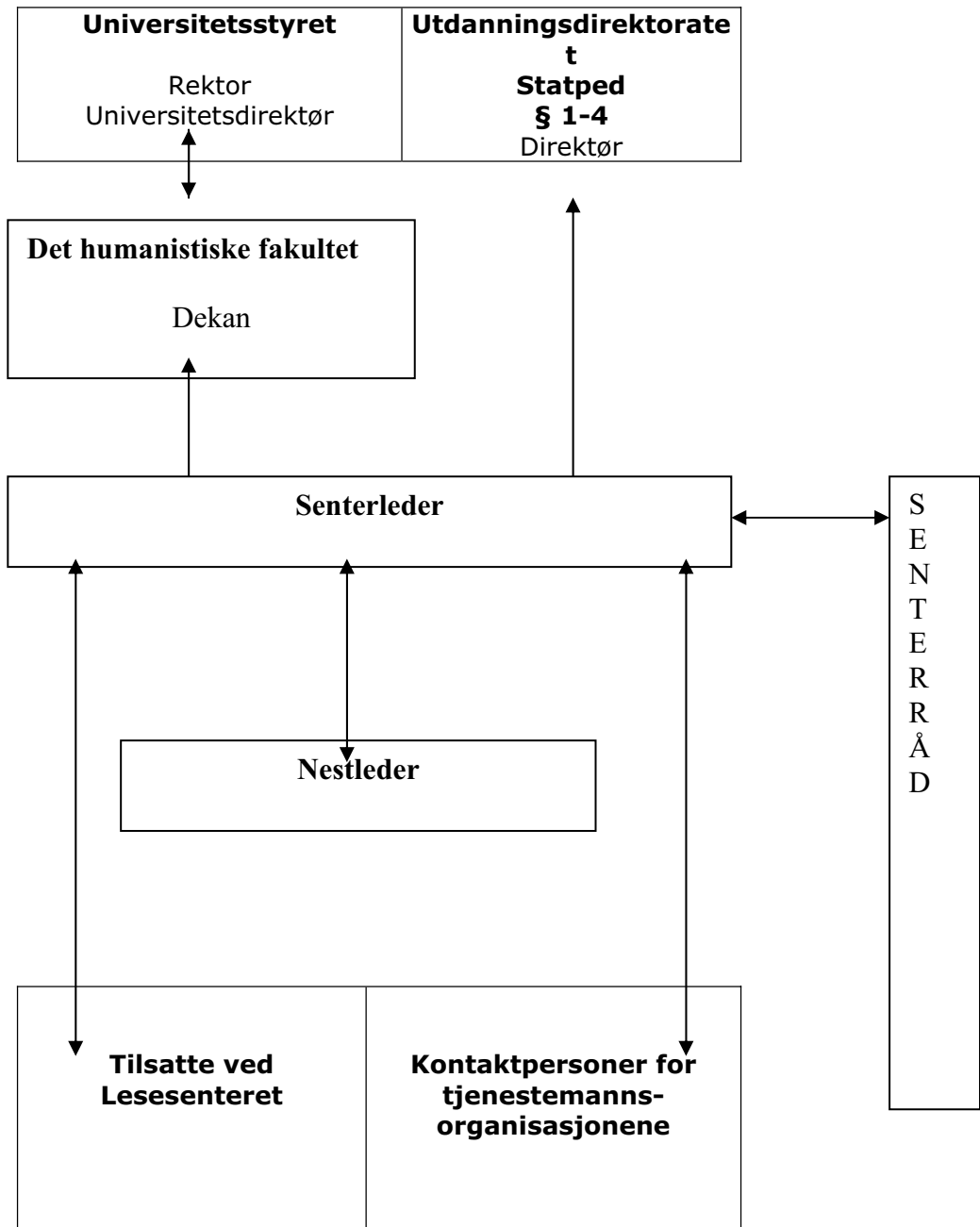
Koordinatorfunksjoner for tre områder:

- undervisning og veiledning
- kurs og konferanser
- diagnostisering

Områdelederfunksjonene ble fra 1.8.06 avviklet og erstattet av en stilling som nestleder. Både senterleder og nestleder har faglige oppgaver i tillegg til ledelsesoppgavene.

ORGANISASJONSKART FOR LESESENTERET

2006

1.2. Mål og strategier

Overordnet mål

Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning har i henhold til Stortingets vedtak som nasjonal oppgave å sikre, utvikle og spre spesialpedagogisk kompetanse når det gjelder lese- og skrivevansker/dysleksi. Senteret har også blitt tillagt faglige oppgaver på et mer allmennpedagogisk plan med å bidra til å styrke leseopplæringen og til økt leselyst i utdanningssystemet. Som del av Universitetet i Stavanger har senteret som overordnet mål å bidra til å styrke universitetets faglige kompetanse på dette området.

Det overordnede målet kan uttrykkes i 5 hovedområder:

- A å drive forskings- og utviklingsarbeid og forskingsdokumentasjon på høgt nivå i forbindelse med lese- og skriveopplæring generelt og lese- og skrivevansker/dysleksi spesielt.
- B å delta aktivt i arbeidet med å formidle informasjon til og utvikle kompetanse hos aktuelle brukergrupper i hele landet
- C å gi råd i forbindelse med kartlegging av lese- og skrivevansker. Ved mer alvorlige tilfeller av dysleksi også gi tilbud om diagnostisering
- D å gi undervisning og veiledning på sitt fagområde innenfor universitetets ulike studietilbud
- E å gi forskerutdanning innenfor sitt fagområde ved universitetet

1.3. Kort om virksomheten i 2006

Tjene 3 herrer

Lesesenterets oppgaver henger sammen, selv om de ut fra styring, organisering og ressurstildeling går inn i ulike sammenhenger. En kan gjerne si at Lesesenteret skal tjene 3 "herrer":

1. Utdanningsdirektoratet/Statped som spesialpedagogisk kompetansesenter
2. Utdanningsdirektoratet som nasjonalt senter (§1-4-tiltak)
3. Universitetet i Stavanger som fagmiljø innenfor Det humanistiske fakultet

Men det er likevel verdt å understreke at Lesesenteret er ett senter med ulike oppgaver. Dette ble også framhevet i det mandatet som senteret fikk i forbindelse med at det ble et nasjonalt senter. Det betyr at de som er tilsatt ved senteret vil få oppgaver innenfor flere eller alle områdene som senteret arbeider med. Det vil være flytende overganger mellom de ulike områdene. Det vil ikke være naturlig i en årsmelding å rapportere den faglige virksomheten separat til hver av "herrene", men derimot å legge fram en samlet årsmelding fra Lesesenteret.

Fou-arbeidet

Forskings- og utviklingsarbeid er senterets sentrale oppgave. Senteret ønsker gjennom fou-arbeid å vinne ny kunnskap på området lese- og skrivevansker/dysleksi og generelt når det gjelder lese- og skriveopplæring og bidra til at denne kunnskapen kan sikre den enkelte en opplæring som både kan forebygge og avhjelpe lese- og skrivevansker og fremme en positiv lese- og skriveutvikling. Det har vært i gang 46 ulike fou-prosjekt ved Lesesenteret. Prosjektene spenner over ulike fagområder, som for eksempel barns normale lese- og skriveutvikling, lese- og skrivevansker blant barn, tenåringer og

voksne, lese- og skrivevansker blant tospråklige elever og komorbiditet mellom lese- og skrivevansker og ulike typer av atferdsvansker og matematikkvansker. Ved Lesesenteret pågår også store nasjonale og internasjonale kartlegginger av leseferdighet hos norske elever og voksne, samt forskning med fokus på tidlige lese- og skrivepedagogiske metoder. Forskingen ved senteret gjennomføres i en del tilfeller i samarbeid med internasjonale forskningsmiljøer i Europa, USA og Australia. Mer om de ulike prosjektene i pkt. 2.2. I 2005 arbeidet senteret ut en egen forskningsstrategi der et sentralt element er etableringen av forskergrupper.

Diagnostisering og rådgiving

Senteret har et begrenset tilbud om diagnostisering og rådgivning knyttet til et mindre antall enkeltelever. Barn, unge og voksne med lese- og skrivevansker skal i prinsippet få et diagnostiseringstilbud gjennom skolen/PPT-kontoret i sin hjemkommune. Senteret kan derfor bare ta seg av enkelte av de mest kompliserte sakene. Mer om diagnostisering i pkt 3.

Etterutdanning/kompetanseheving

Etterutdanning/kompetanseheving utgjør en viktig del av senterets virksomhet. Et godt utbygget nasjonalt nettverk har bl.a. bidratt til et godt resultat på dette området. I denne sammenhengen har senteret også et betydelig samarbeid med faggrupper og fagmiljøer både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom nettverkssamarbeidet med fylkesmannens utdanningsavdelinger og med skoleeierne (kommuner/fylkeskommuner) forsøker senteret å nå fram til sentrale målgrupper innen barnehage, skole, PP-tjenesten og tilsatte i høgre utdanning, for at ressursene blir brukt så effektivt som mulig. Mer om kursvirksomhet i pkt. 4.

Undervisning ved Universitetet i Stavanger

Senteret har hatt ansvar for undervisning innen fagområdet spesialpedagogikk i samarbeid med Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk og Senter for atferdsforskning. Temaområdene har vært GLSM (grunnleggende lese- og skriv- og matematikkopplæring), lese- og skrivevansker/dysleksi, statistikk og metodelære. Undervisningen har vært knyttet til mastergradsstudiet i spesialpedagogikk og til allmennlærerutdanningen. Senterets medarbeidere har også deltatt i undervisning og veiledning i lesevitenskap i samarbeid med Institutt for kultur og språkvitenskap. Senteret har i tillegg hatt tilbud om eksternt finansiert kompetansegivende videreutdanning i samarbeid med FLEKS. Mer om undervisning og veiledning i pkt. 5.

Forskerutdanning

Senteret har i 2006 hatt 6 doktorgradsstipendiater. Midlene har kommet fra ulike kilder. Dels er det brukt egne midler, dels midler fra Rådet for psykisk helse, dels Universitetsfondet. En stipendiat er finansiert av Norges forskningsråd. I tillegg til stipendiatene, har 2 av de ansatte ved senteret arbeidet med doktoravhandlinger som en del av stillingen ved senteret.

DEL II. RESULTATRAPPORTERING

2. FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID

2.1. Oversikt over forsknings- og utviklingsprosjekt

Tabell 1. Forsknings- og utviklingsprosjekt ved Lesesenteret.

Doktorgradsprosjekt:

PROSJEKTTITTEL	TYPE PROSJEKT	PROSJEKT-ANSVARLIG	TIDSPERSPEKTIV
1. Staveferdighet. Ei undersøkning av stavetileigning i norsk barneskole.	Doktoravhandling	Astrid Skaathun	2001-2007
2. Reading comprehension – a construct in search of proper measurement	Doktoravhandling	Oddny Judith Solheim	2002-2007
3. Early literacy development in regular and irregular orthographies	Doktoravhandling	Bjarte Furnes	2006-2010
4. SNAPP-prosjektet - skriveferdigheter og narrativ kompetanse ved prepsykose og tidlig psykotiske tilstander	Doktoravhandling	Sigrun Hodne	2003-2007
5. Hvilke kriterier kan brukes for å validere leseprøver? - Aspekter ved kriteriums- og konstruktvaliditet	Doktoravhandling	Anne Charlotte Begnum	2005-2009
6. Effekten av inferenstrening for leseforståelse	Doktoravhandling	Ida Iversen	2005-2009
7. Tilleggsvansker hos elever med lesevansker	Doktoravhandling	Anne Elisabeth Dahle	2005-2009
8. Developmental differences in mathematics: a comparison of children with and without learning difficulties in mathematics and/or reading	Doktoravhandling	Elin Reikerås	2002-2007

9. Norske 16-30-åringers basisferdigheter fra et personlig til et internasjonalt perspektiv	Doktoravhandling	Kjersti Lundetræ	2006-2010
---	------------------	------------------	-----------

Andre forskningsprosjekt, nasjonale og internasjonale

PROSJEKTTITTEL	TYPE PROSJEKT	PROSJEKT-ANSVARLIG	TIDSPERSPEKTIV
10. Den genetiske og miljømessige innflytelsen på lese- og skrivevansker – et tvillingprosjekt	Grunnforskning Internasjonalt samarbeidsprosjekt	Stefan Samuelsson i samarbeid med Richard Olson og Brian Byrne.	2000-2006
11. Second Language Acquisition Twin Study.	Grunnforskning The project is aimed at studying contributions of enetic,environmental, and genetic-environmental interactions factors in second language acquisition.	Victor van Daal with Bryan Byrne, Richard Olson, Will Coventry, Philip Dale, Nick Ellis, Liz Ellis	Planlagt i 2006 og vil starte i 2007
12. Den tidlige lese- og skriveutviklingen hos barn som blir født med svært lav fødselsvekt	Samarbeid mellom Linköpings universitet og Linköpings universitetssjukhus	Stefan Samuelsson	2006-2007
13. Stavangerprosjektet. Den enkelte elev. Læring og utvikling. Mestring av ferdigheter i et utviklingsperspektiv med spesielt fokus på de sårbare barna. En tverrfaglig, longitudinell studie av språk, matematikk, motorikk og atferd.	Samarbeid med Stavanger kommune	Ann-Mari Knivsberg	2006-
14. Diagnostisering og oppfølging av elever med lesevansker		Anne Brit Andreassen og Ann-Mari Knivsberg	2005-2012

15. Barn med AD/HD-symptomer	Prosjekt med sikte på å evaluere effekt av kaseinfri diett for barn med store oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker og impulsiv atferd.	Ann-Mari Knivsberg i samarbeid med Finn Egil Tønnessen, Magne Nødland, Stine Fosse, Madlavoll skole og Karl-L. Reichelt, Rikshospitalet,	Videreføres. Videre bearbeiding av data pågår
16. A research project on dietary intervention for children with autistic disorders and abnormal urinary peptide profiles. A Scandinavian – British project	Samarbeid mellom Center for Autisme, København, Rikshospitalet, UiO, University of Sunderland og Lesesenteret.	Ann-Mari Knivsberg	Pågående prosjekt
17. Reading Acquisition and Disability in European Orthographies	I en tverrspråklig studie av leseinnlæringens første år belyses hvordan ulike skriftsystem med sine ulike kompleksiteter påvirker så vel normal leseutvikling som særdrag hos barn med leseproblemer.	Åke Olofsson og Finn Egil Tønnessen	2002-
18. Utenlandsadopterte barns språklige utvikling	Prosjektet er et 1-årig pilotprosjekt om utenlandsadopterte andreklassingers språklige mestring.	Åse-Kari H. Wagner	2006
19. Leseglede, barnelitteratur for gassiske barn	Produksjon av barnebøker til gassiske barn	Per Henning Uppstad Åse-Kari H. Wagner David Wagner Ragnar Gees Solheim Øyvind Dahl	2006-2007
20. Den taktile leseprosessen	Grunnforskningsprosjekt om taktil lesing og taktil bildeavlesing	Sven Strömquist og forskergruppe i Lund, Sverige	2006 -
21. Bilingual spelling	The project is aimed at finding out how spelling in L1 influences spelling in L2, and the other way around. Carried out at the British and at the American School in Stavanger.	Victor van Daal sammen med Alexandra Gottardo (gjesteforsker) og Astrid Skaathun.	2006-2008

22. Teaching Struggling Adolescent Readers: A comparative study of good practices in European countries.	Socrates-Adore collaboration The project is aimed at examining what makes practice good practice across a number of European countries.	Victor van Daal	2006-2009
--	--	-----------------	-----------

Prosjekt knyttet til kartlegging og testing

23. Adult Literacy and Life Skills Survey (ALL-prosjektet)	Den norske delen av et oppfølgingsprosjekt av IALS, som omfatter aldersgruppen 16 – 65 år	Egil Gabrielsen	2000-2008
24. Individual Based Literacy Assessment	Utvikling av individbasert kartlegging av leseferdighet blant voksne, basert på IALS-prosjektet	Egil Gabrielsen i samarbeid med VOX og Arbeidsdirektoratet	2006-2008
25. PIRLS 2006 (Progress in International Reading Literacy Study)	IEA-prosjekt som ser på leseferdighet blant 10 åringer.	Prosjektleder: Ragnar Gees Solheim. Nasjonal forskningskoordinator: Victor van Daal Medarbeider: Nina N. Gabrielsen, Anne Charlotte Begnum	2004-2008
26. PIRLS 2006: Hvordan leser minoritetsspråklige elever i Norge?	Studium av ei gruppe tospråklige elever i PIRLS 2006	Åse Kari H. Wagner	2006-2008
27. "...det kommer an på". Hvordan påvirkes elevenes leseferdighet av lærernes planpraktisering?	Data fra PIRLS 2006 vil brukes sammen med data fra delprosjektet for å kunne sammenholde elevens leseferdighet, innholdet i undervisning og læreres refleksjon over egen undervisning.	Nina N. Gabrielsen	2006-2007
28. Data fra den obligatoriske kartleggingen på 2. trinn.	Innsamling og bearbeiding av data fra obligatorisk kartlegging	Ragnar Gees Solheim, Liv Engen og Anne Charlotte Begnum	2000-2011
29. Revisjon av kartleggingsprøvene for 2. trinn	Utkast til ny prøve for kartlegging av leseferdighet på 2. årstrinn	Anne Elisabeth Dahle, Nina Gabrielsen, Astrid Skaathun, Anne Charlotte Begnum, Ragnar Gees Solheim	2005-2008

30. Nasjonale prøver i lesing	Utvikling av nasjonale vurderingsprøver i lesing på 5. trinn	Ragnar Gees Solheim, Marianne Røskeland, Atle Skaftun, Oddny Judith Solheim	2002-2010
31. Nasjonale prøver i skrivning	Utvikling av nasjonale prøver i skrivning på 4., 7., 10. og grunnkurs videregående skole	Ragnar Thygesen i samarbeid med Lars Sigfred Evensen, Wenche Vagle og Rolf Fasting	2002-2006
32. Skriveutvikling – nasjonalt og regionalt	Prosjektets målsetting er å få kunnskap om skoleelevers skrivekompetanse på ulike skoletrinn, på nasjonalt så vel som på regionalt nivå.	Ragnar Thygesen	2006-

Utvikling av læremidler

33. TRAS – Tidlig registrering av språkutvikling	Nordisk prosjekt om utvikling av materiell for tidlig registrering av språkutvikling	Ragnar Gees Solheim, Åse Kari Hansen Wagner	Pågående
34. Lesing og skrivning i et tospråklig perspektiv	Lærebokprosjekt (med midler fra NFF)	Åse Kari H. Wagner Per Henning Uppstad	2006-
35. Lese- og skrivevansker i videregående skole	Lærebokprosjekt	Marianne Røskeland og Astrid Skaathun	2004-2006
36. Bok i bruk på 8.-10. trinn	Veiledningshefte om ny litteratur for ungdomstrinnet	Anne Håland	Under arbeid
37. Bok i bruk for videregående opplæring	Veiledningshefte om ny litteratur for videregående opplæring	Marianne Røskeland	Påbegynt 2006, kommer våren 2007
38. Fagbok i bruk	Artikkelsamling om den fortsettende leseopplæringen med spesiell vekt på lesing av fagtekst.	Lise Helgevold og Liv Engen	2006
39. Leik og læring	Grunnleggende lese- og skriveopplæring for 1. trinn	Anne Håland	Trykt 2006
40. Bok i bruk i barnehagen	Språkstimulering gjennom leseaktiviteter basert på utviklingsarbeidet BOKTRAS	Trude Hoel	Påbegynt 2006, kommer våren 2007

41. Rapport om gutter og lesing: Read Wars – the return of men	Idéseminar om lesing med 34 gutter fra hele landet. Seminaret har munnet ut i en rapport som er tilgjengelig på www.lesesenteret.no	Trude Hoel	2006
42. Boktras	"Lesestimuleringspakke" i barnehager i tilknytning til TRAS, et materiell for kartlegging av språkfunksjoner i tidlig alder	Trude Hoel Lise Helgevold i samarbeid med ABM-utvikling og 3 folkebibliotek og 7 barnehager	2006-08
43. Informasjonsfilmer (video) til foreldre om barns skriftspråklige utvikling	Målsettingen med dette prosjektet er å nå foreldre med konkret informasjon også gjennom visuelle medier om hva de kan gjøre for å stimulere barns skriftspråklige utvikling.	Liv Engen Trude Hoel Leif Måsvær	2006-2007
44. Språkutvikling og språkvansker hos barn og unge	Å utvikle kompetanse om temaene språkutvikling og språkvansker	Liv Engen i samarbeid med Bredtvet kompetansesenter (Gi rom for lesing, tiltak 18)	2005-2007
45. Fortsatt rom for lesing – hjemme	Utvikling av en brosjyre for foreldre med barn på 8. trinn.	Liv Engen i samarbeid med FUG-foreldreutvalget for grunnskolen (Gi rom for lesing – tiltak 20)	2006-2007
46. En oversikt over letleshefter som utgis i Norge	Heftene er gruppert etter en felles mal med 11 ulike vanskegradsnivå.	Lise Helgevold	Tilgjengelig på www.lesesenteret.no Oppdateres 2 ganger i året.
47. Lesing som grunnleggende ferdighet: Testing – og undervisning	Lærebokprosjekt for LNU Fagbokforlaget (støttet av NFF)	Atle Skaftun	Utgitt høsten 2006

Pedagogiske utviklingsprosjekt

48. Årstad-prosjektet	Samarbeidsprosjekt mellom Årstad videregående skole og Lesesenteret	Marianne Røskeland	2006-2006
49. Lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.	Samarbeidsprosjekt 4 grunnskoler i Haugesund og Lesesenteret	Liv Engen	2006-2008

50. Leseglede	Litteraturformidling i skolen og hjemme. Gi godt tilbud om rykende fersk litteratur presentert av en levende og engasjert litteraturformidler.	Trude Hoel og Anne Håland	2006-
51. Barns tidlige matematikk	FOU arbeid knyttet til barns tidlige matematikkutvikling	Elin Reikerås	2006-2007

Kunstnerisk og kreativt utviklingsarbeid

52. Verdens bokdag	For å markere og skape oppmerksomhet rundt Verdens bokdag, leste vi HØYT fra toppen av kranbilen Simen Snorkel for barn og voksne i Våland barnehage. Markeringen fikk fin pressedekning og positiv oppmerksomhet.	Trude Hoel Leif Måsvær og andre ved Lesesenteret	2006
53. Litteratur på tur	Litteraturproduksjon med vekt på formidling av ny ungdomslitteratur og samtaler om lesing og litteratur for Den kulturelle skolesekken i Rogaland.	Trude Hoel og Anne Håland	2006-
54. Det stig av hav	Skriva fyrste strofe av Mot soleglad av Arne Garborg, med kvite grasballar på eit jorde i innflyginga til Sola Lufthamn. Open Port, Kulturhovudstadsmarkeringa.	Trude Hoel Samarbeid med Bondelaget og Stavanger 2008	2006-2008
55. Hvorfor leser du?	Film med temaet "Hvorfor leser du?" brukt under åpningen av den nasjonale lesekonferansen Lesing - fra læreplan til elevens læring, 12.-13. september 2006.	Trude Hoel og Leif Måsvær	2006

2.2. Kort orientering om de enkelte forsknings- og utviklingsprosjektene

1. *Staveferdighet. Ei undersøkning av stavetileigning i norsk barneskole.*

Prosjektet er et doktorgradsarbeid som i hovedsak baserer seg på en lengdesnittundersøkelse av staveutviklingen til norske barneskoleelever. Datainnhenting har pågått gjennom elevenes seks første skoleår, og stavedataene kommer til uttrykk gjennom elevenes friskrivingsarbeid. Undersøkelsen har som mål å skaffe til veie ny kunnskap om normal staveutvikling slik denne kommer til uttrykk i relasjon til det norske språket.

Problemstilling/tema: Hvordan tilegner norske skolebarn seg staveferdighet?

Tidsperspektiv: Prosjektet er ferdigstilt og rapportert. Prosjektrapporten er søkt vurdert til graden doctor philosophiae under tittelen 'Staveferdighet. Ei undersøkning av stavetileigning i norsk barneskole'.

Prosjektansvarlig: Astrid Skaathun

Veiledere: Finn Egil Tønnessen og Sven Strømqvist

Biveilder: Per Henning Uppstad

2. *Reading comprehension – a construct in search of proper measurement*

I avhandlingsarbeidet mitt arbeider jeg med utfordringer knyttet til operasjonalisering av leseforståelse, med spesiell vekt på oppgaveformat. Avhandlingen er satt sammen av 3 artikler. I den første artikkelen gir jeg en historisk oversikt over bruken av begrepene *reading* og *literacy* slik disse defineres og operasjonaliseres i internasjonale komparative studier av leseferdighet gjennomført av IEA og OECD i perioden 1968(1991) - 2006. I denne perioden har leseforskningen utviklet seg til et interdisiplinært fagfelt der ulike fag og teorier møtes og brytes. Det er ikke uvanlig at testutviklere har et pragmatisk forhold til "teoriblanding". Siden konkurrerende teorier sjelden er gjensidig utelukkende bygger testutviklere ofte på deler av ulike teorier. Ved å spore de historiske røttene til begrepene *reading* og *literacy* slik de defineres i internasjonale komparative studier av leseforståelse, og videre undersøke disse i lys av rammeverk og operasjonalisering, belyser jeg hvilke perspektiver som er inkludert, og i hvilken grad (under arbeid). Den andre artikkelen setter fokus på forholdet mellom intensjon og realitet i bruken av åpne oppgaver i testing av leseforståelse. Artikkelen fremhever betydningen av skåringskriteriene, og relasjonen mellom skåringskriterier på den ene siden og tekst og spørsmål på den andre siden. Forhold mellom rammeverk, oppgaver og skåringskriterier i Pirls 2001 er brukt som eksempel materiale (innlevert). Den tredje artikkelen er en empirisk analyse av øyebevegelesesmønster under besvarelse av en prøve i leseforståelse.

Prosjektansvarlig: Oddny Judith Solheim

Veileder: Finn Egil Tønnessen

Biveiledere: Knut Hagtvatn og Atle Skaftun

3. *Early literacy development in regular and irregular orthographies*

Prosjektet er et fireårig doktorgradsarbeid som finansieres av Norges Forskningsråd. Følgende problemstillinger gjelder for prosjektet: Hvilke prediksjonsmønstre kan identifiseres mellom språklige og kognitive ferdigheter som barn innehar i førskolealder (5 år) og deres tidlige lese- og skriveinnlæring (1. – 3. klasse)? Hvilke forskjeller eksisterer mellom barn som tilhører en regulær kontra en irregulær ortografi? Datamaterialet er hentet fra en internasjonal tvillingstudie hvor om lag 1800 barn fra

Norge, Sverige, USA og Australia medvirker. Hensikten med prosjektet vil være å undersøke hvordan skriftspråkrelaterte forløpere kan si noe om den påfølgende lese- og skriveutviklingen. Dette er spesielt interessant fordi majoriteten av den leseforskningen vi kjenner til i dag (om lag 70%) er gjennomført i engelskspråklige land. Denne undersøkelsen vil blant annet bidra til kunnskap om hvilke forhold ved lese- og skriveutviklingen som kan antas å være universelle og hvilke som med stor sannsynlighet varierer mellom ulike ortografier.

Prosjektansvarlig: Bjarte Furnes
Hovedveileder: Stefan Samuelsson
Biveileder: Arve Asbjørnsen
Tidsperspektiv: 2006 – 2010

4. SNAPP-prosjektet (skriveferdigheter og narrativ kompetanse ved prepsykose og tidlig psykotiske tilstander)

SNAPP-prosjektets målsetning er å undersøke skriveferdigheter og narrativ kompetanse ved prepsykose og i tidlig psykotiske tilstander. Undersøkelsen gjennomføres ved bruk av Mercer Mayers billedbok *Frog, where are you?* som illustrasjonsmateriale i dataprogrammet ScriptLog. SNAPP gjennomføres på alle pasienter som inkluderes i TIPS-II og TOPP prosjektet ved psykiatrisk klinikk, Stavanger Universitetssjukehus, dvs alle pasienter som enten oppfyller kriteriene på første gangs psykose eller på prodromal syndrom tilstand etter SIPS (structured interview for prodromal symptoms) skalaen. Alder er 15-65 år og bakgrunnspopulasjonen er ca 180 000, dvs midt sektor av Rogaland fylke. Pasienter som har gitt informert skriftlig samtykke til å delta i TIPS-II eller TOPP blir undersøkt innen 3 mndr etter inklusjon. SNAPP vil inkludere ca 20 personer med prepsykose og 50 pasienter med førstegangs psykose innen utgangen av 2006. Vi vil i løpet av de to første månedene i 2007 gjennomføre undersøkelsen på 25 kontroll personer uten psykiatrisk diagnose. Vår hovedhypotese er at en del pasienter vil ha spesifikke forstyrrelse knyttet til dannelsen av koherente fortellinger og evnen til å uttrykke egen mening i skriftlig og muntlig form. Annen forskning peker på språklige avvik hos mennesker som har diagnosen kronisk schizofreni. Vi antar at vår forskning vil kunne bidra til bedret beskrivelse av den premorbide og den tidlige psykosefasen, samt danne grunnlag for en mer tilpasset rehabilitering og behandling av denne ressurskrevende pasientgruppen. Våre analyser vil se på sammenhenger mellom skriveferdigheter og premorbid funksjon, symptomprofil ved start av behandling inkludert nevropsykologisk testing og ulike forløpsparametre. SNAPP prosjektet er finansiert av Universitetet i Stavanger i samarbeid med Helse og Rehabilitering (Extra-midlene)
Tidsperspektiv:
2005 innsamling av data
2006 innsamling av data, databehandling og databearbeiding
2007 Databearbeiding og ferdigstilling av prosjektet

Prosjektmedarbeider: Sigrun Hodne
Hovedveileder: Sven Strömqvist
Medisinsk ansvarlig og veileder: Tor K Larsen.

5. Hvilke kriterier kan brukes for å validere leseprøver? - Aspekter ved kriteriums- og konstruktvaliditet.

Målet med prosjektet er å sammenligne leseforståelse slik det blir operasjonalisert i PIRLS (Progress in Reading Literacy Study), i teori om leseforståelse og i praktisk pedagogikk.

I de siste 10 årene har Norge deltatt i en internasjonal lesetest kalt PIRLS, som skal måle leseforståelse til elever på fjerde trinn. Målet med dette prosjektet er å undersøke aspekter ved konstrukt- og kriteriumsvaliditet for PIRLS i Norge. Konstruktvaliditet forstås her som i hvilken grad leseprøven måler konstruktet leseforståelse, mens kriteriumsvaliditet her forstås som hva en kan måle/forutsi med leseprøven og hva ikke, og i hvilken utstrekning en kan gjøre det. Prosjektet tar sikte på å finne eksterne kriterier for validitetstesting. For måling av kriteriumsvaliditet vurderes to kriterier: for det første lærervurdering av elevers leseferdighet, for det andre om målene i læreplanen for fjerde trinn kan brukes som normkriterier. For måling av konstruktvaliditet, vil lærers definisjon av leseferdighet sammenlignes med definisjoner av leseferdighet i litteraturen og definisjon av leseferdighet i PIRLS. Til dette ble det utviklet et spørreskjema i høst som skal sendes ut til lærerne som deltok i PIRLS undersøkelsen

Prosjektansvarlig: Anne Charlotte Begnum
Veileder: Carsten Elbro
Biveileder: Victor van Dahl

6. Effekten av inferenstrening for leseforståelse

Studien fokuserer på barns evne til å gjøre inferenser når de leser. Inferens er viktig fordi all informasjon ikke alltid er eksplisitt uttrykt i teksten. Studien har til hensikt å utvikle et treningsprogram for å bedre 9. klassingers evne til å gjøre inferenser. Hvilke typer inferens, og hvilke aktiviteter som er mest effektive å trene blir kartlagt gjennom en gjennomgang av tidligere studier av inferens. Utprøving av treningsprogrammet planlegges høsten 2007.

Prosjektansvarlig: Ida Iversen
Veileder: Carsten Elbro.
Biveileder: Liv Engen

7. Tilleggsvansker hos elever med lesevansker

Prosjektet er et 4-årig doktorgradsprosjekt finansiert av Universitetet i Stavanger. Prosjektet baserer seg på en undersøkelse/kartlegging av AD/HD-problematikk (oppmerksomhets-/konsentrasjonsvansker og vansker med hyperaktivitet og impulsivitet) og matematikkvansker hos svake lesere fra et utvalg på ca 300 elever på 4. årstinn) i grunnskolen. Det finnes få studier som retter søkelys mot samtidig forekomst av lesevansker og AD/HD-problematikk eller lesevansker og matematikkvansker eller en kombinasjon av alle tre vansketypene. Kunnskapen et slikt prosjekt kan gi, vil dermed kunne være av betydning når vansker skal kartlegges og når en skal planlegge, utarbeide og gjennomføre undervisningsopplegg for elever med slike vansker.

Prosjektansvarlig: Anne Elisabeth Dahle
Veiledere: Ann-Mari Knivsberg og Ragnar Thygesen
Prosjektet avsluttes i 2009.

8. Developmental differences in mathematics: a comparison of children with and without learning difficulties in mathematics and/or reading.

Det primære målet med doktorgradsprosjektet er å undersøke hvordan elevers matematikkferdigheter utvikles med hensyn på om de har/ikke har vansker innenfor matematikk og/eller lesing. 1038 elever i Hå kommune fordelt på 6 klassetrinn er involvert i prosjektet. Disse elevenes matematikk- og leseferdigheter er kartlagt flere

ganger over en fireårsperiode (2001 -2006), og ut fra dette er elevene delt inn i 4 hovedgrupper:

- 1) elever med både matematikkvansker og lesevansker
- 2) elever med matematikkvansker, men ikke lesevansker
- 3) elever med lesevansker, men ikke matematikkvansker
- 4) elever uten vansker på noen av de to områdene

Med utgangspunkt i den omfattende kartleggingen foretas en sammenligning av gruppenes utvikling av matematikkunnskaper på ulike felter innenfor faget. Det foreligger også data slik at det er mulig å si noe om gruppenes stabilitet.

Valgte fokusområder:

- Skriftlig tekst i matematikkoppgaver
- Oppstilte oppgaver
- Hoderegning
- Overslageregning
- Sammenligning av muntlige og skriftlige oppgaver

Prosjektansvarlig Elin Reikerås

Dette er et samarbeidsprosjekt med Hå kommune, og det er også involvert master og hovedfagsstudenter og andre forskere i prosjektet.

Veiledere:

Hovedveileder: Snorre Ostad, Universitet i Oslo

Biveiledere: Finn Egil Tønnessen og Ann-Mari Knivsberg

9. Norske 16-30-åringers basisferdigheter fra et personlig til et internasjonalt perspektiv

Problemstillinger:

- 1a. Hvorfor presterte kanadiske 15-åringer langt bedre enn de norske i PISA 2000 og 2003, når norske 16-25-åringer gjør det best i ALL?
- 1b. Hvordan utvikler basisferdighetene seg fra aldersgruppen 16-20 år til aldersgruppen 21-25 år?
2. Hvordan er basisferdighetene i den yngste delen av befolkningen sammenlignet med den eldre delen?
3. Hvilke variabler er bestemmende for deltakelse i arbeidsliv og utdanning i ung alder?

Prosjektansvarlig: Kjersti Lundetræ

Hovedveileder: Egil Gabrielsen

Biveileder: Reidar J. Mykletun

10. Den genetiske og miljømessige innflytelsen på lese- og skrivevansker – et tvillingprosjekt

En longitudinell tvillingstudie som har som mål å studere den genetiske og miljømessige innflytelsen på barns tidlige språkutvikling og senere på deres tidlige lese- og skriveinnlæring. Prosjektet er et atferds-genetisk prosjekt i samarbeid med professor Richard Olson (The Colorado Learning Disabilities Research Centre) og professor Brian Byrne (The University of New England i Australia). Stefan Samuelsson har ansvar for prosjektet i Norge og Sverige. Den svenske og norske delen av prosjektet finansieres med tilskudd fra Universitetet i Stavanger (kr 500.000,- pr år) fra august 2000 till august 2006, og Vetenskapsrådet i Sverige (kr 500.000,- pr år) fra januar 2003 til desember 2007.

11. Second Language Acquisition Twin Study

Prosjektet er rettet mot å studere hvordan genetiske, miljømessige og genetisk-miljømessige faktorer virker inn på tilegnelsen av andrespråk.

Prosjektansvarlig: Victor van Daal sammen med Bryan Byrne, Richard Olson, Will Coventry, Philip Dale, Nick Ellis og Liz Ellis.

12. Den tidlige lese- og skriveutviklingen hos barn som blir født med svært lav fødselsvekt.

Prosjektet er et treårig prosjekt. Hensikten er å beskrive longitudinelt og kartlegge den tidlige lese- og skriveinnlæringen hos en gruppe barn med svært lav fødselsvekt. I prosjektet samarbeider forskere fra Linköpings universitet (Stefan Samuelsson) och Linköpings universitetssjukhus (Ingemar Leijon). Prosjektet er finansiert med midler fra Landstingets Forskningsråd i Sydöstra Sverige (kr 300.000,- pr år) fra januar 2006 til desember 2007.

Prosjektansvarlig: Stefan Samuelsson

13. Stavangerprosjektet: Den enkelte elev. Læring og utvikling. Mestring av ferdigheter i et utviklingsperspektiv med spesielt fokus på de sårbare barna. En tverrfaglig, longitudinell studie av språk, matematikk, motorikk og atferd.

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger og Stavanger kommune. Hovedmålsettingen er tredelt. Den første er å identifisere tidlige utviklingsfaktorer som fremmer eller hemmer tilegnelse av grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. Den andre er å utvikle kunnskap som kan bidra til tidlig identifisering og stimulering av barn som vil kunne streve med å tilegne seg de grunnleggende ferdighetene. Den tredje er å heve kompetanse på de nevnte områdene hos pedagogisk personell i barnehager og skoler, og hos annet kommunalt fagpersonell som PPT, helsesøstre og fysio- og ergoterapeuter. Det sistnevnte vil bli gjort blant annet gjennom kursvirksomhet. Deltakerne vil være tre kull barn med ca. 1000-1200 barn i hvert kull. Det planlegges å kartlegge barnas ferdigheter og kunnskaper ved 2½, 4½, 7 og 9 år og ha mulighet for videre kartlegging med fem års mellomrom til og med 20 års alder. To fortløpende årskull vil først bli inkludert i studien og deretter et nytt kull tre år senere. Detaljert plan er under utarbeiding.

Det er opprettet en styringsgruppe for prosjektet bestående av Helge Ole Bergesen, Administrasjonen, UiS, Bjørn Tunglund, Oppvekst og levekår, Stavanger kommune, Ann-Mari Knivsberg, Lesesenteret, UiS, og Liv Stuestøl, Lesesenteret, UiS. Referansegruppe er under oppretting. Plangruppe for prosjektet er tverrfaglig og består av: Ann-Mari Knivsberg, Lesesenteret, UiS Synnøve Iversen, Stavanger kommune, Inger Kristine Løge, Senter for atferdsforskning, UiS, Elin Reikerås, Lesenteret, UiS og Mona Kopperstad, Stavanger kommune.

14. Diagnostisering og oppfølging av elever med lesevansker

Målsettingen i prosjektet er å utvikle ny kunnskap om lese- og skrivevansker, tilleggsvansker ved lesevansker og faktorer av betydning for tilegnelse av og bedring av lese- og skriveferdigheter. Deltakere er elever som henvises til Lesesenteret for utredning grunnet store og vedvarende vansker. Det innhentes informasjon fra elev, foreldre, lærere og PP-tjenesten. Dette gjøres ved hjelp av intervju, spørreskjema,

kartleggingsmateriell og tester. Prosjektet startet 01.09.2005 og går fram til 31.12.2012. Det arbeides med innlegging av data for de 15 første deltakerne.

Prosjektansvarlige: Ann-Mari Knivsberg og Anne Brit Andreassen.

15. Barn med AD/HD-symptomer

Målsettingen med prosjektet er å evaluere effekt av kaseinfri diett for barn med store oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker og impulsiv atferd. Prosjektet er utvidet fra treårig til åtteårig. Det er innhentet data om atferd, samt språklige, kognitive og motoriske ferdigheter hos barn før og etter en diettperiode på ett år, tre, fem og åtte år. Det er også innhentet opplysninger om gjennomføring av dietten og urinpeptidmønstre. Det er skrevet en hovedfagsoppgave fra prosjektet, videre er det publisert konferanseforedrag og poster fra første del av prosjektet. Videre bearbeiding av data pågår, og data benyttes nå i en masteroppgave. Prosjektet ledes av Magne Nødland og Stine Fosse, Madlavoll skole, Stavanger. Det utføres i samarbeid med Karl-L. Reichelt, Pediatrisk Forskningsinstitutt, Rikshospitalet, Universitetet i Oslo, Finn Egil Tønnessen, og Ann-Mari Knivsberg, Lesesenteret.

16. A research project on dietary intervention for children with autistic disorders and abnormal urinary peptide profiles. A Scandinavian – British project

Dette er et samarbeid mellom Center for Autisme, København, Rikshospitalet, UiO, University of Sunderland og Lesesenteret, UiS. Målsetting i prosjektet er å kartlegge effekt av gluten- og kaseinfri diett for barn med autistiske særtrekk og avvikende urinpeptidmønstre. 74 barn deltar i prosjektet. Barna er parvis matchet med hensyn til alder, grad av autistiske særtrekk og kognitivt funksjonsnivå. Halvparten er tilfeldig trukket ut til å bruke diett i åtte måneder. Den andre halvparten er kontrollgruppe og fortsetter sitt ordinære kosthold. Etter åtte måneder vil barna i kontrollgruppen starte med diett og barna som allerede har brukt diett i åtte måneder, vil også fortsette med diett. Det er foretatt kartlegging av atferd og testing av ferdigheter før barna ble tilfeldig trukket ut til deltakelse i de to gruppene. Tilsvarende kartlegging og testing vil bli foretatt etter åtte måneder og etter 16 måneder. Den første gruppen startet på diett i slutten av juni 2006. Prosjektet er treårig. Det ledes av Demetrious Haracopos og utføres i samarbeid med Maureen Pilvang, Jonna Deibjerg, Judith J. Jacobsen, Karl-L. Reichelt, Paul Shattock, Paul Whiteley og Ann-Mari Knivsberg.

17. Reading Acquisition and Disability in European Orthographies

I en tverrspråklig studie av leseinnlæringens første år belyses det hvordan ulike skriftsystem med sine ulike kompleksiteter påvirker så vel normal leseutvikling som særdrag hos barn med leseproblemer. Sammenlikning gjøres på tvers av språkgruppene i Belgia, Danmark, Finland, Norge, Spania, Sverige og Storbritannia.

Koordinator: Philip Seymour, Dundee. Nasjonale forskere: Carsten Elbro, København; Lynne Duncan, Dundee; Heikki Lyytinen, Jyväskylä; Pekka Niemi, Åbo; Åke Olofsson: Sverige; Jacqueline Leybaert, Brüssel; Finn Egil Tønnessen, Stavanger; Sylvia Defior, Granada. Medarbeidere: Pernilla Söderberg Juhlander, Sverige; Leila Kalliokoski, Dundee; Jane Erskine, Dundee og Jyväskylä.

18. Utenlandsadopterte barns språklige mestring

Prosjektet er et 1-årig pilotprosjekt om utenlandsadopterte andreklassingers språklige mestring. Med språklig mestring menes utvikling av muntlig språk, skolerelatert språk, skriftspråklige ferdigheter og læring i skolealder. Utenlandsadopterte er en voksende gruppe elever vi vet for lite om. Tidligere forskning på utenlandsadopterte barns språk baserer seg i stor grad på spørreundersøkelser til foreldre og lærere, og vi mangler i stor grad undersøkelser som bygger på forskernes egne studier av barnas språk. Vi mangler også studier som følger barna over tid. Pilotprosjektet har som mål å forberede et større longitudinelt prosjekt som skal studere barnegruppens språklige og helsemessige utvikling, fra foreldrene får papirer på barna, og til barna går ut av 7. klasse. I det ett-årige pilotprosjektet deltar 17 utenlandsadopterte første- og andreklassinger. Språklig fungering studeres ved hjelp av observasjon i klasserommet, samtaler med foreldre og lærere, språktester, leseprøver og innsamling av skolearbeid til kvalitativ vurdering.

Prosjektansvarlig: Åse-Kari H. Wagner
Prosjektmedarbeider: Nina N. Gabrielsen

19. Leseglede - barnebøker på gassisk for gassiske skolebarn Vakoka vakiteny - La joie de lire

Produksjon av barnebøker til gassiske barn. Prosjektet skal skape leselyst og forutsetninger for å lære gjennom tilgang til et rikt utvalg bøker for barn. Hvert barn får ei bok ved start på skoleåret, men de får forskjellige boktitler. Poenget er at det skal finnes flere titler på hvert trinn, men hver elev får bare ei bok hvert år. Boka vil være eleven sin eiendom, det er altså ikke ei skolebok i vanlig forstand. Eleven kan derfor bytte boka mot ei anna bok, eventuelt gi den bort ? og det er altså eleven som har full råderett over denne boka. Læreren får ikke samle bøkene inn, boka skal være med eleven hjem. I tillegg til de boktitlene som er delt ut på elevens trinn, kan elever låne en kamerats bok som går et trinn over eller under. Allerede det første året i prosjektet vil det således være mange titler som sirkulerer i det miljøet barnet vanker i. I løpet av de første sju åra har hvert barn fått 7 bøker, men trolig har hvert barn lest 7 ganger så mange. Prosjektet "La joie de lire" er derfor et prosjekt som tar mål av seg å skape en skriftkultur for barn i løpet av relativt få år. Prosjektet er tenkt tilknyttet FLM/NMS prosjekt om grønne skoler.

Prosjektansvarlige: Per-Henning Uppstad, Åse-Kari Hansen Wagner, David Wagner, Ragnar Gees Solheim, Øyvind Dahl

20. Den taktile leseprosessen

År 2006 startade projektet "Den taktila läsprocessen" med finansiering från det svenska Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). Här följer en kort beskrivning av projektet.

I det tidigare FAS-projektet "Att läsa med händerna – mätteknik, teori och empiri" utvecklade vår forskargrupp en metod för registrering, automatisk visuell igenkänning och analys av taktilläsning i realtid (det vill säga hur läsbeteendet hos händerna framskrider millisekund för millisekund). Metoden är den första i sitt slag i världen och gör det bland annat möjligt att göra mycket detaljerade jämförelser mellan seendes visuella läsning och synskadades taktilla läsning. I det nya projektet, "Den taktila läsprocessen", avser vi att använda den teknik och metod vi utvecklat, för att genomföra grundforskning om taktilläsning och taktilläsning i ett jämförande perspektiv med seendes läsning och bildavläsning.

I datainsamlingen deltar minst 20 vuxna samt 20 barn og ungdomar. Inspelningarna av deltagarnas läsaktivitet sker under olika villkor – olika typer av text, taktila bilder, samt taktila bilder i kombination med text. Dessutom intervjuas deltagarna om sina lässtrategier och hur de opplevde sin läsning under experimentet. Kombinationen av beteendenära analyser och intervjudata ger unika möjligheter att studera såväl den komplicerade strukturen i realtidsbeteendet hos de läsande händerna som den metakognitiva medvetenheten hos punktskriftsanvändarna om deras sätt att läsa. Exempel på grundläggande frågor som vi försöker besvara är: Vad finns det för motsvarigheter i den taktila läsprocessen till den visuella läsningens fixeringar, fokala respektive perifera uppmärksamhet, samt vilken är den perceptuella räckvidden vid taktilläsning jämfört med visuell? Vänder taktilla läsare tillbaka till tidigare ord och avsnitt i texten (s.k. regressioner) i samma utsträckning som seende läsare? Är regressionerna lika långa och har de samma funktioner i taktilläsning som visuell läsning? Den grundforskning som projektet genomför förväntas lägga grunden för bättre diagnos och test, stöd, pedagogik och utvärdering vad gäller punktskriftsläsning och avläsning av taktila bilder.

Referenser, t.ex

Breidegard, B., Jönsson, B., Fellenius, K. and Strömquist, S. (2006) Disclosing the Secrets of Braille Reading—Computer-Aided Registration and Interactive Analysis. *Visual Impairment Research*, 8:49–59.

21. Bilingual Spelling

Projektet tar sikte på å finne ut hvordan staving på L1 påvirker L2 og vice versa. Projektet gjennomføres ved den Britiske skolen i Stavanger og ved International School of Stavanger.

Projektansvarlige: Victor van Daal sammen med Astrid Skaathun og Alexandra Gottardo (gjesteforsker)

22. Teaching Struggling Adolescent Readers: A comparative study of good practices i european countries.

Projektet sikter mot å avdekke hva som er karakteristisk for god praksis i lesing i ulike europeiske land.

Projektansvarlig: Victor van Daal

23. Adult Literacy and Life Skills (ALL-prosjektet)

ALL er et oppfølgingsprosjekt til IALS (International Adult Literacy Survey). ALL startet opp i 2001. I tillegg til å måle voksnes leseferdighet (literacy), inngår også en kartlegging av voksnes ferdigheter på andre sentrale områder som "Numeracy", "Problem Solving" og "ICT-literacy". Det er også denne gangen Statistics Canada, Educational Testing Service (USA) og OECD som utgjør den internasjonale prosjektledelsen.

ALL-prosjektet er gjennomført på oppdrag av Utdannings- og forskningsdepartementet. Et representativt utvalg på 5800 nordmenn i aldersgruppen 16 – 65 år har deltatt i hovedundersøkelsen, som er utført via hjemmebesøk av ca. to timers varighet. Statistisk sentralbyrå har vært ansvarlig for den norske datainsamlingen og har samarbeidet nært med Lesesenteret med hensyn til ferdigstillingen av prosjektet.

Den internasjonale rapporten fra første runde av ALL, "Learning a living" (Statistics Canada and OECD) ble offentliggjort 11. mai 2005. Den nasjonale ALL- rapporten (Lese- og mestringskompetanse i den norske voksenbefolkningen) ble offentliggjort 7. september 2005. Rapporten er bl.a. distribuert til alle offentlige bibliotek i Norge og til alle kommuner og fylkeskommuner. Det ble i 2005 også utarbeidet 8 artikler med utgangspunkt i ALL-undersøkelsen som er presentert i "Samfunnspeilet". Egil Gabrielsen er nasjonal prosjektleder for ALL.

I samarbeid med ulike forskningsmiljøer har nasjonal prosjektleder ansvaret for en monografiserie som skal ha fokus på ulike temaområder som er dekket av ALL-prosjektet. I 2006 er det ferdigstilt 6 utgaver, mens 4 andre er under utarbeidelse. De 6 monografiene er:

1. Liv Finbak og Heidi Engesbak, NTNU ViLL: *Å delta eller ikke delta Om voksnes deltakelse i etter og videreutdanning.*
2. Torgeir Nyen, FAFO: *Hvis jobben krever det. En analyse av sammenhengene mellom krav til basisferdigheter, faktiske basisferdigheter og deltakelse i læringsaktiviteter i norsk arbeidsliv.*
3. Christin Tønseth, Liv Finbak, Wenche M. Rønning og Astrid M. Sølvberg, NTNU ViLL: *Digitale skillelinjer. Voksnes bruk av PC og Internett.*
4. Bernt Bratsberg, Stiftelsen Frischsenteret, Torbjørn Hægeland SSB og Stiftelsen Frischsenteret og Oddbjørn Raaum, Stiftelsen Frisch senteret: *Lese- og tallforståelse, utdanning og arbeidsmarkedssuksess.*
5. Kjersti Lundetræ og Egil Gabrielsen, Lesesenteret, UiS: *På lik linje? Om voksnes mestring av matematikk i dagliglivet.*
6. Egil Gabrielsen, Lesesenteret, UiS: *Slik kan voksnes leseferdigheter måles. Om teorigrunnet for leseskalaene i IALS og ALL.*

24. Individual Based Literacy Assessment

Lesesenteret har nå inngått en avtale med Educational Testing Service, Princeton i USA om å utvikle og drifte en individualtest som kan brukes for å måle leseferdighet hos unge og voksne. Det planlegges både en norsk og en engelsk utgave av testen, som baseres på teorigrunnet for leseprøvene i IALS (International Adult Literacy Survey). Samarbeidspartnere i Norge er VOX og Arbeidsdirektoratet. Arbeidet planlegges ferdigstilt i oktober 2007

25. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) 2006

PIRLS 2006 er en oppfølging av PIRLS 2001. I PIRLS 2001 deltok 35 land i en leseundersøkelse for elever på 4. trinn. I 2003 ble det presentert en rapport som ga en oversikt over de norske resultatene i PIRLS, en norsk kortversjon av de internasjonale resultatene med hovedvekt på en av de nordiske landene (Island, Norge, Sverige) og en rapport hvor man sammenligner de 20 klassene med svakest lesegjennomsnitt i PIRLS med de 20 klassene med best gjennomsnittlig leseferdighet.

Med utgangspunkt i data fra PIRLS har Lesesenteret også satt i gang et eget underprosjekt hvor en ser på leseferdighet hos to-språklige elever. Rapport fra dette prosjektet forelå i desember 2004. Åse Kari Hansen Wagner arbeidet med de to-språklige elevene og leverte i 2005 en egen rapport om disse elevenes leseferdighet.

Ragnar Gees Solheim er prosjektansvarlig, Finn Egil Tønnessen har vært NRC (National Research Coordinator) fram til sommeren 2005. Fra sommeren 2005 overtok Victor van Daal som NRC. Åse Kari Hansen Wagner, Nina Nøttaasen Gabrielsen og Anne Charlotte Begnum har også vært en del av arbeidsgruppen for PIRLS 2006.

42 land deltar i PIRLS 2006. Av de nordiske landene er Island, Norge, Sverige og Danmark med. I 2006 blir halvpartene av tekstene fra 2001 bruk om igjen, noe som gir gode muligheter for å se hvordan leseferdigheten utvikler seg over tid. Fordi Norge har skolestart for 6-åringer, er de norske elevene litt yngre enn elevene i en del andre land. Progresjonen i leseopplæringen er også langsommere i Norge. I tillegg til målgruppen på 4. trinn, har Norge derfor fått anledning til å ta med et utvalg elever på 5. årstrinn i PIRLS 2006.

I tillegg til selve leseprøven er det i PIRLS også omfattende spørreskjema til foreldre/foresatte, elevene selv, rektorene og lærerne. En egen gruppe sentralt i PIRLS har hatt ansvaret for å utvikle disse spørreskjemaene. Ragnar Gees Solheim har deltatt i en denne gruppen.

I Norge ble hovedundersøkelsen i PIRLS 2006 ble gjennomført i april 2006. På 4. trinn deltok 3830 elever, og på 5. trinn deltok 1673 elever. Den internasjonale rapporten fra PIRLS 2006 vil bli offentliggjort i slutten av november 2007. På samme tidspunkt kommer også den norske PIRLS-rapporten.

26. PIRLS 2006: Hvordan leser minoritetsspråklige elever i Norge?

PIRLS er en stor internasjonal leseundersøkelse som undersøker lesing hos 10-åringer. Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning har det faglige ansvaret for PIRLS 2006. PIRLS 2006 er en oppfølger av PIRLS 2001, hvor Norge deltok sammen med 34 andre land. Flere rapporter er utgitt med bakgrunn i PIRLS 2001, blant annet Wagner (2004): *Hvordan leser minoritetsspråklige elever i Norge?* Utvalget av minoritetsspråklige elever blir sannsynligvis langt større i PIRLS 2006 enn vi rakk å få til i 2001, og vi vil også få mer omfattende bakgrunnsinformasjon. Rapporten om minoritetsspråklige elever i 2006 vil foreligge våren 2008.

Prosjektleder: Åse Kari Hansen Wagner

27. "...det kommer an på"...Hvordan påvirkes elevenes leseferdighet av lærernes planpraktisering?

Prosjektet er et 3-årig delprosjekt av PIRLS 2006 og er et ledd i kvalifiseringen til 1.lektorkompetanse. Data fra PIRLS 2006 vil brukes sammen med data fra delprosjektet for å kunne sammenholde elevers leseferdighet, innholdet i undervisning og læreres refleksjon over egen undervisning. Data i delprosjektet blir innsamlet gjennom et spørreskjemaundersøkelse våren 2007. I denne delen av undersøkelsen vil det samtidig bli samlet inn data i forbindelse med et doktorgradsarbeid. Det vil i tillegg også være aktuelt med semistrukturerte intervjuer av en mindre gruppe lærere for å belyse deler av problemstillingen ytterligere.

Prosjektansvarlig: Nina Nøttaasen Gabrielsen
Veileder: Stefan Samuelsson

28. Data fra den obligatoriske bruken av kartleggingsprøvene på 2. trinn.

Senter for leseforskning fikk høsten 2001 i oppdrag fra Læringscenteret å samle inn data fra den obligatoriske bruken av kartleggingsprøvene på 2. og 7. trinn. Oppdraget strakte seg over tre skoleår (ut 2003-2004). Det er laget årlige rapporter for de to klassetrinnene. Prosjektet ble avsluttet med en felles oppsummerende rapport.

Det ble også i 2005 samlet inn data om leseferdigheten på 2. trinn. Rapporten fra Lesesenteret oppsummerte utviklingen over 5-årsperioden, og kunne konkludere at det hadde skjedd en positiv utvikling av leseferdigheten på 2. trinn fra 2001 til 2005.

Utdanningsdirektoratet vedtok at kartleggingsprøven skulle være obligatorisk på 2. trinn også i 2006, og Lesesenteret har fortsatt innsamling av data med påfølgende rapportering til Utdanningsdirektoratet. Rapporten i 2006 viser at den positive utviklingen man kunne se i 2005, er stabil.

Prosjektansvarlig er Ragnar Gees Solheim. Liv Engen og Anne Charlotte Begnum har hatt hovedansvaret for rapporten om leseferdighet på 2. trinn i 2006. Åse Kari Hansen Wagner arbeider med data fra de to-språklige elevene.

29. Revisjon av kartleggingsprøvene for 2. årstrinn

Dagens kartleggingsprøve i lesing på 2. trinn ble standardisert og normert i 2000. Etter hvert har denne prøven blitt for lett, og høsten 2006 fikk Lesesenteret i oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å utvikle en ny kartleggingsprøve i lesing for 2. trinn. Som en del av dette arbeidet vil det også bli arbeidet med en revidert kartleggingsprøve i lesing for 1. trinn. Kartleggingsprøven på 2. trinn skal brukes første gang våren 2008. For å arbeide med den nye kartleggingsprøven er det etablert en arbeidsgruppe bestående av Astrid Skaathun, Nina Nøttaasen Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle, Anne Charlotte Begnum og Ragnar Gees Solheim.

Sammen med oppdraget om å utvikle den nye kartleggingsprøven i lesing for 2. trinn, fikk Lesesenteret også et oppdrag om årlig innsamling av data og rapportering til Utdanningsdirektoratet til og med 2010.

30. Nasjonale prøver i lesing

Mot slutten av 2002 ble det satt i gang et forarbeid med tanke på utvikling av nye nasjonale prøver i lesing. Dette arbeidet er en del av et større utviklingsprosjekt hvor det skulle utvikles nasjonale prøver i lesing, skriving, engelsk og matematikk for 4., 7., 10. klasse og første klasse i videregående skole. Prosjektet ble igangsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet, og ble i løpet av 2003 overført til Læringscenteret (nå Utdanningsdirektoratet). Lesesenteret har delt ansvaret for utviklingen av leseprøvene med Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling. Lesesenteret har hatt ansvaret for prøvene for 4. og 7. klasse, mens ILS har hatt ansvaret for 10. klasse og første klasse i videregående skole.

Prøveutvikling er et langsiktig arbeid som krever en toårs periode dersom arbeidet skal gjennomføres på en tilfredsstillende måte. Prøven må først gjennom mindre piloteringer og den siste piloteringen må foregå på samme tidspunkt av skoleåret og i riktig klassetrinn. Utviklingen av de nasjonale prøvene i lesing har hatt for knappe tidsrammer til at man har kunnet følge en vanlig tidsplan for prøveutvikling.

Etter en evaluering av hele programmet for nasjonale prøver i 2005, ble det besluttet å ta en pause i gjennomføringen av prøvene. Samtidig fortsetter arbeidet med å utvikle nye prøver som skal brukes når programmet gjenopptas.

I 2006 presenterte Utdanningsdirektoratet en rammeplan for bruk av nasjonale prøver i Norge. Som følge av denne planen skal det nå utvikles nasjonale prøver i lesing for 5. og 8. trinn. På begge trinn skal prøvene brukes om høsten. Lesesenteret har ansvaret for prøvene for 5., mens ILS har ansvaret for 8. trinn. De nasjonale leseprøvene skal brukes første gang høsten 2007.

Prosjektansvarlig ved Lesesenteret har vært Ragnar Gees Solheim. På slutten av 2006 overtok Atle Skaftun som prosjektansvarlig. Atle Skaftun og Marianne Røskeland og Oddny Judith Solheim har arbeidet med prøvene ved senteret.

31. Nasjonale prøver i skrivning

Høsten 2003 ble arbeidet med utvikling av nasjonale prøver i skrivning igangsatt. Dette arbeidet var et delprosjekt forankret i Utdannings- og forskningsdepartementets prosjekt "Skolen vet best" med siktemål å utvikle nasjonale prøver i skrivning, lesing, engelsk og matematikk for 4., 7., 10. klasse i grunnskolen og for første klasse (grunnkurs) i videregående skole. Prosjektet ble overført til Læringscenteret/Utdanningsdirektoratet i august 2003. Det faglige ansvaret for prosjektet har Ragnar Thygesen, Lesesenteret UiS, i samarbeid med Lars Sigfred Evensen ved NTNU, hatt. Thygesen har ledet prosjektet.

Prøvekonstruktet innebærer at skriftspråklig kompetanse forstås som utvikling av en rekke delkompetanser: produksjonskompetanser (motorisk-perseptuelle- og IKT-kompetanser), språk- og tekstkompetanser (innkodings-, funksjons- og skriftkulturelle kompetanser) og kompetanser på tvers av fag (holdninger, motivasjon, læringsstrategier og selvoppfatning). Disse tenkes målt på ulike måter: For det første gjennom en felles prøvedag under like vilkår over hele landet. For det andre at lærerne blir bedt om å etablere en "elevenes tekstsamling" som vil gi en bredere kartlegging av elevenes skrivekompetanse enn det er mulig å få gjennom en enkelt prøvedag. For det tredje samles informasjon om elevenes erfaringer med skrivning og skriveopplæring, arbeidsstrategier, holdninger og motivasjon gjennom et spørreskjema.

I 2005 ble kun første del av prøvekonstruktet gjennomført, dvs. i form av en sentralt gitt prøve for 4., 7. og 10. klasse i grunnskolen, samt for grunnkurselever i videregående skole. En hovedhensikt med vurderingen av elevbesvarelsene var å finne fram til elever som ordinær opplæring ikke helt passer for; en annen hensikt å utvikle brede kompetanseprofiler for hver elev. I 2006 ble prøveopplegget evaluert, forbedret og et nytt sett prøver for samtlige klassetrinn ble pilotert ved utvalgte skoler i ulike deler av landet.

Oppdraget med utvikling av nasjonale skriveprøver ble avsluttet ved utgangen av 2006 og sluttrapport utarbeidet.

Andre prosjektmedarbeidere har vært Wenche Vagle, UiS; Kjell Lars Berge, UiO; Rolf B. Fasting, UiO/Høgskolen i Sør-Trøndelag og Ingrid Rygg Haanæs, Høgskolen i Sør-Trøndelag. I tillegg har en gruppe lærere/lektorer deltatt i en rådgivningsgruppe.

32. Skriveutvikling – nasjonalt og regionalt

Prosjektets målsetting er å få kunnskap om skoleelevers skrivekompetanse på ulike skoletrinn, på nasjonalt så vel som på regionalt nivå. På grunnlag av data fra de nasjonale skrivprøvene (2005) undersøkes ferdighetsnivået innenfor både produksjonskompetanser og språk- og tekstkompetanser hos et representativt utvalg bokmåls- og nynorskelever fra 4., 7. og 10. trinn i grunnskolen. Dataene vil indirekte kunne legge til rette for å beskrive progresjonen i skrivelæringen og gi grunnlag for å systematisere utviklingstrender. En viktig del av prosjektarbeidet i 2006 har vært å utvikle en modell for registrering, kategorisering og analyse av hva elevene mestrer av skriveferdigheter så vel som av skrivefeil på ulike områder.

Prosjektleder. Ragnar Thygesen

33. TRAS - Utvikling av materiell for kartlegging av språkfunksjoner i tidlig alder

Lesesenteret har inngått i en arbeidsgruppe sammen med Bredtvet kompetansesenter, Eikelund kompetansesenter, Institutt for spesialpedagogikk, UiO, og Senter for atferdsforskning, UiS. Våren 2003 var arbeidsgruppen ferdig med arbeidet med å utvikle TRAS. Det første opplaget på 2000 bøker ble raskt utsolgt, og det er nå trykt opp 6 nye opplag. TRAS har gitt helt nye muligheter for nordisk samarbeid omkring språkutvikling i førskolealder. Det er opprettet et nordisk TRAS-nettverk med årlige møter. Medarbeidere i TRAS fra Lesesenteret er Ragnar Gees Solheim og Åse Kari Hansen Wagner. Ingolv Austad er koordinator for TRAS-samarbeidet mellom sentrene.

34. Lesing og skriving i et tospråklig perspektiv

Det å kunne lese og produsere tekster har stor betydning både sosialt og intellektuelt, og det å utvikle gode lese- og skriveferdigheter, er en forutsetning både med tanke på suksess i skolen, fremtidige jobbutsikter, fungering i samfunnet, selvbylde og selvrespekt. Gode lese- og skriveferdigheter er kanskje spesielt viktig for minoritetsspråklige elever, som ikke bare skal tilegne seg kunnskap på sitt andrespråk, og dermed ofte stiller i skolen med et språklig handikap, men som i tillegg også ofte har et betydelig steg på "den sosiale rangsstigen" å ta igjen i forhold til sine majoritetsspråklige medelever. Som Kamil Øzerk understreker (2003: 342), er det "ikke en ønskelig situasjon for dem som klarer seg språklig og faglig på skolen, å være vitne til at en bestemt gruppe elever hvor flertallet har minoritetsbakgrunn, kontinuerlig opplever nederlag. Språklig og kunnskapsmessig utvikling er ikke rivaliserende goder. Det blir ikke mindre til noen dersom flere lærer flere språk og tilegner seg kognitiv-akademisk kunnskap." Likevel viser bl.a. PIRLS-studien at Norge er det landet blant 35 deltakerland som har størst forskjeller mellom minoritetsspråklige og majoritetsspråklige 10-åringers leseferdigheter, og at det ser ut til å være vanskeligere å være minoritets elev i Norge enn i mange andre land.

Norsk skole savner ei bok som med utgangspunkt i brei kunnskap om tospråklige (minoritetsspråklige) elevers skriftspråksferdigheter og lærings situasjon (hjem, fritid, skole) tar opp emnet lesing og skriving. Det å utvikle gode skriftspråksferdigheter hos tospråklige elever er skolens hovedutfordring, samtidig som vi vet at det nettopp er her denne elevgruppa strever mest, noe som fører til at altfor mange tospråklige elever i norsk skole har for dårlig læringsutbytte.

Som fagpersoner ved Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret) og Institutionen för lingvistik ved Lunds universitet er vi i en unik posisjon både når det gjelder 1) tilgang til nyeste forskning (egen og de to institusjonenes) i relasjon til lese- og skriveutvikling, 2) kontakten med utdanningene (allmennlærerutdanning, førskolelærerutdanning, ulike mastergradsstudier) og – ikke minst – 3) båndene våre, som nasjonalt senter, til skoler, kommuner og myndigheter i landet for øvrig. Den internasjonale tospråklighetsforskningen har tradisjonelt vært svært lite opptatt av lesing og skriving, og også for allerede eksisterende norske lærebøker om tospråklighet/norsk som andrespråk gjelder det at perspektivet i overveiende grad er lingvistisk (systembeskrivende) og hovedfokuset muntlig språk. Målet vårt er dermed å skrive ei bok som tar opp utfordringer ved skriftspråksrelaterte ferdigheter hos tospråklige elever i norsk skole. Vi ønsker å se lesing og skriving i sammenheng, samtidig som vi understreker skriftspråk som fundamentalt forskjellig fra talespråk.

Utgangspunktet vårt er psykolingvistisk og hovedfokuset praktisk. Boka vil kombinere innsikt fra kvantitative og kvalitative studier. Med tospråklige elever menes i hovedsak elever fra språklige minoriteter, dvs. elever som har norsk som sitt andrespråk.

Prosjektledere: Åse Kari Hansen Wagner og Per Henning Uppstad

35. Lese- og skrivevansker i videregående skole

Prosjektbeskrivelse:

Prosjektet er å skrive en bok om lese- og skrivevansker i videregående skole, som skal kunne avløse en tidligere bok om samme emne. Prosjektet ble igangsatt på forespørsel fra Cappelen Forlag. Intensjonsavtale februar 2005.

Boka har to målgrupper: 1) vanlige lærere i videregående skole, i tillegg til rådgivere, elevinspektører og andre i støtteapparatet omkring elevene på skolen. 2) studenter i den praktisk-pedagogiske utdanningen og i spesialpedagogikk-studier på universiteter og høyskoler.

Noen kapitler er rettet mot de som trenger kunnskap og forslag til løsninger knyttet til konkrete utfordringer i skolehverdagen. Andre kapitler gir en tyngre teoretisk innføring i det vitenskapelige kunnskapsfeltet lesing og skriving og lese- og skrivevansker: lese- og skriveutvikling, teorier om lesing og skriving, og læringsteori.

Forfattergruppe: Marianne Røskeland, Margunn Mossige, Astrid Skaathun. Manuskript er levert forlaget under tittelen 'Fleire vegar mot mål. Lese- og skrivevanskar i vidaregåande skole'.

36. Bok i bruk. 8.-10. trinn

Bok i Bruk på 8.-10.trinn
Prosjektansvarlig: Anne Håland

37. Bok i bruk. Formidling av ny litteratur i videregående skole.

Målgruppe: Lærere (og elever)

Presentasjon av titler, forfatterskap, formidlingsmetoder og opplegg, tilknyttet noe teori i krysningspunktet mellom leseopplæring og litteraturteori.

Status: Levert til setting hos Melvær og Lien desember 2006. Utkommer feb. 2007.

Prosjektansvarlig: Marianne Røskeland.

38. Fagbok i bruk. Grunnleggende ferdigheter

Artikkelsamling om den fortsettende leseopplæringen med spesiell vekt på lesing av fagtekst. Høsten 2006 er heftet sendt til alle landets grunnskoler, det blir også brukt som utgangspunkt for kursrekken "Grunnleggende ferdigheter. Fagbok i bruk". Første delen av kursrekken er gjennomført i 6 byer (Bergen, Kristiansand, Fredrikstad, Tromsø, Bodø og Lillehammer) høsten 2006. Del to skal gjennomføres våren 2007. Prosjektet videreføres i 2007 med nye kurs 10 steder i landet.

Prosjektansvarlige: Lise Helgevold og Liv Engen

39. Leik og læring

Artikkelsamling om den grunnleggende leseopplæring på 1. trinn. Dette arbeidet ble påbegynt i 2005 og heftet ble trykket 2006.

Prosjektleder: Anne Håland

40. Bok i bruk i barnehagen

Språkstimulering gjennom leseaktiviteter basert på utviklingsarbeidet Boktras (se prosjekt 42). Arbeidet er påbegynt i 2006 og heftet vil bli trykt våren 2007

Prosjektleder: Trude Hoel

41. Rapport om gutter og lesing: Read Wars – the return of men

Idéseminar om lesing med 34 gutter fra hele landet. Seminaret har munnet ut i en rapport som er tilgjengelig på www.lesesenteret.no. Rapporten ble ferdig høsten 2006. Prosjektleder: Trude Hoel

42. Boktras

Målet er å gi barnehager en komplett "lesestimuleringspakke" ved å kople TRAS, et materiell for kartlegging av språkfunksjoner i tidlig alder, og litteraturformidlingstiltaket Biblioteksfilialer i barnehager, en utlånsordning for barnebøker til barnehager. Tema: sammenhenger mellom leseaktiviteter og språkstimulering. Prosjektansvarlig: Trude Hoel, prosjektmedarbeider: Lise Helgevold. Samarbeidspartnere: ABM-utvikling og inviterte folkebibliotek og barnehager. Tidsperspektiv: Igangsetting august 2004, 3-årig prosjekt (egen framdriftsplan foreligger)

43. Informasjonsfilmer (video) til foreldre om barns skriftspråklige utvikling

Filmene skal vise/beskrive situasjoner som kan gi mønster for skriftspråklig leik og lesing for barn i førskolealder. De skal fritt kunne lastes ned fra vårt nettsted og kunne brukes som inspirasjonskilde for foreldre, som utgangspunkt for samtaler på foreldremøter i barnehager og ved skolestart. Videre vil de kunne brukes i førskolelærerutdanningen og GLSM-videreutdanningen.

To filmer er ferdigstilt i løpet av 2006 ("Lesing, skriving og kjøleskapet" og "En smak av lesing"), og det er startet planlegging av en tredje film med temaet "språk og språkleiker". Filmene vil bli lagt ut på våre nettsider våren 2007 som en samlet pakke som også vil omfatte forslag til problemstilling for videre samtale.

Prosjektansvarlige: Liv Engen, Trude Hoel og Leif Måsvær

44. Språkutvikling og språkvansker hos barn og unge

Prosjektet er et av tiltakene i planen "Gi rom for lesing". I tillegg til å utvikle og gjennomføre etterutdanning innen temaene språkutvikling og språkvansker for kommuner og fylker, utarbeides det en skriftlig veileder om nevnte temaer samt brosjyremateriell og en oversikt over aktuelt kartleggingsverktøy.

Bredtvet kompetansesenter koordinerer prosjektarbeidet, og samarbeidspartene er Utdanningsdirektoratet, Institutt for spesialpedagogikk (UiO), Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (UiS), Eikelund kompetansesenter, Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO), Høyskolen Diakonova, Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG), Sosial- og helsedirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet, Barne- og familiedepartementet.

Lesesenterets prosjektmedarbeider er Liv Engen. Prosjektet skal avsluttes 2007.

45. Fortsatt rom for lesing – hjemme

Prosjektet er et av tiltakene (tiltak 20) i planen "Gi rom for lesing" og er et samarbeidsprosjekt mellom Utdanningsdirektoratet, Foreldre Utvalget for Grunnskolen (FUG) og Lesesenteret. Høsten 2004 ble det utgitt en brosjyre beregnet for foreldre som

har barn på 1.-2. trinn. Den ble også høsten 2006 delt ut til foreldre med barn på 1. trinn. 2005 ble det utviklet en tilsvarende brosjyre for foreldre med barn på 5. trinn. Den ble delt ut første gang høsten 2005. Høsten 2006 startet arbeidet med å utvikle informasjonsmaterieil for foreldre som har barn på 8. trinn.

Lesesenterets prosjektmedarbeider er Liv Engen.

46. En oversikt over letleshefter som utgis i Norge

Lesesenteret har laget en oversikt over tilgjengelige letlesthefter fra norske forlag som ligger på våre nettsider, www.lesesenteret.no. Heftene er gruppert etter en felles mal med 11 ulike vanskegradsnivå. Kriterier for nivådelingen er gjort i forhold til ord, setninger, bilder og tekstopsett. På hvert nivå er det en liste med oversikt over hvilke letlesthefter som finnes, målform, bokstavform og hvilket forlag de blir utgitt på.

Prosjektansvarlig: Lise Helgevold.

Medarbeidere: Jostein Tollaksen, Leif Måsvær, Tina Tveit.

Tidsperspektiv: Ferdigstilt. Ligger tilgjengelig på nett, og vil oppdateres to ganger i året.

47. Lesing som grunnleggende ferdighet: Testing – og undervisning

Boken springer ut av arbeidet med nasjonale prøver i lesing, og av LNUs ønske om å bidra til informasjon om disse prøvene overfor alle involverte nivå i skolen. Prøvene står dermed sentralt: Forankringen i de internasjonale lesetestene PIRLS og PISA presenteres og alle de nasjonale leseprøvene for 2006 gjennomgås og kommenteres. I gjennomgangen av prøvene fokuseres det på *pedagogisk merverdi* i prøvene, mens et avsluttende kapittel stiller spørsmål til teori, skolepraksis og testing i tilknytning til leseopplæringen. De nye læreplanene som skal settes ut i livet høsten 2006 skaper en annen aktualitet for perspektivet i boken med sitt fokus nettopp på lesing som grunnleggende ferdighet.

48. Leseprosjekt ved Årstad videregående skole, Bergen

Prosjektansvarlig ved Lesesenteret: Marianne Røskeland.

Medarbeidere: Ellen Heber (PPT i Rogaland fylkeskommune) og prosjektansvarlig ved Årstad skole: Olaug Engesæter.

Prosjektbeskrivelse:

Prosjektet er satt i gang etter henvendelse fra Årstad skole vår 2005 med ønske om opplegg for leseopplæring første skoleår på videregående skole for alle elever. Skolen har ca 1300 elever og er overveiende yrkesfaglig.

Mål: Økt bevissthet hos elevene og lærere i alle fag om lesingens betydning for læring, gjennom opplæring i og bruk av lesestrategier. Dessuten å styrke lærernes kompetanse om lesing, leseopplæring og lesestrategier.

Status/gjennomføring:

Pilotprosjekt ble gjennomført våren 2006 med 6 klasser innen hotell og næring.

- Kompetanseheving av prosjektgruppen og alle lærere som var involvert i pilotprosjektet. Dagskurs ved Marianne Røskeland og Ellen Heber januar 2006. Jevnlig kontakt og møte på skolen.

- Elevene kartlegges før prosjektstart og ved slutten av vårterminen. Både avkoding, forståelse, holdninger til lesing og bruk av lesestrategier er tema i kartleggingen.

Kartleggingsmaterieil utarbeidet ved lesesenteret av Marianne Røskeland.

- Gjennomføring med elever februar - mai 2006

- Evaluering vår 2006 på Årstad skole.

- Opplegget utvides til hele skolen høsten 2006. Kurs ½ dag med alle lærere på Årstad skole 27. september 2006 ved Marianne Røskeland og Ellen Heber.

- Prosjektet har overføringsverdi til andre skoler.

49. Lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.

I samarbeid med 4 skoler i Haugesund har Lesesenteret igangsatt et toårig utviklingsprosjekt med følgende delmål:

- Utvikle elevenes ferdighet i å bruke lesing som verktøy for egen læring, og gi dem metoder/arbeidsformer for å uttrykke eget læringsutbytte muntlig og skriftlig.
- Utvikle rutiner for å observere og beskrive kvaliteter ved elevenes leseutvikling.

Prosjektet skal forankres i Kunnskapsløftet, strategiplanen "Gi rom for lesing" og kommunale planer for lese- og skriveopplæringen, og målgruppen er elever og lærere på 5. trinn.

I samarbeid med elever og lærere ved de fire prosjektskolene ønsker en å utvikle større bevissthet om hva som må til for å kunne lese seg til innsikt og uttrykke eget læringsutbytte skriftlig og muntlig. Gjennom observasjoner av elever i ulike lesesituasjoner, samtale med elever og lærere ønsker en i tillegg å utvikle og prøve ut et observasjonsskjema for leseforståelse.

Våren 2006 ble brukt til klasseromsobservasjoner for å samle bakgrunnsinformasjon om arbeidsmåter og rutiner ved lesing av fagtekster. Høsten 2006 er prinsipper og arbeidsformer implementert i prosjektklassene, og prosjeklærerne har startet arbeidet med å spre informasjon og erfaringer på egne skoler. Prosjektet skal avsluttes våren 2008 og erfaringene er tenkt publisert i en praktisk metodisk veiledning for lærere.

Prosjektansvarlig: Liv Engen

50. Leseglederne

Prøveprosjekt i Rogaland. Mål: Gi godt tilbud om rykende fersk litteratur presentert av en levende og engasjert litteraturformidler. Leseglederen kan brukes for elevene, på foreldremøtet eller for personalet. Leseglederne er rekruttert blant studenter.

Leseglederne har i 2006 hatt mer enn 70 litteraturformidlingsoppdrag.

Tema: Litteraturformidling i skolen og hjemme

Prosjektansvarlige: Trude Hoel og Anne Håland

Samarbeidspartnere: Regional satsing i samarbeid med Rogaland fylkesbibliotek/Den kulturelle skolesekken

Tidsperspektiv: Nasjonal lansering 2007

51. Barns tidlige matematikk

FOU arbeid knyttet til barns tidlige matematikkutvikling:

Skrevet matematikkdelen i den nye Rammeplan for barnehagen.

Arbeidet med utvikling av registreringsmaterieell av barns matematiske utvikling, 2-5 år, MIO (matematikk, individ, omgivelser), i samarbeid med Sørlandets kompetansesenter og Senter for atferdsforskning.

Utarbeidet bokserie i matematikk for 3-7 åringer (Tellefanteneventyr).

Veiledningsbok for foreldre og artikkel i "gonytt" samt 9 lærebøker/fagbøker for barn utgitt i 2006. Manus er også ferdig for 6 nye bøker i denne serien som kommer i 2007).

Prosjektansvarlig: Elin Reikerås

52. Verdens bokdag

For å markere og skape oppmerksomhet rundt Verdens bokdag, leste vi HØYT fra toppen av kranbilen Simen Snorkel for barn og voksne i Våland barnehage. Markeringen fikk fin pressedeckning og positiv oppmerksomhet.

Prosjektansvarlig: Trude Hoel og Leif Måsvær, prosjektmedarbeidere: alle ansatte på Lesesenteret

53. Litteratur på tur

Litteraturproduksjon med vekt på formidling av ny ungdomslitteratur og samtaler om lesing og litteratur for Den kulturelle skolesekken i Rogaland.

Prosjektledere: Trude Hoel og Anne Håland

54. Det stig av hav

Skrive første strofe av "Mot soleglad" av Arne Garborg, med hvite grasballer på et jorde i innflygingen til Stavanger Lufthavn, Sola. Dette er en del av Open Port, Kulturhovedstadsmarkeringen i 2008. Forberedelsene til prosjektet ble påbegynt i 2006.

Prosjektledelse: Trude Hoel i samarbeid med Bondelaget og Stavanger 2008

55. Hvorfor leser du?

Film med temaet Hvorfor leser du? brukt under åpningen av den nasjonale lesekonferansen Lesing - fra læreplan til elevens læring, 12.-13. september 2006.

Prosjektledere: Trude Hoel og Leif Måsvær

2.3. Forskergrupper ved Lesesenteret

Lesesenteret utarbeidet en ny forskningsstrategi våren 2005: *Lesing og skrivning – teorier, metoder og verktøy. Forskningsstrategi for Lesesenteret 2005-2015*

Et viktig element i denne strategien er etableringen av forskergrupper. I 2006 var disse 5 forskergruppene i virksomhet:

1. Leseforskning (Leder: Victor van Daal)

Hva er lesing?

Hvordan lærer vi å lese?

Hva er lesevansker (dysleksi)?

Hva vet vi om intervensjon/tiltak?

2. Metodologi (Leder: Finn Egil Tønnessen)

Teorier, metoder og instrument i lese- og skriveforskningen

Forholdet mellom språk og tanke

Forholdet mellom skrift og tale

Forholdet mellom lesing og skrivning

Studier av/med ScriptLog og apparatur for måling av øyebevegelser i lese- og skriveforskningen

3. Lesevansker og komorbiditet (Leder: Ann-Mari Knivsberg)

Studium av lese-, skrive- og matematikkvansker der to eller flere utviklingsforstyrrelser eller syndrom opptrer samtidig

Studium av komorbiditet både i forskning og klinisk arbeid

Kartlegging og diagnostisering av komorbide vansker

Utforming og evaluering av tiltak for elever med komorbide vansker

4. Evaluering/vurdering (Leder: Ragnar Thygesen)

Forskning knyttet til vurdering av lese- og skriveferdighet

Nasjonale kartleggingsprøver

Internasjonale leseundersøkelser av leseferdighet og mestring blant barn, unge og voksne

Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

5. Praksisforskning (koordinator Anne Håland)

Klasseromsforskning, kvalitative studier av lesing i klasserommet

Effektstudier av ulike metoder

Miljømessige faktorer: For eksempel gutter og lesing

Lese- og skriveopplæring

Lese-, skrive- og læringsstrategier

Formål med forskergrupper

- Faglig samarbeid om felles forskningsspørsmål på tvers av prosjekt.
- Faglig miljø, trygghet
- Felles drøfting og støtte, studium av litteratur
- Planlegging av seminar og kurs
- Erfarne forskere fungerer som mentorer for de som har mindre erfaring
- Samarbeid om å skrive søknader

Deltaking i forskergrupper

Hver faglig ansatt forventes å delta aktivt i en forskningsgruppe. Alle phd-studentene skal knyttes til en forskergruppe. (Diskusjon om det skal være mulig å være med i mer enn en forskergruppe).

Gruppene er i utgangspunktet avgrenset til kolleger og stipendiater. Masterstudenter kan inviteres til å delta i gruppene dersom de har prosjekt som passer inn. Kolleger fra andre institutt kan delta fast eller inviteres i spesielle sammenhenger (seminar eller lignende). Det forventes aktivitet fra medlemmenes side.

Tid til forskning allokeres ut fra ledelse og deltaking i forskergruppene.

Samarbeid på tvers av forskergrupper: Felles fagmøter og seminar.

2.4. Besøk av gjesteforskere

Dr. Alexandra Gottardo

fra Waterloo i Canada besøkte senteret etter invitasjon fra august til desember 2006.

3. DIAGNOSTISERING, RÅDGIVING/KONSULENTVIRKSOMHET

3.1. Diagnostisering

En sentral arbeidsoppgave innen senterets spesialpedagogiske virksomhet er tilbud om bistand til kommuner og fylkeskommuner med utredning av elever med store og vedvarende lese- og skrivevansker. Disse elevene er på forhånd utredet og vurdert ved PPT på hjemstedet. Dersom tilrettelagt undervisningstilbud ikke har gitt forventet og ønsket effekt, og elevens utvikling ikke er tilfredsstillende, er Lesesenteret et landsdekkende senter, som tar imot søknader om utredning fra PPT-kontorer over hele landet. I forbindelse med søknader om utredning av elever i 2006, har senteret i sine vurderinger differensiert kravene som stilles til utredning ved PPT, før en søknad om videre utredning ved senteret innvilges. Det har blant annet sammenheng med at det fremdeles er ulik kompetanse både i PPT og i skolen når det gjelder arbeid som angår lese- og skriveproblematikk. Det har også sammenheng med en dreining mot mer systemarbeid ved PPT, og at ansvaret for arbeidet med enkeltelever i større grad har blitt overført til skolenivået.

Et søknadsskjema er lagt ut på senterets nettsider, men kan også fås tilsendt ved henvendelse til senteret per telefon eller mail.

Lesesenteret har kontakt med elevene og deres foresatte i to dager. I løpet av disse dagene søker senteret å få et helhetlig bilde av elevens sterke sider, vanskeområde, av faktorer som har påvirket lese- og skriveutviklingen og faktorer som er viktige for å snu en negativ utvikling. Å gi elevene mestringskompetanse er et viktig stikkord i utredningen. Foruten tilsendte opplysninger ved søknad om utredning ved senteret har Lesesenteret utviklet et kvalitetssikringsprogram som inneholder informasjon og rapporteringsskjema, både før - og etter utredningen. Rapporteringsskjemaene kan også nyttes som støtte for PPT i veiledningen videre av eleven og som redskap for å vurdere egen kvalitetssikring for elever med lese- og skriveproblematikk. Arbeidet med utredninger ved senteret legger også grunnlag for å tilby kurs som angår elever med store lese- og skrivevansker.

I 2005 ble det en nedgang i henvisninger til senteret om utredning av enkeltelever. Dette kan ha forskjellige årsaker. Det har nå skjedd en endring i forhold til dette. I løpet av 2006 mottok senteret 16 henvendelser om utredning av enkelelever. Elevene er hjemmehørende i Rogaland, Vest-Agder, Buskerud, Møre og Romsdal og Hordaland fylke. Tre av elevene ble utredet ved senteret i løpet av 2006 og tre ble avslått på grunn av vanskenes karakter og årsaksforhold. For en elev er henvisningen ved årsslutt enda ikke avklart og ni elever står på tur for utredning i løpet av 2007. Senteret vil i 2007 satse på en kontinuerlig forbedring av samarbeidsprosedyrer og faglige innspill i samarbeid med PPT.

3.2. Generell rådgiving

På generelt grunnlag har Lesesenteret gitt råd og veiledning som angår lesing, skriving og vansker. Dette skjer kontinuerlig både per telefon og mail, men blir ikke lenger registrert verken i forhold til omfang eller tema. Erfaringsmessig kan det anslås at fagpersoner har bidratt med generell rådgiving gjennomsnittlig 1/2-2 timer per uke.

4. ETTERUTDANNING

Lesesenteret mottar gjennom året en rekke henvendelser om kurs. Et hovedkriterium for å svare ja på henvendelser har vært at målgruppen representerer minimum kommunenivå, og at representant(er) fra PPT eller andre nøkkelpersoner i kommunen/regionen deltar på kursene. På den måten har vi tilrettelagt for de opplæringsansvarliges eget ansvar for spredning av og videreformidling av kompetanse. Et annet kriterium har vært at kurs som det forespørres om, representerer relevante tema i tråd med senterets arbeidsområder og prioriteringer. Som et landsdekkende senter har vi til en viss grad også tatt geografiske hensyn med tanke på at vi er et nasjonalt senter.

4.1. Kurs

Senteret har i løpet av 2006 hatt tre tilbud om kurs gående.

"Leik og læring", kurs i begynneropplæring for lærere på 1. trinn med to samlinger (å 2 dager) 8 steder i landet.

"Leseopplæring i alle fag", for lærere på 5. – 10. trinn om hva som kan gjøres for å hjelpe elever til å etablere grunnleggende ferdigheter i lesing. Kurset har hatt en samling (å 2 dager) i løpet av høsten 2006, og vil ha en ny samling (å 1 dag) i løpet av våren 2007. Kurset har vært gjennomført 6 steder i landet.

Begge disse kursene vil gå videre både vår og høst i 2007.

"Tilpassa opplæring for elever med store lese- og skrivevansker", beregnet for ansatte på PPT kontor, ble påbegynt høsten 2005 med en samling over 2 dager i Stavanger. Dette ble i år fulgt opp med en nye samling over 2 dager samme sted. I tillegg har kurset gått to andre steder i landet i år med to samlinger å 2 dager.

I tillegg har det blitt tilbudt og avholdt en rekke kurs i tilknytning til prosjektet "Gi rom for lesing".

4.2. Nasjonal konferanse: Lesing – fra læreplan til elevens læring

På oppdrag fra Utganningsdirektoratet arrangerte Lesesenteret en årviss nasjonal konferanse om lesing 12. og 13. september 2006 i Stavanger. Målgruppen for konferansen var lærere og skoleledere i grunnskolen, skolebibliotekarer og lærerutdannere. Fokus var lagt på mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Konferansen startet med en film, "Hvorfor leser du?", som innledning og et kåseri, "Derfor leser jeg", som avslutning. Ellers ble temaet, fra læreplan til elevens læring belyst på ulike måter gjennom forelesninger og parallellsesjoner. Konferansen samlet om lag 400 deltakere fra hele landet, og tilbakemeldingen fra deltakerne var svært positiv.

5. UNDERVISNING OG VEILEDNING

5.1. GLSM

Lesesenteret har ansvaret for den obligatoriske 10 studiepoengs modulen *Grunnleggende lese, skrive- og matematikk opplæring* (GLSM) i almennlærerutdanningen. På grunn av omstokking av fagene i lærerutdanningen har det ikke vært noe undervisning i GLSM i 2006. Lesesenteret har i 2006 revidert planen for GLSM studiet i samarbeid med Institutt for almennlærerutdanning og spesialpedagogikk.

5.2. Mastergradsstudium i Lesevitenskap og Literacy Studies – Modul "Lese- og skrivevansker" og "Problems"

Veiledning på 5 masteroppgaver og intern sensurering for 2 mastergradsoppgaver

5.3. Masterstudium i spesialpedagogikk 1. år

Det har vært gitt i alt 790 arbeidstimer i form av forelesninger, kurs, veiledning, vurdering og administrativt arbeid av medarbeidere ved Lesesenteret.

5.4. Mastergradsstudium i spesialpedagogikk 2. år

Lesesenteret har gitt i alt 390 arbeidstimer til Forum for 2. årsstudenter og veiledning på masteroppgaver. Til sammen har 8 masterstudenter fått veiledning av medarbeidere ved Lesesenteret.

Lesesenteret har også hatt ansvar for kurs i statistikk

5.5. Norsk i allmennlærerutdanninga

Det har vært gitt 48 arbeidstimer til undervisning i emnet "Lese- og skrivevansker".

5.6. Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring for 5.-10. trinn (30 studiepoeng)

Kursleder: Per Henning Uppstad
280 arbeidstimer

5.7. Veiledning av doktorgradsstipendiater

Stipendiater ved Lesesenteret:

Stipendiat: Anne Elisabeth Dahle
Tittel på prosjektet: Tilleggsvansker hos elever med lesevansker
Hovedveileder: Ann-Mari Knivsberg, biveileder Ragnar Thygesen

Stipendiat: Elin K. L. Reikerås
Tittel på prosjekt: Sammenhengen mellom matematikkvansker og lese- og skrivevansker
Hovedveileder: Snorre Ostad
Medveiledere: Finn Egil Tønnessen og Ann-Mari Knivsberg

Stipendiat: Astrid Skaathun.
Tema: Normal staveutvikling hos norske barneskoleelever
Veiledere: Finn Egil Tønnessen, Sven Strömqvist og Per Henning Uppstad

Stipendiat: Oddny Judith Solheim:
Tema: Reading comprehension – a construct in search of proper measurement
Veiledere: Finn Egil Tønnessen og Knut Hagtvat

Stipendiat Sigrun Hodne:
Tema: SNAPP-prosjektet
Veiledere: Sven Strömquist og biveilder T. K. Larsen

Stipendiat: Anne Charlotte Begnum
Tema: Hvilke kriterier kan brukes for å validere leseprøver? - Aspekter ved kriteriums- og konstruktvaliditet.
Veiledere: Carsten Elbro og Victor van Daal

Stipendiat: Ida Iversen
Tema: Effekten av inferenstrening for leseforståelse
Veileder: Carsten Elbro (hovedveileder) og Liv Engen (biveileder)

Stipendiat Bjarne Furnes
Tema: Early literacy development in regular and irregular orthographies
Veileder: Stefan Samuelsson og Arve Asbjørnsen (UiB)

Stipendiat: Kjersti Lundetræ
Tema: Norske 16-30-åringers basisferdigheter fra et personlig til et internasjonalt perspektiv
Veileder: Egil Gabrielsen

Stipendiater ved andre institutter/institusjoner:

Doktorand: Liv Larsen Stray
Tema: Motoriske vansker hos barn med ADHD – Movement Assessment Battery
Hovedveileder: Bjørn Ellertsen, biveileder: Synnøve Iversen

Doktorand: Thorstein Stray
Veileder: Bjørn Ellertsen

Doktorand: Kari Fredriksen
Veileder: Finn Egil Tønnessen

Doktorand: Geir Tore Brenne, UiO
Veileder: Victor van Daal

6. ANNEN VIRKSOMHET

6.1. Samarbeid med Utdanningsdirektoratet

Senter for leseforskning har et omfattende samarbeid med Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratet har ansvaret for trykking og salg av kartleggingsprøvene i lesing som er utviklet ved Senter for leseforskning. Utdanningsdirektoratet er oppdragsgiver i forhold til prosjektet om innsamling av data fra den obligatoriske kartleggingen av leseferdighet på 2. trinn og i forhold til PIRLS prosjektet. Utdanningsdirektoratet er også ansvarlig for utviklingen av de nye nasjonale prøvene som Lesesenteret arbeider med. Utdanningsdirektoratet er også ansvarlig for gjennomføringen av planen "Gi rom for lesing" og Lesesenteret rapporterer til Utdanningsdirektoratet i forhold til senterets oppgaver som Nasjonalt senter for leseopplæring (§ 1-4 institusjon). Kontaktpersoner ved Lesesenteret er prosjektledere for de forskjellige prosjektene og Ragnar Gees Solheim representerer Lesesenteret i referansegruppen som Utdanningsdirektoratet har opprettet for arbeidet med gjennomføringen av "Gi rom for lesing".

6.2. Samarbeid med Sametinget

Lesesenteret har gjennom mange år hatt et omfattende samarbeid med Sametinget (tidligere Samisk utdanningsråd). Også i 2006 har dette samarbeidet blitt videreført i forbindelse med utvikling av kartleggingsprøver for videregående skole (kontaktperson Ingolv Austad) og for 2. og 7. trinn på lulesamisk (kontaktperson Ragnar Gees Solheim).

6.3. Samarbeid med andre kompetansesenter

TRAS

Senteret har et spesielt samarbeid med Bredtvet kompetansesenter og Senter for logopedi ved Eikelund kompetansesenter. Det vises også til egen beskrivelse av samarbeidet omkring materiell for kartlegging av tidlig språk (TRAS).

Språkpakken - Språkutvikling og språkvansker hos barn og unge

Prosjektet er et av tiltakene i planen "Gi rom for lesing" (tiltak 18). I 2006 er det avholdt en kursrekke med til sammen 5 kursdager flere steder i landet innen temaene språkutvikling og språkvansker. I tillegg er en skriftlig veileder om nevnte temaer under utarbeiding. Det skal også lages brosjyremateriell og en oversikt over aktuelt kartleggingsverktøy.

Prosjektet koordineres av Bredtvet kompetansesenter. Samarbeidspartnerne er Utdanningsdirektoratet, Institutt for Spesialpedagogikk (Universitetet i Oslo), Nasjonalt Senter for leseopplæring og leseforskning (Universitetet i Stavanger), Eikelund kompetansesenter, Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO), Høyskolen Diakonova, Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG), Sosial- og helsedirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet og Barne- og familiedepartementet

Prosjektansvarlig ved Lesesenteret er Liv Engen

MIO -Matematikk Individ Omgivelser

En av medarbeiderne ved Lesesenteret, Elin Reikerås, har vært innkjøpt av Sørlandets kompetansesenter for sammen med dem å delta i utvikling av kartleggingsmateriell i matematikk (MIO) for 2-5 åringer. Senter for atferdsforskning er også involvert i utviklingen av materialet.

6.4. Nordisk samarbeid

NORDLES var et nordisk nettverkssamarbeid innenfor lesevanske-/dysleksifeltet. Nettverksarbeidet ble igangsatt av Nordisk Ministerråd og ble finansiert derfra i en femårsperiode. 1998 var det siste året i det femårige prosjektet og det er utarbeidet en egen evalueringsrapport. Deltakerne i NORDLES var positive til å fortsette samarbeidet også etter at prosjektet formelt ble avsluttet, og det har vært svært nyttig å ha en nordisk nettverk å trekke veksler på når det har vært behov for informasjon, kontakter m.m.

Samarbeidet innen NORDLES har endret seg gjennom årene og de nordiske kontaktene som ble etablert i NORDLES er nå trukket inn i arbeidet med å utvikle TRAS på nordisk basis. I 2006 ble det samarbeidet om en nordisk konferanse om tidlig språkutvikling i samarbeid med Dansk Videnscenter for Ordblindhet og TRAS-gruppen. Konferansen "Fra sprog til læsing – børn i risiko for dysleksi" ble arrangert i København 30. august – 1. september. Lesesenteret bidro med foredragsholdere i plenum og i workshops og det var over 400 deltagere fra alle de nordiske landene.

6.5. Annet faglig samarbeid

Ingolv Austad

- Medlem av referansegruppa for prosjektet "Lesing av fagtekster som grunnleggende ferdighet i fagene" ved Høgskolen i Vestfold.

Anne Elisabeth Dahle

- Medlem i Lesesenterets komité for utarbeiding av høringsutkast til ny fagplan i norsk
- Deltatt i revisjon av SOFF-planene (planer for videreutdanning i Norsk (30 studiepoeng) med vekt på lese- og skriveopplæring og IKT). Et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Agder og Lesesenteret.
- Deltatt i planlegging av Lesesenterets høringsseminar om høringsutkastene til de nye fagplanene i språkfagene (norsk, engelsk og 2. fremmedspråk)

Liv Engen

- I forbindelse med tiltak 20 i Gi rom for lesing har Utdanningsdirektoratet, foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) og Lesesenteret tidligere utgitt brosjyrer beregnet for foreldre med barn på 1. og 5. trinn i grunnskolen. Høsten 2006 er det satt i gang et prosjekt for å videreføre dette arbeidet nå med en målsetting om å lage informasjonsmateriell om lesing og leseutvikling for foreldre til elever på 8. trinn. Planen er å utvikle støttemateriell til bruk på foreldremøte ved skolestart i 8. klasse, samt en momentliste til bruk i utviklingssamtaler – på høsten i 8. trinn (og gjerne videre). En tar sikte på å ha informasjonsmaterialet klart til skolestart høsten 2007.
Prosjektansvarlig ved Lesesenteret er Liv Engen
- Liv Engen har bistått Utdanningsdirektoratet ved utviklingen av materialet "Underveis i Kunnskapsløftet" – et interaktivt hjelpemiddel for lærere, rådgiver og skoleledere, og har blant annet skrevet en artikkel om lesing som grunnleggende ferdighet til den tilhørende eksempelsamlingen.

Nina Nøttaasen Gabrielsen og Elin K. L. Reikerås

- Har deltatt i revisjon av SOFF-planene (planer for videreutdanning i Norsk (30 studiepoeng) med vekt på lese- og skriveopplæring og IKT). Et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Agder og Lesesenteret.
- Samarbeid med Eigersund kommune, ang. Prosjekt Språktråden som ble avsluttet i 2006. Prosjektet var 3-årig og hadde som mål å forebygge lese- og skrivevansker og å heve kvaliteten på lese- og skriveopplæringen på de tre første årstrinnene i skolen. Prosjektet fokuserte på en helhetlig tenkning rundt temaområdene språk, lesing og skriving og fulgte aldersmessig opp et prosjekt i barnehagen som hadde som mål å utvikle kartleggingsmateriell for alle årstrinn før skolestart. Ved oppstart høsten 2003 var 5-åringene i barnehagen og 1.-3. klasse i skolen med. Samarbeidspartnere i prosjektet var i første rekke ansatte i skole, barnehage og kommunal bibliotekstjeneste. Helsesøstre var med i planarbeidet og ble senere invitert til mer aktiv deltakelse i deler av prosjektet. PPT for Dalane var prosjektansvarlige og Lesesenteret v/Nina Nøttaasen Gabrielsen var veileder for prosjektet.
- I forbindelse med at Lesesenteret overtok ansvaret for GLSM-undervisningen på allmennlærerutdanningen, er det nå utarbeidet en plan for studiet for inneværende studieår.
Ansvarlige: Elin K. L. Reikerås, Nina Nøttaasen Gabrielsen

- Meistring og utvikling.
Planlegging av innhold og organisering av videreutdanningskurset Meistring og utvikling i Hå startet i 2006 med tanke på oppstart høsten 2006.
Videreutdanningstilbudet er på 30 studiepoeng med målgruppe førskolelærere og lærere tilknyttet de første trinnene i grunnskolen
P.g.a. liten påmelding, er kurset nå planlagt med oppstart høsten 2007.
Ansvarlige: Elin K. L. Reikerås, Nina Nøttaasen Gabrielsen, representanter for Hå kommune

Lise Helgevold

- Revisjonsarbeid: "Gi rom for lesing". Strategi for stimulering av leselyst og leseferdighet 2003–2007. Arbeid med temaet Grunnleggende ferdigheter i forbindelse med Kunnskapsløftet .
- Møter og annet arbeid i forbindelse med de lokale konferansene innenfor "Gi rom for lesing".

Sigrun Hodne

- SNAPP prosjektet er et samarbeid mellom UiS og Stavanger Universitets Sjukehus, prosjektet inngår som en del av den internasjonale TIPS (Tidlig Intervensjon ved Psykose) studien.
- Aktiv i nettverket for feministisk teori og kjønnsforskning (NFK) UiS, har ansvaret for teoretisk studiesirkel i feminisme og estetikk med støtte fra UiS 2008 satsing og UiS kulturforskningsprogram/temaområde kultur, under ledelse av Per Dahl.
- Medlem i prosjektgruppen for *Sentrum for feministisk teori, kvinne- og kjønnsforskning* (<http://www1.his.no/prosjekt/femforsk/Om%20prosjektet.htm>). Har fram til oktober hatt aktive roller i styret av Forskningskaféen og i *Sentrum's* Studiesirkel. Fra 01.oktober – 31.desember 2004 har hun som prosjektkoordinator i 25% stilling, ansvar for å utarbeide en modell for varig drift av *Sentrum for feministisk teori, kvinne- og kjønnsforskning* ved UiS.

Trude Hoel

- Koordinerende funksjon i Kompetansenettverk for skolebibliotek.
- Arbeid med formidlingsstrategien
- Lesesenterets nasjonale konferanse, programgruppe og arrangement.
- fagseminaret i forbindelse med Ingolv Austads pensjon (program og arr).
- Nasjonalt BOKTRAS-seminar, program og arrangement (i samarbeid med ABM-utvikling)

Ann Mari Knivsberg

- Samarbeid med fagfolk fra etaten Oppvekst og levekår, Stavanger kommune, Inger Kristine Løge, Senter for atferdsforskning og kolleger ved Lesesenteret om Stavangerprosjektet.
- Samarbeid med seniorforsker, dr. med. Karl-L. Reichelt, UiO, og cand. paed. Kristine Fosse, Madlavoll skole, Stavanger og cand. Paed. spec. Magne Nødland, Stavanger, ad elever med symptomer på AD/HD.

Kjersti Lundetræ

- Deltatt i en arbeidsgruppe ved VOX som har utviklet et rammeverk i hverdagsmatematikk for voksne, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Marianne Røskeland

- Leder for høringskomité ved Lesesenteret, for utkast til læreplan for Kunnskapsløftet 2006. Hovedtyngden av arbeidet ble utført i 2005, men ble avsluttet i 2006. Deltakere ellers: Liv Engen, Ragnar Thygesen, Anne Elisabeth Dahle

Ragnar Thygesen

- Deltatt i den faglige styringsgruppa for de nasjonale prøvene i regi av Utdanningsdirektoratet.
- Deltatt i en arbeidsgruppe i Rikstrykdeverket som har arbeidet med retningslinjer for tildeling av hjelpemidler til ulike grupper av funksjonshemmede.
- Bistått Høgskolen i Finnmark i arbeidet med å utvikle nasjonale skriveprøver på samisk og Tambartun spesialpedagogiske kompetansesenter i utviklingen av nasjonale skriveprøver for blinde og svaksynte.
- Gjeste forelesning ved Pedagogisk Institutt, NTNU

6.6. Medlemsskap i råd, utvalg og komiteer utenom senteret

Ingolv Austad

- Medlem av referansegruppe for PISA, CIVIC og PIRLS-prosjektene

Egil Gabrielsen

- Varamedlem til Universitetsstyret i perioden 2003 – 2007. Møtt 2 ganger + på alle formøter
- Medlem av Fakultetsrådet ved HUM i perioden 2003 – 2007
- Medlem av Kvalitetsutvalget ved HUM til 31.07.06
- Medlem av mastergradsutvalget i spesialpedagogikk.
- Institusjonsansvarlig og medlem av skikkethetsnemnden ved UiS
- Kontaktperson for Forskerforbundet ved Lesesenteret
- Undervisningskoordinator v. Lesesenteret fram til 31.05.2006

Trude Hoel

- Arbeid med nasjonalt BOKTRAS-seminar, program og arrangement
- Representerer senteret i Nasjonalt nettverk for skolebibliotek

Anne Håland

- Representant i NOLES-nettverket
- Representant i GLSM-utvalet internt ved UIS.

Ida Iversen

- Studentobservatør i doktorgradsutvalget ved humanistisk fakultet.

Leif Måsvær

- Deltar i arbeidsgruppen som jobber med redesign av nettsidene i forbindelse med omleggingen til Universitetet i Stavanger.

Ann Mari Knivsberg

- Medlem av Medical Science Monitor's International Reviewers Panel (IRP).

Elin Reikerås

- Medlem i den nasjonale ressursgruppen for GLSM (grunnleggende lese, skrive og matematiske opplæring).

Marianne Røskeland

- Kontaktperson for nasjonalt Nettverk for læremiddelkunnskap, Nettverk for kompetanseutvikling (Udir)

Ragnar Gees Solheim

- Medlem av referansegruppen for analysepublikasjonen (Statistisk Sentralbyrå)
- Varamedlem av Fakultetsrådet ved HUM i perioden 2003 – 2007

Ragnar Thygesen

- Utarbeiding av søknad til Norges forskningsråd om oppretting av forskerskole ved Humanistisk fakultet, UiS, med utgangspunkt i prosjektet: "Deltakelse i skole og samfunn som pedagogisk utfordring. En fakultær forskerskole med fokus på literacy".
- Sakkyndig ved rettsaker som gjelder dysleksi og ADHD

Åse Kari Hansen Wagner

- Arbeid med utforming av doktorgradssøknad i Lesevitenskap
- Jurymedlem for Rogaland i Unge forskere

Victor van Daal

- Reviewing for SSR, Journal of Learning Disability, Reading and Writing, Learning and Instruction

6.7. Internasjonalt samarbeid

Elin Reikerås

- Deltaker i Nordic Research Network on Special Needs Education in Mathematics
- "The numeracy intervention list" som er et internasjonalt nettverk av forskere som arbeider med matematikkvansker.

Stefan Samuelsson

- Samarbeider med forskere ved Linköpings universitetssjukhus og Karolinska sjukhuset og S:t Eriks ögonsjukhus i Stockholm i et longitudinelt prosjekt som sikter mot å følge opp barn med svært lave fødselsvekter
- Samarbeider med prof. Richard Olson (The Colorado Learning Disabilities Research Center) og prof. Brian Byrne (The University of New England in Australia) i et longitudinelt tvillingprosjekt.
- Samarbeider med prof. Karin Taube vid Mitthögskolan i Härnösand i et prosjekt som sikter mot å styrke forskningen omkring lesing och skriving ved Linköpings universitet og Mitthögskolan.
- Styremedlem i Svenska dyslexistiftelsen
- Ansvarlig for det nasjonale nettverk for forskning om lese- og skrivevansker i Sverige

Ragnar Gees Solheim

- Prosjektansvarlig for den norske delen av PIRLS 2006. PIRLS 2006 kartlegger leseferdighet i 4. klasse i 42 land.
- Medlem av Questionnaire Development Group I PIRLS 2006
- Medarrangør av nordisk TRAS-konferanse i København 30.08.06
- Arrangør av nordisk TRAS-møte København 1.-2. 09.06

Ann Mari Knivsberg

- Samarbeid med forskere ved Center for Autisme, København, forskere ved Autism Research Unit, University of Sunderland og seniorforsker, dr. med. Karl-L. Reichelt, UiO, om skandinavisk/britisk prosjekt om autisme/Asperger syndrom.

Atle Skaftun

- Deltaker i nordisk nettverk for Bakhtin-studier (*Nordisk Bakhtindialog*), med forskere fra Norge, Danmark, Sverige og Finland. Nettverket arrangerte v-05 seminaret "Kulturell dialogisme: Ytringen" i Bergen.

Ragnar Thygesen

- Deltatt i utviklingen av et web-basert faglig drøftingsforum i regi av organisasjonen The Association for Educational Assessment-Europe
- Forskningsopphold ved det pedagogiske instituttet ved Tel Aviv University, Israel

Åse Kari Hansen Wagner

- Medarrangør av nordisk TRAS-konferanse i København 30.08.06
- Arrangør av nordisk TRAS-møte København 1.-2. 09.06

6.8. Deltaking på nasjonale møter og konferanser med presentasjon

Liv Engen

- Nasjonal konferanse om lesing "Fra læreplan til elevenes læring"
- Workshop (sammen med Lise Helgevold): "Grunnleggende ferdighet i lesing. Fagbok i bruk". Plenum: "Hva styrer elevenes læring, læreplanen, læreboka, læreren eller eleven?"
- 12. -13. september, Stavanger

Egil Gabrielsen

- 16. - 17.02: Stiklestadkonferansen 2006
- 12. - 13.09: Lesing - fra læreplan til elevens læring. Stavanger; Lesesenteret

Nina N. Gabrielsen

- 21.-22.09.06: *BOKTRAS. Språk og litteratur i barnehagen*. I Oslo, arrangert av ABM-utvikling og Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, UIS.

Anne Håland

- Innlegg på konferanse,- Den kulturelle skolesekken konferanse, "Samspel 2006". Innlegg om den nye læreplanen og litteraturen.
- Nettverk for skolebibliotek i Stavanger. Innlegg om Leseglederordningen og Bok i bruk.
- NOLES-samling. Innlegg om Leseglederne.
- Nasjonal konferanse om litteraturen i den kulturelle skolesekken. Innlegg om Leseglederne.

Ann-Mari Knivsberg

- 17.02.06: Nasjonal konferanse: *Ernæring, kosthold og helse - den mangfoldige debatten!* Tittel på presentasjon: Effektstudier. Diett for barn med autisme. Oslo. Arrangør: Norsk Sykehus og Helsetjenesteforening.
- 24.10.06: Nasjonal konferanse: *Tidlig identifisering og tidlig og intensiv innsats i forhold til barn med autismspektrumforstyrrelse*. Sandefjord. Arrangør: Glenne autismesenter, Psykiatrien i Vestfold HF, Helse Sør.

Elin Reikerås

- Soria Moria, Oslo, for alle fylkesmennene og dep.: *Antall, rom og form. Nytt fagområde i rammeplanen*.
- Nasjonal Lesekonferanse i Stavanger: *Bilder og matematikkttekster. Lesing av bilder og tekst i matematikken - fra læreplan til elevens læring*.
- Nettverksmøte for nevropsykologene i Stavanger: *Matematikkvansker og sammenhengen med lesevansker - fra et spesialpedagogisk perspektiv*.
- Kontaktmøte for barnehager i Stavanger kommune, sammen m/Synnøve Iversen: *Mestring av ferdigheter i et utviklingsperspektiv - med særlig fokus på de sårbare barna*.

- Fagseminar for lærerutdannere i matematikk: *Forebygging av matematikkvansker i barnehagen.*

Atle Skaftun

- Arrangert og ledet seminaret "Lesing: Teori, skolepraksis og testing", Clarion hotell Stavanger, 5.-6.01-06.
- Invitert foredrag Landskonferansen LNU, Oslo 11.03.06: Lesing og ferdighetsbegrepet.
- Foredrag 1. nasjonale konferanse for nordisk litteraturvitenskap, Granavollen 23.03.06:
- Diskursanalyse: Et produktivt grensesnitt mellom litteraturvitenskap og skolebasert tekstarbeid?
- Språkforum 12. mai 2006: "Lesing og literacy: Diskursive livssfærer og livsfarlige testdiskurser"; Ein dialog om omgrepet "lesing" i dei store lesetestane.

Ragnar Thygesen

- Konferanse arrangert av Universitetet i Bergen i samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland om "Nasjonale prøver – vurdering for læring", 4. september. Foredrag med tittelen: *"Prøver i grunnleggende ferdigheter: Hva har vi lært og hvordan bør prøvene utformes i framtida?"*
- Deltakelse i paneldebatt under konferansen.
- Nordisk konferanse om samfunnets behov for ny kunnskap om skriving i utdanning og yrkesliv, Høgskolen i Sør-Trøndelag, 09. – 10. oktober: "Skrive for nåtid og framtid".
- Invitert foredrag: *"De som sliter med skriften"*
- Paperpresentasjon (sammen med R. Fasting): *"Måling av skriveferdighet som nasjonal prøve: Vitner resultatene om et forsømt felt i skolen?"*

6.9. Deltaking på internasjonale møter og konferanser med presentasjon

Liv Engen

- Tras-konferansen i København: "Systematisk kartlegging nytter! Kartlegging av leseferdighet på 2. trinn – utviklingen fra 2000 til 2005", 31. august, København
- Lesingsdag i Odense; "At vide hvad man ikke véd, er dog en slags alvidenhet. Pedagogiske muligheder i de nationale Prøver", 25. september, Odense.

Egil Gabrielsen

- Nordisk ministerråd: Kartlegging av grunnleggende ferdigheter i de nordiske landene, København 17.01.2006.
- 26th International Congress of Applied Psychology i Athen 17.07 – 21.07. 2006. Paperpresentasjon sammen med Reidar J. Mykletun, UiS: *Basic skills and participation in working life for the ageing workforce?*
- 7th Annual Conference for Association for Educational Assessment, Europe i Napoli 09.11 – 11.11. 2006.
- 16. – 17.10: Texten, läsaren och samhället. Stockholm, Nootska Palatset
- 16. – 17.11: Nordisk ministerråds konferanse "Lærende virksomheter". Værnes

Ann-Mari Knivsberg

- Autisme og diett. Regional temadag: *Sundt og hedt.* Århus: Arrangør: Jysk Center for Videregående Uddannelse. Ernæring og sundhed. 05.04.06.

Marianne Røskeland

- Prosjektpresentasjon: Universitetet i Lund: Workshop on applied eye tracking. Presentasjon av prosjekt om øyebevegelser og sammensatt tekst, sammen med Per Henning Uppstad og Oddny Solheim.
- Konferansebidrag: Tittel: *Bruk av illustrasjoner under lesing av illustrert læreboktekst hos barn på ulike alderstrinn*. Konferanse om forskning på pedagogiske tekster. Høgskolen i Vestfold, Senter for pedagogiske tekster.

Ragnar Thygesen

- Annual Conference for The Association for Educational Assessment-Europe 2006, 09. – 11. november, Napoli, Italia. Paperpresentasjon (sammen med R. Fasting): *"Assessment of Writing Proficiency: Do the Results bear Witness to a neglected Field in the School?"*

Victor van Daal

- 29-6-2006 Invited talk: Royal Dutch Academy for Sciences, colloquium on Media and Literacy.
- Struggling readers and multimedia. To appear in 2007 in LEA book edited by Bus, A.G. & S. Neumann,
- 20-8-2006 EARLI-SIG11 conference.
- On the links between reading research and reading education.
- 31-8-2006 Fra Sprog til Læsning conference.
- What can hyperlexia tell us about dyslexia?
- 10-10-2006 IEA-Research Conference, Washington DC, PIRLS 2001: Secondary analysis of Norwegian data. Co-authors: Charlotte Begnum, Ragnar Gees Solheim and Herman Ader.

6.10. Deltaking på nasjonale og internasjonale konferanser og møter uten presentasjon

Anne Charlotte Begnum

- 19.-24.03.06: 6th National Research Coordinator meeting (PIRLS 2006). I Luxembourg
- 03.-08.12.06: 7th National Research Coordinator meeting (PIRLS 2006). I Queenstown, New Zealand

Nina N. Gabrielsen

- 19.-24.03.06: 6th National Research Coordinator meeting (PIRLS 2006). I Luxembourg
- 30.08.-01.09.06: *"Fra sprog til læsning – børn i risiko for dysleksi."* Nordisk konferanse i København
- 03.-08.12.06: 7th National Research Coordinator meeting (PIRLS 2006). I Queenstown, New Zealand

Ragnar Gees Solheim

- 19.-24.03.06: 6th National Research Coordinator meeting (PIRLS 2006). I Luxembourg
- 30.08.-01.09.06: *"Fra sprog til læsning – børn i risiko for dysleksi."* Nordisk konferanse i København
- 03.-08.12.06: 7th National Research Coordinator meeting (PIRLS 2006). I Queenstown, New Zealand

Ida Iversen

- 06.07.- 08.07.06: "Thirteenth Annual Meeting. Society for the Scientific Study of Reading. I Vancouver, Canada.

Anne Elisabeth Dahle

- 06.07.- 08.07.06: "Thirteenth Annual Meeting. Society for the Scientific Study of Reading. I Vancouver, Canada.

6.11. Informasjon og kommunikasjon

www.lesesenteret.no

I 2006 hadde Lesesenteret 60.000 treff på www.lesesenteret.no. Dette er en økning på 10.000 fra fjoråret. Økningen samsvarer med ønsket om å bruke Internett som primærkanal for kommunikasjon med Lesesenterets brukergrupper.

Lesesenteret var i 2006 sterkt involvert i produksjonen av Universitetet i Stavangers nye internettløsning. Nye nettsider for Lesesenteret var en del av dette prosjektet og de nye websidene ble lansert i desember 2006.

En egen webside ble opprettet for den internasjonale konferansen The 1st Stavanger Reading and Writing Conference. Adressen til denne er www.readingcentre.no. Innholdet på denne webben vil bli flyttet over i Lesesenterets nye nettsider når den engelskspråklige delen er på plass.

"Nytt fra Lesesenteret"

Nytt fra Lesesenteret er et informasjonsblad som utgis to ganger pr. år. Målgruppen har vært ansatte på Universitet og Høgskoler og i PP-tjenesten. Etter hvert har også mange skoler og lærere bedt om å få tilsendt Nytt fra Lesesenteret. Innholdet i informasjonsbladet har vært faglige artikler, bokanmeldelser, og forskjellig annet nytt fra Lesesenterets arbeid. Ansvarlig for Nytt fra Lesesenteret har vært Ann Mari Knivsberg.

Video på Internett

Hver mandag presenteres nye barne- og ungdomsbøker på Lesesenterets ukentlige informasjonsmøte. Disse presentasjonene blir tatt opp på video og lagt ut på Lesesenterets hjemmeside. Videoene er korte smakebiter av bøker som gir brukerne orientering om ny litteratur som kan brukes i leseopplæringen.

Høgskolens Spespedtorg

Høgskolens spesped er lagt ned. Den nye nettløsningen for Universitetet ivaretar behovet for nettpublisering.

Etablering av Redaksjonen

I november 2006 hadde Lesesenteret et seminar om formidling. Seminaret satte fokus på viktigheten av planmessig tenkning knyttet til senterets kommunikasjon ut mot brukergruppene. I desember etablerte Lesesenteret en redaksjon bestående av to faglig

ansatte, to administrativt ansatte og senterleder. Redaksjonen skal sikre planmessighet i formidlingsarbeidet.

Filmproduksjon

Lesesenteret satte i 2006 i gang en filmrekke knyttet til den første leseopplæringen. Her følger filmteamet leseaktiviteter allerede fra andre dag elevene i 1. klasse er på skolen. Filmene er planlagt ferdigstilt til høsten 2007 og vil da bli lagt tilgjengelig på www.lesesenteret.no.

6.12. Utredningsarbeid ved Lesesenteret

I løpet av 2006 har to grupper utredet viktige sider av Lesesenterets arbeid:

- den spesialpedagogiske virksomheten ved Lesesenteret
- Lesesenterets formidlingsarbeid

Gruppene har levert hvert sitt notat, som har blitt drøftet på et fagseminar på våren (den spesialpedagogiske virksomheten) og et fagseminar på høsten (formidlingsarbeidet). Utredningene supplerer Strategisk plan 2005 – 2008 og senterets forskingsstrategi.

DEL III. ØKONOMI OG PERSONALE

REGNSKAPSOVERSIKT 2006 (Foreløpig regnskap pr. 26.01.07)

Ordinær tildeling (BFV):

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Inntekter KD	9 080 000,05	
Inntekter kurs	1 804 425,00	
Andre driftsinntekter/refusjon/kompendier	514 959,71	
Lønnskostnader		9 681 548,76
Driftskostnader		1 956 981,29
Totalt	11 399 384,76	11 638 530,05
<i>RESULTAT 2006</i>	<i>-239 145,29</i>	<i>*</i>

*) Underdekning skyldes i hovedsak noe større reiseaktivitet enn forutsatt i budsjettet.

Tildeling § 18 - Gi rom for lesing:

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Inngående beholdning 01.01.06	1 802 789,20	
Inntekter KD	6 000 000,00	
Kurs- og andre inntekter	80 509,40	
Lønnskostnader		3 633 857,44
Driftskostnader		1 691 762,39
Infrastruktur UiS		1 000 000,00
Totalt	7 883 298,60	6 325 619,83
<i>Utgående beholdning 31.12.06</i>		<i>1 557 678,77</i>

Universitetsfondet:

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Inngående beholdning 01.01.06	962 448,37	
Lønnskostnader		568 586,32
Driftskostnader		145 738,56
Totalt	962 448,37	714 324,88
<i>Utgående beholdning 31.12.06</i>		<i>248 123,49</i>

Statlige eksternt finansierte oppdrag (ABFV):

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Inngående beholdning 01.01.06	14 105 993,68	
Prosjektbevilgning og andre inntekter 2006	6 861 125,00	
Lønnskostnader		3 349 689,93
Driftskostnader		5 974 284,10 *
Totalt	20 967 118,68	9 323 974,03
<i>Utgående beholdning 31.12.06</i>		<i>11 643 144,65</i>

*) Driftskostnadene gjenspeiler stor aktivitet; eks. konsulenttjenester(ca 2 mill kr) trykningsutgifter(ca 1 mill kr) o.a.

Eksternt finansierte oppdrag (EFV):

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Inngående beholdning 01.01.06	2 042 717,06	
Inntekter, salg av TRAS-materiell	1 128 869,74	
Lønnskostnader		5 254,28
Driftskostnader		680 439,40
Totalt	3 171 586,80	685 693,68
<i>Utgående beholdning 31.12.06</i>		<i>2 485 893,12 *</i>

*) Inkl. beregnet 20% overhead på salgsinnt. (225.773,95), som bokføres januar 2007

NFR-prosjekt (Norges forskningsråd):

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Prosjektbevilgning fra NFR	230 666,00	
Lønnskostnader		218 221,82
Driftskostnader		76 140,41
Totalt	230 666,00	294 362,23
<i>RESULTAT 2006</i>	<i>-63 696,23</i>	<i>*</i>

*) Underdekning skyldes forsinket utbetaling av restbevilgning for 2006. Vil bli etterbetalt i 2007.

Strategiske tiltak:

	<i>Inntekter</i>	<i>Kostnader</i>
Prosjektbevilgning	2 400 000,00	
Driftskostnader(okt-des 2006)		329 827,05
Totalt	2 400 000,00	329 827,05
<i>RESULTAT 2006</i>		<i>2 070 172,95*</i>

*) Påbegynte prosjekt (Madagaskar-prosjektet, Stavanger-prosjektet, Oppbygging av forskningslab, og gjesteforskere/gjesteprofessorer)

Tallene bygger på foreløpig regnskap pr. 26.01.07. Det kan komme endringer etter hvert som avstemninger blir foretatt.

8. PERSONALSITUASJONEN

Senteret hadde pr. 31.12. 2006 21 faste stillinger. I tillegg deler senteret en professorstilling med Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk. Senteret har hatt 5 treårige stillinger som professor II. I tillegg har senteret hatt 5 stillinger knyttet til eksternt finansierte prosjekt.

8.1. Fordeling av stillinger

Følgende personer var knyttet til senteret i 2006:

Faste faglige stillinger:

Professor	Victor Van Daal
Professor	Ragnar Thygesen
Professor	Bjørn Ellertsen (50%)
Professor	Ann-Mari Knivsberg
Førsteamanuensis	Liv Engen
Førsteamanuensis	Marit Petersen Oftedal (områdeleder for spes.ped til 31.07.06, deretter permisjon uten lønn fram til 31.07.07)
Førsteamanuensis	Åse Kari Hansen Wagner
Førsteamanuensis	Egil Gabrielsen
Førstelektor	Elin Reikerås
Universitetslektor	Anne Brit Andreassen
Universitetslektor	Nina Nøttaasen Gabrielsen
Universitetslektor	Astrid Skaathun
Universitetslektor	Trude Hoel
Universitetslektor	Lise Helgevold
Universitetslektor	Anne Håland

Faste faglige stillinger med annen administrativ tilknytning:

Professor	Finn Egil Tønnessen (tilknyttet Avd. for lærerutdanning, og til Lesesenteret i forskningsdelen av stillingen (50%))
-----------	---

Faste lederstillinger med faglige oppgaver:

Senterleder	Ingolv Austad (til 31.07.06 deretter pensjonist)
Senterleder	Ragnar Gees Solheim (fra 01.08.06) (områdeleder for 1-4-tiltaket og stedfortredende senterleder til 31.07.06)
Nestleder	Ragnar Thygesen fra 01.08.06

Faste kontorstillinger:

Seniorkonsulent	Jostein Tollaksen
Kommunikasjonskonsulent	Leif Måsvær
Økonomikonsulent	Ellen Rafos (permisjon, vikar: Anne Marie Brask Eilertsen)
Førstesekretær	Astri Engelsgjerd

Tidsavgrensede faglige stillinger:

Professor II	Pekka Niemi (Hovedstilling ved Universitetet i Åbo) (til 01.06.06)
Professor II	Sven Strömqvist (Hovedstilling ved Universitetet i Lund)
Professor II	Stefan Samuelsson (Hovedstilling ved Universitetet i Linköping)
Professor II	Carsten Elbro (Hovedstilling ved Universitetet i København)

Universitetslektor	Marianne Røskeland (vikar)
Universitetslektor	Liv Stuestøl (vikar)
Gjesteforsker	Alexandra Gottardo (01.08.06 – 30.11.06)
Innleid konsulent	Ingolv Austad (20% fra 1.8.06)

Faglige oppdragsstillinger:

Førsteamanuensis	Atle Skaftun (tilknyttet Nasjonale prøver i lesing)
------------------	---

Administrative oppdragsstillinger:

Forskningsassistent:	Bjarte Furnes (50% tilknyttet Tvillingprosjektet)
Konsulent:	Siri Gabrielsen

Stipendiatstillinger

Doktorgradsstipendiat	Oddny Judith Solheim
Doktorgradsstipendiat	Sigrun Hodne
Doktorgradsstipendiat	Anne Charlotte Begnum
Doktorgradsstipendiat	Ida Iversen
Doktorgradsstipendiat	Bjarte Furnes
Doktorgradsstipendiat	Kjersti Lundetræ

8.2. Sykefravær

Senteret har hatt noe sykefravær i 2006, både korttids- og langtidssykefravær. Det er vanskelig å si om dette fraværet er arbeidsrelatert.

8.3. Kompetanseutvikling

De tilsatte har deltatt på kurs og konferanser i eller utenom universitetet ut fra behov og interesse. Lesesenteret har dekket kursavgift, reise og opphold i slike tilfeller.

9. RÅD OG UTVALG

9.1. Råd for Lesesenteret

Mandat

Rådet skal være rådgivende for senterleder i saker som angår senterets ulike oppgaver:

- Som landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter for lese- og skrivevansker (dysleksi) (jfr Samarbeidsavtale mellom Det statlige spesialpedagogiske støttesystemet og Høgskolen i Stavanger, 2000)
- Som nasjonalt senter for leseopplæring (jfr Mandat)
- Som del av Det humanistiske fakultetet ved Høgskolen i Stavanger (jfr styrevedtak i Sak 114/03)

Rådet skal få seg forelagt disse sakene:

- Strategiske planer for senteret
- Årsplan inkl. forslag til ressursfordeling
- Årsmelding

Rådet kan ellers få seg forelagt saker på disse områdene:

- Forsknings- og utviklingsarbeidet
- Kurs- og kompetansevirksomheten
- Rådgivingsarbeidet på individ- og systemnivå
- Kommunikasjon og samfunnskontakt
- Kvalitetsarbeidet
- Helse-, miljø og sikkerhet
- Viktige uttalelser fra senteret
- Andre saker som senterleder ønsker å legge fram for rådet til uttalelse

Rådet er ikke et vedtaksorgan, men mer en referansegruppe som gir konstruktiv kritikk og tilbakemelding til senterleder.

Rådet kalles normalt inn til møte to ganger i året. Rådet kan også kalles inn flere ganger dersom det anses formålstjenlig.

Senterleder er leder og sekretær for rådet.

Rådet oppnevnes av senteret i samarbeid med Utdanningsdirektoratet.

Funksjonstiden er 2 år.

MEDLEMMER AV RÅDET FOR NASJONALT SENTER FOR LESEOPPLÆRING OG LESEFORSKING (2006-2007)

Navn	Representasjon
Ingolv Austad	Senterleder (til 31.07.06)
Marit Petersen Oftedal	Førsteamanuensis, områdeleder for spesialpedagogikk fram til 31.07.06, permisjon fra 01.08.06 til 31.07.07.
Ragnar Gees Solheim	Avdelingsleder, områdeleder §1-4 (til 31.07.06, deretter senterleder)
Ann-Mari Knivsberg	Professor
Lise Helgevold	Universitetslektor
Sigrun Hodne	Stipendiat
Jostein Tollaksen	Seniorkonsulent
Vegard Moen	Det humanistiske fakultet, ansatte
Tor Arne Magnussen	Det humanistiske fakultet, studentene
Liv Beathe Bråthen (vara: Leikny Haga Indergaard)	ABM-utvikling
Nina Bøhnsdalen, Stavanger	FUG, Foreldrerådet for grunnskolen
Lillian Dahl Fitjar, Stavanger	PPT, Stavanger kommune
Eli Gundersen, Stavanger	Fagsjef i skoleetaten, Stavanger kommune
Greta Storm Ofteland, Eidskog	Kommunenes sentralforbund

9.2. Interne samarbeidsorgan

Det har vært holdt møter mellom senterleder og kontaktpersonene for Forskerforbundet, Utdanningsforbundet og Norsk tjenestemannslag.

9.3. HMS-utvalg

Det er etablert et eget HMS-utvalg for Lesesenteret. Utvalget består av senterleder, verneombud, varaverneombud og to representanter for de tilsatte.

Verneombud: Nina Nøttaasen Gabrielsen

Varaverneombud: Jostein Tollaksen

DEL IV. RESULTATRAPPORTERING OG BEHOVSVURDERING

10. Måloppnåelse i forhold til Årsplan for 2006 og Oppdragsbrev for 2006.

10.1. Det spesialpedagogiske området

Den spesialpedagogiske virksomheten har blitt utført både gjennom rådgivning, utredninger, kursvirksomhet, forsknings- og utviklingsarbeid. Innenfor universitetet har senteret drevet spesialpedagogisk virksomhet i form av undervisning og forskerutdanning. Senterets spesialpedagogiske virksomhet drives i henhold til samarbeidsavtalen mellom STATPED og Høgskolen i Stavanger fra 2000.

Gjennom året har det blitt avholdt til sammen 10 spesialpedagogiske fagmøter (1 per måned) for å ivareta en kontinuerlig vurdering av virksomheten og diskutere sentrale faglige og teoretiske spørsmål.

I det spesialpedagogiske arbeidet har det blitt lagt vekt på å ivareta både individrettet og systemrettet arbeid med tanke på forebygging og avhjelping av lese- og skrivevansker. I dette arbeidet har det også vært lagt stor vekt på at lese- og skrivevansker ofte opptrer sammen med andre vansker. Samtidig har det spesialpedagogiske arbeidet hatt stort fokus rettet mot elevers muligheter og sterke sider, og all utført spesialpedagogisk virksomhet har ivaretatt et helhetlig og positivt perspektiv med hensyn til elevers muligheter og begrensninger.

Det har det blitt nedlagt et stort arbeid for å videreutvikle det kvalitetssikringssystem senteret har i forbindelse med utredninger. Nye skjema for systematisk innhenting av informasjon av betydning for både selve diagnostiseringen, vurderinger, konklusjoner, tiltak og oppfølging er blitt utarbeidet. De første erfaringene som er blitt gjort i forhold til det nye systemet, er svært positive.

§ 1-4-området.

Virksomheten som nasjonalt senter ("§18") vært knyttet både til realisering av tiltaksplanen *Gi rom for lesing!* og til mandatet for det nasjonale senteret som ble gitt i forbindelse med etableringen i 2004. Når det gjelder §18, mottok senteret *Oppdragsbrev for 2006* fra Utdanningsdirektoratet (april 2006). Oppdragsbrevet inneholdt dels generelle oppgaver for alle nasjonale sentrene, dels spesielle oppgaver for Lesesenteret.

Mandatene gir de overordnede føringene for sentrenes oppgaver og aktiviteter. Ut fra sentrale statlige satsinger vil Utdanningsdirektoratet i det årlige oppdragsbrevet kunne gi prioriteringer innenfor strategiplanene og mandatene.

Nedenfor følger en rapport som er overlevert Utdanningsdirektoratet i november 2006. Rapporten viser senterets arbeid i forbindelse med oppgavene som lå i oppdragsbrevet for 2006.

Oppdragsbrev 2006	Aktivitet	Tidsramme	Status november
Kurs og etterutdanning <ul style="list-style-type: none">Avdekke kompetansebehov regionalt og lokalt	Registrerer og svarer på oppdrag. Analyserer forespørslene for fremtidig behov. Registrerer informasjon		Senterets kurstilbud er blanding av kurs som følge av oppgaver knyttet til Kunnskapsløftet og de nye læreplanene, og kurs på bakgrunn av henvendelser til

<p>Utvikle praksisnære kurs og andre etterutdanningstilbud</p> <ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre tiltak for kompetanseheving 	<p>gjennom nettverk, Statped, konferanser mm</p> <p>Gjennomføre desentralisert studium ved UiS "Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring for grunnskolens 5.-10. trinn" (30 stp)</p> <p>Ulike steder i landet: "Leik og læring" 4 todagers kurs "Fagbok i bruk" 8 todagers kurs</p> <p>Andre kurs ulike steder i landet</p>	<p>2005/2006</p> <p>Vår 06 Høst 06</p>	<p>Lesesenteret. I forbindelse med at senteret får ny hjemmeside i midten av desember, vil senteret også åpne muligheter for å melde behov, stille spørsmål m.m. direkte på hjemmesiden.</p> <p>"Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring for grunnskolens 5.-10. trinn" (30 stp) har blitt gitt som tilbud i tre moduler over tre semestre (H 05 t.o.m. H 06). Gjennomsnittlig studenttall har vært 21. Hovedtyngden av studenter har kommet fra regionen, men med spredning fra Hammerfest til Oslo.</p> <p>Todagers kurs i "Leik og læring" har V 06 vært avholdt i Bergen, Tromsø, Drammen og Lillehammer. H 06 har kurset blitt avholdt i Stavanger, Arendal, Alta og Kristiansund.</p> <p>Todagers kurs i "Fagbok i bruk", leseopplæring i alle fag og grunnleggende ferdigheter, har H 06 vært avholdt i Bergen, Kristiansand, Bodø, Fredrikstad, Tromsø og Lillehammer. Alle de disse kursene vil bli fulgt opp med endags samlinger V 07.</p> <p>"Tilpasset opplæring for elever med store lese- og skrivevansker" er en kursrekke som er lagt opp som et arbeidsseminar der deltakerne med utgangspunkt i ulike kasus vil bli oppfordret til refleksjon rundt ulike teoretiske og pedagogiske problemstillinger.</p> <p>Kurset fordelt på 2 dager våren 2006 og 2 dager høsten 2006. De to delkursene bygger på hverandre, og deltakerne melder seg på begge</p>
--	---	--	--

			<p>samlingene under ett. Det utstedes kursbevis til deltakerne etter at kursrekken er gjennomført.</p> <p>I 2006 har kurset blitt holdt i Tromsø og Trondheim.</p>
<p>Nasjonal spredning</p> <ul style="list-style-type: none"> Markedsføre tilbud overfor skoleeiere og skoleledelse Spre og formidle resultater fra forskning og utviklingsarbeid 	<p>Brosjyre om hva senteret står for og hva det kan tilby.</p> <p>Temahefte: <i>Bok i bruk</i> Bokliste, presentasjon av enkeltbøkerbøker og framlegg til metodisk bruk av boka forankra i litterær teori og lese-teori. Hefte til: barnehagen 1-3. trinn 4-7. trinn ungdomstrinnet videregående trinn.</p> <p><i>Fagbok i bruk</i> Artikkelsamling om bruk av</p> <p><i>Grunnleggende ferdigheter i lesing, skriftlig og muntlig . Utvikling av rettleiingsmaterieil for lærarar</i></p>	2006 -2007	<p>Lesesenteret vil lansere en helt ny hjemmeside i midten av desember 06. I forbindelse med lanseringen av hjemmesiden vil Lesesenteret gå ut med skriftlig informasjon til skoleeiere og skoleledelse.</p> <p><i>Bok i bruk</i> for 1-4 trinn og for 5-7 trinn ble gitt ut H 06. Siste del av heftet <i>Bok i bruk</i> for 5-7 trinn viser hvordan lærere har arbeidet med ulike bøker sammen med elevene sine. Et av undervisningsoppleggene presenterer en litterær samtale med bruk av rollekort. Disse rollekortene kan du laste ned og skrive ut. Det er lurt å laminere kortene før bruk, da varer de lengre. Kortene er tilpasset lamineringslommer i A5 format.</p> <p><i>Fagbok i bruk</i> ble gitt ut tidlig på høsten 06. <i>Bok i bruk</i> i barnehagene kommer rundt juletider og <i>Bok i bruk</i> for ungdomstrinnet og videregående trinn er i avslutningsfasen og kommer tidlig på nyåret 07.</p>
<p>Kompetansenettverk</p> <ul style="list-style-type: none"> I samarbeid med andre koordinatore delta i koordineringen av kompetansenettverket i norsk, skolebibliotek og læremiddel 	<p>Koordineringsansvar for kompetanseutviklingsnettverka for</p> <p><i>Skolebibliotek</i> (sammen med Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Agder), <i>Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring</i> (sammen med Høgskolen i Hedmark) <i>Læremiddelutvikling</i> (sammen med Høgskolen i Vestfold)</p>		<p>Hovedansvaret for kompetanseutviklingsnettverket <i>Skolebibliotek</i> har ligget i Høgskolen i Bergen og Høgskolen i Agder. Lesesenteret har hatt et medansvar og kontaktperson har vært Trude Hoel. Høsten 2006 har det blitt arbeidet med organisering av et internasjonalt seminar våren 2007.</p>

			<p>Hovedansvaret for kompetanseutviklingsnettverket <i>Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring</i> har ligget i Høgskolen i Hedmark. Lesesenteret har hatt et medansvar og kontaktperson har vært Anne Håland.</p> <p>Hovedansvaret for kompetanseutviklingsnettverket <i>Læremiddelutvikling</i> har ligget i Høgskolen i Vestfold. Lesesenteret har hatt et medansvar og kontaktperson har vært Marianne Røskeland.</p>
<p>Læreplaner</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidra i implementering av nye læreplaner 	<p>Lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag på mellomtrinnet. Utviklingsprosjekt i samarbeid med flere grunnskoler i Haugesund.</p>		<p>I prosjektet samarbeider Lesesenteret (Liv Engen) med klasser på 5. trinn ved flere grunnskoler i Haugesundsregionen. Målet er å kartlegge arbeidsformer og samarbeidsrutiner i undervisningen. Prosjektet ble startet H 05 og skal avsluttes med en prosjektrapport H 07.</p>
<p>Bidra til å styrke grunnutdanningen for lærere og førskolelærere</p>	<p>Ansvar for GLSM i allmennlærerutdanningen GLSM for førskolelærere</p>		<p>Elin Reikerås og Liv Engen (Lesesenteret) er medforfattere på den nye boka "Boka om GLSM" (Universitetsforlaget 06). Boka gir gode og konkrete eksempler som studenter og lærere kan bruke i klasserommet. Boka henvender seg til studenter i allmenn- og førskolelærerutdanningene og til lærere i praksisfeltet.</p>
<p>Tiltak for å styrke den nasjonale rollen til Lesesenteret</p>	<p>Ulike tiltak i form av: kurs, konferanser, publikasjoner, informasjonsblad, heimeside og generell kommunikasjon</p>		<p>Her vises til det som ellers er nevnt om kurs, Bok/Fagbok i bruk, ny hjemmeside og konferanser. Lesesenteret utgir også to ganger i året informasjonsbladet <i>Nytt fra Lesesenteret</i>. Bladet inneholder fagartikler, bokomtaler, og nyhetsstoff fra Lesesenteret. I tillegg til at man kan abonnere på <i>Nytt fra Lesesenteret</i>, kan bladet også lastes ned fra hjemmesiden.</p>
<p>Deltakelse i eksterne prosjekter</p>	<p>Jfr tiltak 18 TRAS-prosjektet</p>		<p>"Fra sprog til læsning – børn i risiko for dysleksi" var en stor nordisk konferanse som Dansk</p>

			Videnscenter for Ordblindhed arrangerte i samarbeide med den norske TRAS-gruppen ved Lesesenteret og Läsutveckling Kronoberg, Växjö Universitet. Lesesenteret bidro med flere innlegg, både i plenum og i workshops. Konferansen ble arrangert i slutten av august 2006 og samlet 450 deltagere fra hele Norden.
Gi rom for lesing! Tiltak Tiltak 7 Lesestrategier i videregående opplæring	Læringsstrategier i alle fag. Utviklingsprosjekt i samarbeid med Årstad vidaregående skole i Bergen.		<p>Dette er et utviklingsprosjekt i samarbeid med Årstad skole i Bergen. Pilotprosjekt våren 2006. Avslutning av pilotprosjektet vår 06. Etter intern evaluering på skolen, ble det besluttet å gjennomføre opplegget på hele skolen fra høsten 2006.</p> <p>Lesesenteret vil sammen med Årstad skole lage en prosjektrapport som blir ferdig i desember 2006. Materiell som kartlegger elevenes bruk av lesestrategier før og etter prosjektperioden vil bli vurdert. Det er utviklet et kursopplegg og en litteraturliste som blir presentert i prosjektrapporten.</p>
Tiltak 10 Utvikle et etter- og videreutdanningstilbud til førskolelærere og assistenter i barnehager	GLSM for førskolelærere og lærere (modular på 10 studiepoeng)		Lesesenteret har utviklet studiet "Mestring og utvikling". Studiet bygger på "Rammeplan for videreutdanning i GLSM" og et tilbud om pedagogisk videreutdanning med fokus på barn i aldersgruppen 3 til 10 år. Kurstilbudet vil bli prøvd ut fra våren 07 i samarbeid med Hå kommune.
Tiltak 18 Språkutvikling og språkvansker hos barn og unge	Delta på 6 fem-dagers kurs forskjellige steder i landet sammen med Bredtvet kompetansesenter som koordinerer prosjektarbeidet med diverse samarbeidspartnere		Liv Engen fra Lesesenteret har deltatt i arbeidet utvikling av Språkpakken, et materiell som Bredtvet kompetansesenter har hatt ansvar for å utvikle. Liv Engen er også en av foreleserne i kursrekken (fem dagskurs) som Bredtvet tilbyr.
Tiltak 19 Boktras-tilgang til variert litteratur i barnehagene	<i>Boktras</i> Målet er å gi barnehager ein komplett "lesestimuleringspakke" ved å kople sammen TRAS og litteraturformidlingstiltaket, Bibliotekfilialer i barnehagar og		I mai 2006 ble det arbeidsseminar i alle barnehagene. I september arrangerte ABM-utvikling et todagers seminar om Boktras. Konklusjonen på seminaret var at ABM-utvikling er interessert i

	en utlånsordning for barnebøker til barnehager. Samarbeidspartnere: ABM-utvikling, Udir og inviterte folkebibliotek og barnehager.		lignende satsinger på landsbasis. Som en del av Boktras arbeides det nå med "Bok i bruk i barnehagen". Alle involverte barnehager og bibliotek bidrar til innholdet. Heftet beregnes ferdig i april 2007.
Tiltak 20 Stimulere til økt foreldredeltakelse	Brosjyre til foreldre på 5. trinn er ferdig. Utsending gj. Utdanningsdirektoratet Produksjon av 3 filmer til barnehage er planlagt. Formidling av filmene via Lesesenterets nettsider.	Desember 05 August 06	Lesesenteret i samarbeid med FUG og Utdanningsdirektoratet har tidligere utviklet brosjyrer for foreldre med elever på 1. og 5. trinn. Det arbeides nå med en lignende brosjyre for 8. trinn. Denne brosjyren beregnes ferdig til skolestart H 07. 2 av de tre filmene er ferdige.
Tiltak 28 Videreføre kartlegging av leseferdigheter	Obligatorisk kartleggingsprøve for 2. trinn		Rapport om resultatene fra den obligatoriske kartleggingen av leseferdigheter på 2. trinn vil bli avsluttet desember 06. Lesesenteret har av Utdanningsdirektoratet fått i oppdrag om revidere/nyutvikle kartleggingsprøven i lesing for 2. trinn. Som en del av oppdraget utvikles det også en ny prøve for 1. trinn. Endringene i Kunnskapsløftet med leseopplæring fra oppstart i 1. trinn gjør det ønskelig med en kartleggingsprøve på slutten av 1. trinn. Arbeidet har startet opp H 06, pilotering V 07 og ferdig kartleggingsprøver V 08.
Tiltak 21 Leseravner	<i>Leseglederprosjektet</i> Målet er å skolere og aktivisere nye og gjerne utradisjonelle litteraturformidlere som kan delta aktivt på ulike arenaer. Lesegledere skal bidra til å auke kunnskapen om ny og aktuell litteratur, få litteraturformidlinga ut på nye arenaer og gi litterære smakebiter til lesarar og potensielle lesarar. Videreutvikling av konseptet i andre fylke/regionar og oppstart av ein nasjonal pilot.		Leseglederne har hatt i overkant av 70 litteraturformidlingsoppdrag i Rogaland i 2006. Høsten 2006 har et prosjekt blitt drøftet med elevorganisasjonene hvor det settes fokus på skolebibliotekene. Dette vil bli avklart i løpet av høsten 2006.

	Samarbeidspartae: ABM-utvikling, !Les og Udir.		
Tiltak 29. Igangsette klasseromsforskning på forskjellen mellom gutters og jenters lesing	<i>Framtidsverkstad om gutter og lesing.</i> Et prosjekt der gutter selv kjem til orde gjennom ein framtidsverkstad. Gutter utarbeider handlingsplanar for hvordan vi kan endre vilkåra for gutter og lesing.		6. september ble 36 15-årige gutter fra ungdomsskoler i hele landet samlet i Stavanger for å utarbeide gutters egen plan for lesing. Lesesenteret engasjerte to seminarledere med erfaring fra ungdoms- og planarbeid og 7 gutter fra videregående skole som "kaffeverter". Resultatene fra seminaret ble presentert på den nasjonale konferansen 12.-13. september. Presentasjonen finnes på lesesenterets hjemmesider.
Tiltak 23 og 24 Konferanser Arrangere nasjonal konferanse Deltakelse i regionale konferanser	Senteret vil alene eller i samarbeid med andre arrangere kurs og konferanser lokalt, regionalt og på landsbasis innenfor senterets fagområde. Senteret vil delta med foredrag/førelser ved kurs og konferanser arrangert av andre fagmiljø nasjonalt og internasjonalt. Medarbeidere ved senteret vil delta med egne førelser på diverse internasjonale konferanser. Senteret vil ta ansvar for å arrangere en nasjonal konferanse om lesing (Jfr. tiltaksplanen Gi rom for lesing!). Senteret vil delta i planlegging og gjennomføring av regionale konferanser (Jfr. tiltaksplanen Gi rom for lesing!) Nasjonalt seminar om Boktras.		Den nasjonale konferansen i 2006 ble avholdt 12.-13. september i Stavanger. Tittelen på konferansen er: "Lesing. fra læreplan til elevens læring". Det var 360 deltagere fra hele landet. 17 av innleggene på konferansen er lagt ut på Lesesenterets hjemmeside. Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning arrangerer internasjonal konferanse om lesing og skriving. Flere av verdens fremste forskere innen feltet vil forelese i konferansen og være med å lede workshopene. Konferansen starter 30.august 2007 og varer fram til 5. september 2007. Når det gjelder Boktras, se eget punkt om dette prosjektet.
Praksisbasert forskning	<i>Praksisforskning</i> Klasseromsforskning, kvalitative studiar av lesing i klasserommet <ol style="list-style-type: none"> 1. Effektstudier av ulike metoder 2. Miljømessige faktorar: Til dømes gutter og lesing 3. Lese- og skriveopplæring 4. Lese-, skrive- og læringsstrategier Doktorgradsprosjekt:		Når det gjelder praksisforskning vises det til det som er skrevet om prosjektene på Årstad skole og i Haugesundsregionen. Doktorgradsprosjektene går sin gang. Stipendiatperioden er på

	<p><i>Anne Charlotte Begnum:</i> "Hvilke kriterier kan brukes for å validere leseprøver? - Aspekter ved kriteriums- og konstruktvaliditet". Veileder: Carsten Elbro</p> <p><i>Ida Iversen:</i> "Undervisningas betydning for metakognisjon og leseforståelse". Veileder: Carsten Elbro</p>		<p>fire år, så avslutningen vil være i 2009/2010.</p>
--	--	--	---

Målområde A: FOU-arbeid

Senteret har i det store og hele nådd de målene som var satt i årsplan for 2006, der det var satt av 17,4 årsverk totalt. Aktiviteten har vært svært omfattende og mangesidig. I tillegg til senterets faste medarbeidere, har eksterne oppdrag gjort det mulig å tilsette flere fagpersoner i oppdragsstillinger. Det har vært under arbeid hele **55 ulike fou-prosjekt** i 2006, som spenner fra doktorgradsprosjekt, over nasjonale og internasjonale forskningsprosjekt, prosjekt knyttet til kartlegging og testing, til utvikling av læremidler og pedagogiske utviklingsarbeid. Antallet publiseringer forteller at produktiviteten er opprettholdt i forhold til tidligere år. Det er registrert i alt **188 publikasjoner**.

Målområde B: Kurs og konferanser

Årsplanen forutsatte at senteret brukte om lag 2 årsverk til kurs og konferanser, fordelt på spesialpedagogiske kurs og kurs på det mer allmennpedagogiske området. De omfattende kursrekkene som ble satt i gang i 2003, ble avsluttet våren 2006. Et to-dagers kurs planlagt for PPT er gjennomført i 2006. Det er planer om videreføring av dette kurset flere steder i landet i 2007. Omfanget av kurs innenfor det spesialpedagogiske området har gått noe tilbake i forhold til de foregående år. Kursvirksomheten innenfor §1-4-området har vært mer omfattende og har vært i samsvar med forutsetningene.

Målområde C: Diagnostisering og rådgiving

Årsplanen for 2006 forutsatte et omfang på om lag 1 årsverk, eller 15-20 utredninger. Det viste seg at det ble gjennomført færre enn forutsatt, men vi ser en økning i antall henvendelser på slutten av 2006. Senteret regner med å kunne dekke den faktiske etterspørselen etter denne typen tjenester i årene framover. Det er gjennomført en grunnleggende revisjon av prosedyrene i forbindelse med diagnostisering.

Målområde D: Undervisning og veiledning

Senteret har deltatt i undervisning ved Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk og Institutt for kultur og språkvitenskap ved Det humanistiske fakultet. Dessuten har senteret hatt ansvar for eksternt finansiert utdanning innen rammen av FLEKS. Omfanget var i årsplanen for 2006 satt til 2,5 årsverk. Inkludert i denne ressursen er undervisning og veiledning knyttet til doktorgradsprogrammet i spesialpedagogikk. Ressursbruken har vært om lag som forutsatt i årsplanen. Denne delen av virksomheten antas å øke i årene framover. Særlig gjelder det omfanget av veiledning, som har økt betrakelig etter gjennomføringen av kvalitetsreformen.

DEL V. PUBLIKASJONER

Publisert i 2006 (i FORSKDOK-basen)

A11 : Fagfelleurdert artikkel i internasjonalt vitenskapelig tidsskrift

1

Andreassen, Anne Brit; Knivsberg, Ann-Mari; Niemi, Pekka
Resistant readers 8 months later: Energizing the student's learning milieu
by targeted counselling. *DYSLEXIA* 12: 115 - 133. 2006. ISSN 1076-9242.

2

Byrne, Brian; Olson, Richard; Samuelsson, Stefan; Wadsworth, Sally;
Corley, Robin; DeFries, John; Willcutt, Eric
Genetic and environmental influences on early literacy. *JOURNAL OF
RESEARCH IN READING* 29(1): 33-49. 2006. ISSN 0141-0423.

3

Iversen, Synnøve; Knivsberg, Ann-Mari; Ellertsen, Bjørn; Nødland, Magne;
Både Larsen, Tommy
Motor coordination difficulties in 6-year-old children with severe
behavioural and emotional problems. *Emotional and Behavioural Difficulties*
11(3): 165-181. 2006.

4

Leppanen, Ulla; Niemi, Pekka; Aunola, Kaisa; Nurmi, Jari-Erik
Development of reading and spelling Finnish from preschool to Grade 1 and
Grade 2. *Scientific Studies of Reading* 10(1): 3-30. 2006.

5

Parviainen, Tiina; Helenius, Päivi; Poskiparta, Elisa; Niemi, Pekka;
Salmelin, Riitta
Cortical sequence of word perception in beginning readers. *Journal of
Neuroscience* 26: 6052 - 6061. 2006.

6

Reikerås, Elin Kristi Lie
Performance in solving arithmetic problems: a comparison of children with
different levels of achievement in mathematics and reading. *European
Journal of Special Needs Education* 21(3): 233-250. 2006. ISSN 0885-6257.

7

Samuelsson, Stefan; Finnström, Orvar; Flodmark, Olof; Gäddlin, Per-Olof;
Leijon, Ingemar; Wadsby, Marie
A longitudinal study of reading skills among very low birthweight
children: Is there a catch-up? *JOURNAL OF PEDIATRIC PSYCHOLOGY* 31:
967-977. 2006.

8

Iversen, Synnøve; Ellertsen, Bjørn; Jacobsen, Svein Roar; Råheim, Målfrid;
Knivsberg, Ann-Mari
Developing a participatory multidisciplinary team approach to enhance the
quality of school start. *Action Research* 4(3): 271-292. 2006.

A15 : Fagfelleurdert artikkel i nasjonalt vitenskapelig tidsskrift

9

Reikerås, Elin Kristi Lie

Å lese i matematikken. Hva betyr elevens leseferdighet for tilrettelegging av matematikk? Spesialpedagogikk 71(4): 51 – 55 2006. ISSN 0332-8457.

10

Skaftun, Atle; Solheim, Oddny Judith; Roe, Astrid; Narvhus, Eva
Tilnærminger til et teoretisk rammeverk for de nasjonale prøvene i lesing. Norsk pedagogisk tidsskrift (5): 12. 2006.

11

Uppstad, Per Henning; Solheim, Oddny Judith

Hvordan kan vi gjøre erfaringsbaserte funn om forholdet mellom lytteforståelse og leseforståelse? Norsk tidsskrift for logopedi 52(1): 14 - 18. 2006.

A17 : Artikkel i populærvitenskapelig tidsskrift

12

Herkner, Birgitta; Samuelsson, Stefan

Utbildning inom Kriminalvården-Effekter på de intagnas läs- och skrivfärdigheter. Dyslexi-Aktuellt om läs- och skrivsvårigheter 11: 12-18. 2006.

13

Håland, Anne

Bok i bruk for 8.-10.trinn. Lesesenterets egen skriftserie 2006.

14

Reikerås, Elin Kristi Lie

Matematikk og små barn. Go'nytt 2006.

A18 : Artikkel i fag-/bransjetidsskrift

15

Andreassen, Anne Brit; Knivsberg, Ann-Mari; Niemi, Pekka

Alvorlig grad av dysleksi og effekt av rådgiving. Nytt fra Lesesenteret (2): 1-3. 2006. ISSN 0809-8425.

16

Engen, Liv

Leseopplæring etter kunnskapsløftet: Noen nye (?) utfordringer. Norsk forening for Leseopplæring. Medlemsblad 6-11. 2006.

17

Gabrielsen, Egil

Rapporter om voksnes lese- og mestringskompetanse. Nytt fra Lesesenteret 1/06: 2. 2006.

18

Gabrielsen, Egil

Sammenhenger mellom basisferdigheter og uførepensjonering. Nytt fra Lesesenteret 1/2006: 3. 2006.

19

Gabrielsen, Egil

Voksnes bruk av IKT relatert til leseferdighet. Nytt fra Lesesenteret (1/2006): 3. 2006.

20

Uppstad, Per Henning; Tønnessen, Finn Egil

Kva kan me fortelja ved å telja? Norsk læreren (2): 58-63. 2006. ISSN 0332-7264.

A21 : Kapittel i lærebok

21

Engen, Liv

"Eg har det på tunga". I: Lise Helgevold og Liv Engen. Fagbok i bruk. Grunnleggende ferdigheter. s. 34-38. Stavanger: Lesesenteret, 2006. ISBN 978-82-7649-053-4.

22

Engen, Liv; Helgevold, Lise

Fagbok i bruk. Å lese en fagtekst. I: Lise Helgevold og Liv Engen. Fagbok i bruk. Grunnleggende ferdigheter. s. 8-15. Stavanger: Lesesenteret, 2006. ISBN 978-82-7649-053-4.

23

Engen, Liv

Kartlegging av lese- og skrivekompetanse. I: C.Thornæs Haukeland og K.A. Sandberg. s. 1-7. Oslo: N.W. Damm & Søn, 2006. Norsk i midten,

24

Engen, Liv; Bunting, Mette

"Som lyn og eksplosjonar". I: Lise Helgevold og Liv Engen. s. 30-33. Lesesenteret, 2006. Fagbok i bruk. Grunnleggende ferdigheter, ISBN 978-82-7649-053-4.

25

Hoel, Trude

Elevtilpasset lesestimulering. I: Ressursbok for lærere. Damm undervisning, 2006. Norsk i midten,

26

Samuelsson, Stefan

Skriftspråklig utveckling och dyslexi. I: Studentlitteratur. s. 373-400. Lund: Studentlitteratur, 2006. Det hänger på språket! Lärande och utveckling i grundskolan,

A22 : Artikkel i vitenskapelig antologi

27

Engen, Liv; Reikerås, Elin Kristi Lie

Om barn, blåfjær og skriftspråklig læring. Kartlegging av lese-skrive-og regneferdigheter: hvorfor og hvordan. I: Boka om GLSM. Grunnleggende lese-,skrive-og matematikkopplæring. s. 252-271. Universitetsforlaget, 2006. ISBN 82-15-00875-5.

A23 : Innførsel i leksikon/oppslagsverk

28

Hodne, Sigrun
Snøfrid Hunsbedt Eiene. Utstillingskatalog 2006.

A24 : Kapittel i fagbok

29

Reikerås, Elin Kristi Lie; Fauskanger, Janne
Antall, rom og form. I: Foreskrift om rammeplan for barnmehagens innhold og oppgaver. Oslo: Kunnskapsdepartementet, 2006.

A33 : Konferanseabstract i rapport

30

Engen, Liv
Systematisk kartlegging nytter! Presentasjon av data fra systematisk kartlegging av leseferdighet på 2. trinn. I: Fra språk til lesing. Abstracts fra Nordisk Konferanse i København 30. august - 1. september 2006. København: Dansk videncenter for ordblindhed, 2006.

A43 : Intervju av faglig/populærvitenskapelig karakter

31

Andreassen, Anne Brit; Knivsberg, Ann-Mari
Tro på egen mestring gir resultater. UniverS (1): 2006-04-05.

32

Fauskanger, Janne; Reikerås, Elin Kristi Lie; Mosvold, Reidar
Matematikk for små og store. UniverS, magasin for universitetet i Stavanger (3): 14-15. 2006-09-26.

33

Håland, Anne
Om lesestimulering. Dagbladet 2006-11-16.

34

Knivsberg, Ann-Mari
5000 stavangerbarn skal gi bedre skole. Stavanger Aftenblad 2006-09-09.

35

Knivsberg, Ann-Mari
Universitetet vil kartlegge utviklingen til 4800 barn. Stavanger Aftenblad 2006-06-20.

36

Reikerås, Elin Kristi Lie
Vi undervurderer barna. Stavanger Aftenblad 2006-04-15.

37

Uppstad, Per Henning; Solheim, Oddny Judith
Forsker på lesing med hjelm. NrK Rogaland 2006-10-19.

38

Uppstad, Per Henning; Wagner, Åse Kari Hansen; Solheim, Oddny Judith;
Røskeland, Marianne
Tror du dine egne øyne? forskning.no 2006-10-07.

39

Uppstad, Per Henning; Wagner, Åse Kari Hansen; Solheim, Oddny Judith;
Røskeland, Marianne
Tror du dine egne øyne. Statped nr.4/06 2006-12-15.

40

Uppstad, Per Henning; Wagner, Åse Kari Hansen; Solheim, Oddny Judith;
Røskeland, Marianne
Tror du dine egne øyne? Univers Magasin for Universitetet i Stavanger nr.
3 2006 3. 2006-10-05.

B12 : Lærebok

41

Helgevold, Lise; Hoel, Trude
Bok i bruk på femte til sjuende trinn. Lesesenteret, 2006.
ISBN 978-82-7649-051-0.

42

Håland, Anne; Hoel, Trude
Bok i bruk på første til fjerde trinn. Lesesenteret, 2006. ISBN
82-7649-039-5.

43

Reikerås, Elin Kristi Lie; Greig, Elna
1-boken min. En bok om en og mange. Sandvik AS, 2006. (Min Første 123.
Go'bokens Førskole,) ISBN 82-305-0243-9.

44

Reikerås, Elin Kristi Lie; Greig, Elna
2-boken min. En bok om to og par. Sandvik AS, 2006. (Min Første 123.
Go'bokens Førskole,) ISBN 82-305-0244-7.

45

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
3-boken min. En bok om tre og liten, større og størst. Sandvik AS, 2006.
(Min Første 123. Go'bokens Førskole,) ISBN 82-305-0245-5.

46

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
4-boken min. En bok om fire og former. Sandvik AS, 2006. (Min Første 123.
Go'bokens Førskole,) ISBN 82-305-0246-3.

47

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
5-boken min. En bok om fem og fingertelling. Sandvik AS, 2006. (Min Første
123. Go'bokens Førskole,) ISBN 82-305-0247-1.

48

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
6-boken min. En bok om seks og tallbilder. Sandvik AS, 2006. (Min Første 123. Go'bokens Førskole,)

49

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
7-boken min. En bok om sju og ukedagene. Stavanger: Sandvik AS, 2006. (Min Første 123. Go'bokens Førskole,) ISBN 82-305-0250-1.

50

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
8-boken min. En bok om åtte og alder. Sandvik AS, 2006. (Min Første 123. Go'bokens Førskole,) ISBN 978-82-305-0252-5.

51

Reikerås, Elin Kristi Lie; Cantillon, Eli
9-boken min. En bok om ni og plasseringsord. Sandvik AS, 2006. (Min Første 123. Go'bokens Førskole,) ISBN 978-82-305-0253-2.

B13 : Fagbok

52

Helgevold, Lise
Bok i bruk på femte til sjuende trinn. Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, 2006. ISBN 978-82-7649-051-0

53

Helgevold, Lise
Les og lær: Vi leser fagtekster; tenker, snakker og skriver. Universitetet i Stavanger: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning, 2006. ISBN 978-82-7649-053-4.

54

Reikerås, Elin Kristi Lie
Moro med tall. Stavanger: Sandvik AS, 2006. (Min første 1-2-3, Go'bokens førskole,) ISBN 82-305-0260-9.

C17 : Rapport i institusjonsserie

55

Bratsberg, Bernt; Hægeland, Torbjørn; Raaum, Oddbjørn; Gabrielsen, Egil
Lese- og tallforståelse, utdanning og arbeidsmarkedssuksess. Monografiserien ALL, 4. Stavanger: Lesesenteret, UiS, 2006. 49 s. ISBN 978-82-7649-043-5.

56

Engen, Liv; Begnum, Anne Charlotte; Solheim, Ragnar Gees
Kartlegging av leseferdighet på 2. trinn - Delrapport våren 2005. Utdanningsdirektoratet, 2006.

57

Finbak, Liv; Engesbak, Heidi; Gabrielsen, Egil
Å delta eller ikke delta Om voksnes deltakelse i etter- og videreutdanning
Monografiserien ALL, 1. Stavanger: Lesesenteret, UiS, 2006. 76 s.
ISBN 978-82-7649-040-4.

58

Gabrielsen, Egil
Slik kan voksnes leseferdigheter måles Om teorigrunnet for IALS og ALL.
Monografiserien ALL, 6. Stavanger: Lesesenteret, Universitetet i
Stavanger, 2006. 85 s. ISBN 978-82-7649-045-9.

59

Hoel, Trude
Read Wars - the Return of Men. Rapport fra idéseminar om gutter og lesing.
Lesesenteret, 2006.

60

Lundetræ, Kjersti; Gabrielsen, Egil
På lik linje? Om voksnes mestring av matematikk i dagliglivet.
Monografiserien ALL, 5. Lesesenteret, Universitetet i Stavanger:
Lesesenteret/UiS, 2006. 64 s. ISBN 978-82-7649-044-2.

61

Nyen, Torgeir; Gabrielsen, Egil
Hvis jobben krever det En analyse av sammenhengene mellom krav til
basisferdigheter, faktiske basisferdigheter og deltakelse i
læringsaktiviteter i norsk arbeidsliv. Monografiserien ALL, 2. Stavanger:
Lesesenteret, UiS, 2006. 44 s. ISBN 978-82-7649-041-1.

62

Særheim, Inge; Uppstad, Per Henning; Wagner, Åse Kari Hansen
Busetnadsnamn på -stadir: Rapport fra NORNAs 33.symposium på Utestein
kloster 7. - 9. mai 2004. Uppsala: Norna-forlaget og Universitetet i
Stavanger, 2006. 238 s. ISBN 978-91-7276-080-6. ISSN 0346-6728.

63

Tønseth, Christin; Finbak, Liv; Rønning, Wenche M.; Sølvberg, Astrid M.;
Gabrielsen, Egil
Digitale skillelinjer Voksnes bruk av PC og internett. Monografiserien
ALL, 3. Stavanger: Lesesenteret, UiS, 2006. 70 s. ISBN 978-82-7649-042-8.

C18 : Institusjonsrapport

64

Engen, Liv; Begnum, Anne Charlotte; Nøttåsen Gabrielsen, Siri; Solheim,
Ragnar Gees
Leseferdighet på 2. trinn Våren 2006. Utdanningsdirektoratet, 2006. 13 s.

65

Hoel, Trude
"Hvis de ikke blir markedsført, blir de bare stående der." - en evaluering
av Leser søker boks bibliotekrettede virksomhet. Lesesenteret, 2006.

D13 : Invitert foredrag ved internasjonal vitenskapelig konferanse

66

Engen, Liv

Systematisk kartlegging nytter. Fra sprog til læsning - børn i risiko for dysleksi, København, 2006-08-30 - 2006-09-01

67

Gabrielsen, Egil

Grunnleggende ferdigheter i den norske voksenbefolkningen- hvilke utfordringer står vi overfor? Nordisk Ministerråds konferanse "Lærende virksomheter", Værnes, 2006-11-16 - 2006-11-17

68

Gabrielsen, Egil

Grunnleggende ferdigheter i den norske voksenbefolkningen - hvilke utfordringer står vi overfor? Texten, Läsaren och Samhället, Stockholm, 2006-10-16 - 2006-10-17

69

Hoel, Trude; Helgevold, Lise

TRAS-inspirerte utviklingsprosjekter i norske barnehager. Fra sprog til læsning - børn i risiko for dysleksi, København, 2006-08-30 - 2006-09-01

70

Mykletun, Reidar J.; Gabrielsen, Egil

Basic skills and participation in working life for the ageing workforce. The 26. International Conference of Applied Psychology, Athen, 2006-07-17 - 2006-07-21

71

Samuelsson, Stefan

Språkliga och kognitiva förutsättningar för en god läsutveckling. Fra sprog till lesing - barn i risiko for dysleksi, Köpenhamn, 2006-08-30 - 2006-09-01

D16 : Foredrag ved internasjonal vitenskapelig konferanse

72

Byrne, Brian; Olson, Richard; Samuelsson, Stefan; Hulslander, Jacqueline; Wadsworth, Sally; Willcutt, Eric; DeFries, John

Learning-based and "static" measures in early literacy: A behavior-genetic analysis. Scientific Studies of Reading, Vancouver, 2006-07-06 - 2006-07-08

73

Olson, Richard; Lefly, Dianne; Byrne, Brian; Samuelsson, Stefan; Corley, Robin; Hulslander, Jacqueline; Wadsworth, Sally; Willcutt, Eric; DeFries, John School and genetic influences on early reading and related skills in Colorado. Scientific Studies of Reading, Vancouver, 2006-07-06 - 2006-07-08

74

Samuelsson, Stefan; Olson, Richard; Byrne, Brian; Willcutt, Eric; Hulslander, Jacqueline; Wadsworth, Sally; DeFries, John

Genetic and environmental influences on early literacy development in Australia, Scandinavia, and the United States. Scientific Studies of Reading, Vancouver, 2006-07-06 - 2006-07-08

75

Willcutt, Eric; Betjemann, Rebecka; Wadsworth, Sally; Samuelsson, Stefan; Corley, Robin; DeFries, John; Byrne, Brian; Pennington, Bruce; Olson, Richard
Preschool twin study of the relation between attention-deficit/hyperactivity disorder and prereading skills. Scientific Studies of Reading, Vancouver, 2006-07-06 - 2006-07-08

D19 : Poster ved internasjonal vitenskapelig konferanse

76

Røskeland, Marianne; Uppstad, Per Henning; Solheim, Oddny Judith; Wagner, Åse Kari Hansen
Are there age differences in utilization of illustrations in reading science textbooks? The 1st Scandinavian Workshop on Applied Eye-Tracking, Lund, Sverige, 2006-02-06 - 2006-02-08

D23 : Invitert foredrag ved nasjonal vitenskapelig konferanse

77

Engen, Liv; Helgevold, Lise
Grunnleggende ferdigheter i lesing. Fagbok i bruk. Lesing: fra læreplan til elevenes læring, Stavanger, 2006-09-12 - 2006-09-13

78

Engen, Liv
Hva styrer elevenes læring - læreplan, lærebok, lærer eller elev? Lesing: fra læreplan til elevenes læring, Stavanger, 2006-09-12 - 2006-09-13

79

Gabrielsen, Egil
Grunnleggende ferdigheter i den norske voksenbefolkningen - hvilke utfordringer står vi overfor? Kunnskapsdepartementets konferanseserie om basisferdigheter i opplæringen, Stavanger, 2006-06-13 - 2006-06-13

80

Gabrielsen, Egil
Grunnleggende ferdigheter i den norske voksenbefolkningen - hvilke utfordringer står vi overfor? Basiskompetanse i arbeidslivet - Opstarts-konferanse, Bærum, 2006-09-14 - 2006-09-14

81

Gabrielsen, Egil
Kartlegging av lesekompetansen i aldersgruppen 16 - 19 år. Hvordan er tilstanden og hvilke utfordringer står vi overfor? Bibliotekkonferanse, Bodø, 2006-02-13 - 2006-02-13

82

Gabrielsen, Egil
Kartlegging av lesekompetansen i aldersgruppen 16 - 19 år. Hvordan er tilstanden og hvilke utfordringer står vi overfor? Bibliotekkonferanse, Bodø, 2006-02-14 - 2006-02-14

83

Gabrielsen, Egil

Voksnes lese- og mestringskompetanse vurdert i forhold til arbeidslivet.
Stiklestadkonferansen 2006, Verdal, 2006-02-16 - 2006-02-17

84

Hoel, Trude

De nye læreplanene og litteratur i Den kulturelle skolesekken.
Litteraturformidling i den kulturelle skolesekken - oppdagelse eller
oppdragelse?, Sandefjord, 2006-06-14 - 2006-06-15

85

Hoel, Trude

Har biblioteket et tilbud til alle? En sammenlikning mellom Bok til
alle-bibliotek og andre bibliotek. Bibliotek til alle, Oslo, 2006-10-03 -
2006-10-03

86

Hoel, Trude; Helgevold, Lise

Hva er BOKTRAS? BOKTRAS - Språk og litteratur i barnehagen, Oslo,
2006-09-21 - 2006-09-22

87

Hoel, Trude; Helgevold, Lise

Hverdagsfortellinger - dokumentasjon av et prosjekt. BOKTRAS - Språk og
litteratur i barnehagen, Oslo, 2006-09-21 - 2006-09-22

88

Hoel, Trude

Lesegledere - litteraturformidling i teori og praksis.
Litteraturformidling i den kulturelle skolesekken - oppdagelse eller
oppdragelse?, Sandefjord, 2006-06-14 - 2006-06-15

89

Hoel, Trude

Presentasjon av BOKTRAS. Hva gjøres med leselysten i barnehagene?, Oslo,
foreningen !les, 2006-03-29 - 2006-03-29

90

Hoel, Trude

Pur unge gutter og lesing: Hva vet vi? Hva tror vi? Hva kan vi gjøre?
Lesekonferansen, Vestfold, 2006-11-08 - 2006-11-08

91

Hoel, Trude

Sammenhenger mellom leseaktiviteter og språkstimulering. BOKTRAS - Språk
og litteratur i barnehagen, Oslo, 2006-09-21 - 2006-09-22

92

Håland, Anne

Presentasjon av leseledere. nettverksmøte for litteraturen i den
kulturelle skolesekken, stavanger, 2006-09-11 - 2006-09-11

93

Knivsberg, Ann-Mari

Autisme og diett. Regional temadag: Sundt og hedt, Jysk Center for

Vidergående uddannelse, Ernæring og Sundhed, Århus, Danmark, 2006-04-05 - 2006-04-05

94

Knivsberg, Ann-Mari

Diett i behandling av autisme. Tidlig identifisering og tidlig og intensiv innsats i forhold til barn med autismspektrumforstyrrelse., Glenne autismesenter, Psykiatrien i Vestfold HF, Helse Sør., Sandefjord, 2006-10-24 - 2006-10-24

95

Knivsberg, Ann-Mari

Effektstudier. Diett for barn med autisme. Norsk Sykehus og Helsetjenesteforening: Ernæring, kosthold og helse - Den mangfoldige debatten!, Oslo, 2006-02-16 - 2006-02-17

96

Reikerås, Elin Kristi Lie

Bilder og matematikktekster. Lesing av bilder og tekst i matematikken-fra læreplan til elevens læring. Nasjonal lesekonferanse 2006. Lesing-fra læreplan til elevens læring, Stavanger, 2006-09-12 - 2006-09-13

97

Reikerås, Elin Kristi Lie

Forebygging av matematikkvansker i barnehagen. Etterutdanningsamling for lærerutdannere i matematikk, Grimstad, 2006-09-18 - 2006-09-20

D26 : Foredrag ved nasjonal vitenskapelig konferanse

98

Røskeland, Marianne

Bruk av illustrasjoner ved lesing av illustrert læreboktekst hos barn på ulike alderstrinn. Eit prosjekt undervegs. Forskerkonferanse om pedagogiske tekster, Høgskolen i Vestfold, 2006-03-30 - 2006-03-31

D33 : Foredrag/poster ved fagmøte/fagmesse

99

Engen, Liv; Helgevold, Lise

Grunnleggende ferdigheter: Strategier før, under og etter lesing. Åpen fagdag, UiS, Stavanger, 2006-11-29 - 2006-11-29

100

Engen, Liv; Helgevold, Lise

Grunnleggende ferdigheter: Strategier før, under og etter lesing. Gi rom for lesing, regional konferanse, Kristiansand, 2006-04-24 - 2006-04-24

101

Engen, Liv; Helgevold, Lise

Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing. Gi rom for lesing: regional konferanse, Oslo, 2006-04-26 - 2006-04-26

102

Engen, Liv; Helgevold, Lise

Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing. Gi rom for lesing: regional konferanse, Hamar, 2006-04-27 - 2006-04-27

103

Engen, Liv; Helgevold, Lise

Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing. Gi rom for lesing. Regional konferanse, Bodø, 2006-05-04 - 2006-05-04

104

Engen, Liv

Gutter og lesing. Gi rom for lesing. Regional konferanse, Kongsberg, 2006-05-07 - 2006-05-07

105

Engen, Liv

Hvilke råd skal vi gi til foreldrene- og hvorfor.. og hvem er forresten foreldre? Les for Livet, Kongsvinger, 2006-03-30 - 2006-03-30

106

Engen, Liv

Jeg leser aldri, men jeg leser alltid. Gi rom for lesing, Førde, 2006-09-07 - 2006-09-07

107

Engen, Liv

Leser elevene bedre nå? Gi rom for lesing. Regional konferanse, Kongsberg, 2006-05-06 - 2006-05-06

108

Hoel, Trude; Helgevold, Lise

BOKTRAS - metodikk. BOKTRAS, Sortland, 2006-05-02 - 2006-05-03

109

Hoel, Trude; Helgevold, Lise

BOKTRAS - metodikk. BOKTRAS, Klæbu, 2006-05-09 - 2006-05-10

110

Hoel, Trude; Helgevold, Lise

BOKTRAS - metodikk. BOKTRAS, Drammen, 2006-05-11 - 2006-05-12

111

Hoel, Trude

Gutter som lesere. Fagmøte, Bærum, 2006-04-06 - 2006-04-06

112

Hoel, Trude

Gutters plan for lesing/BOKTRAS. Forankring av Gi rom for lesing og kobling mot Kunnskapsløftet, Oslo, Utdanningsdirektoratet, 2006-09-25 - 2006-09-26

113

Hoel, Trude

Sammenhenger mellom leseaktiviteter og språkstimulering med bakgrunn i materiale fra utviklingsprosjektet BOKTRAS. Språkforum, UiS, 2006-12-01 - 2006-12-01

114

Hoel, Trude

Språkstimulering gjennom leseaktiviteter og lek. Språk - ein fellesarena for barnehage og skule. Språkstimulering - lek og læring hand i hand, Giske kommune, 2006-10-19 - 2006-10-19

115

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring på 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, Bergen, 2006-04-24 - 2006-04-25

116

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring på 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, tromsø, 2006-04-26 - 2006-04-27

117

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring på 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, Lillehammer, 2006-05-22 - 2006-05-23

118

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring for 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, drammen, 2006-05-30 - 2006-05-31

119

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring på 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, Kristiansund, 2006-08-24 - 2006-08-25

120

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring på 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, stavanger, 2006-08-28 - 2006-08-29

121

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

lese- og skriveopplæring på 1. trinn. lese- og skriveopplæring på 1. trinn, arendal, 2006-09-28 - 2006-09-29

122

Håland, Anne; Stuestøl, Liv Caroline; Andreassen, Anne Brit

Lese- og skriveopplæring for 1. trinn. Lese- og skriveopplæring på 1. trinn, Alta, 2006-10-05 - 2006-10-06

123

Iversen, Ida

Leseforståelse. Tilpasset opplæring for elever med store lese og skrivevansker., Stavanger, 2006-03-09 - 2006-03-10

124

Iversen, Ida

Å lese med forståelse. Elever som trenger ekstra drahjelp i leseutviklingen., Balestrand, 2006-10-03 - 2006-10-03

125

Knivsberg, Ann-Mari

Tilleggsvansker hos elever med lese- og skrivevansker. Kurs for PPT:
Tilpasset opplæring for elever med store lese- og skrivevansker, Tromsø,
2006-05-09 - 2006-05-09

126

Knivsberg, Ann-Mari

Tilleggsvansker hos elever med lese- og skrivevansker. Kurs for PPT:
Tilpasset opplæring for elever med store lese- og skrivevansker, Værnes,
2006-05-11 - 2006-05-11

127

Reikerås, Elin Kristi Lie

Antall, rom og form. Nytt fagområde i rammeplanen. Ny rammeplan og
kompetanseplan for barnehagen. Seminar for fylkesmennene, Oslo, 2006-04-05
- 2006-04-06

128

Reikerås, Elin Kristi Lie

Hvorfor arbeide med matematikk i barnehagen? Barnehagens oppgaver i et
forebyggende perspektiv. MATISEN, Matematikk i Setesdal Nord, Bykle,
2006-03-14 - 2006-03-14

129

Reikerås, Elin Kristi Lie

Matematikkmestring og matematikkvansker. Elever med store lese - og
skrivevansker, Tromsø, 2006-09-04 - 2006-09-05

130

Reikerås, Elin Kristi Lie

Matematikkmestring og matematikkvansker. Elever med store lese - og
skrivevansker, Trondheim, 2006-09-06 - 2006-09-06

131

Reikerås, Elin Kristi Lie

Matematikkvansker og sammenhengen med lesevansker - fra et
spesialpedagogisk perspektiv. Nevropsykologinettverket i Stavanger,
Stavanger, 2006-09-29 - 2006-09-29

132

Reikerås, Elin Kristi Lie; Iversen, Synnøve

Mestring av ferdigheter i et utviklingsperspektiv - med særlig fokus på de
sårbare barna. Kontaktmøte-barnehager i Stavanger kommune, Stavanger,
2006-10-26 - 2006-10-26

133

Reikerås, Elin Kristi Lie

Om Oles matematikkvansker. Elever med store lese og skrivevansker. Kurs
for PP- tjenesten, Stavanger, 2006-03-09 - 2006-03-09

134

Reikerås, Elin Kristi Lie

Å lese og skrive i matematikken. Bruk av tekster i matematikkopplæringen.
MATISEN, Matematikk i Setesdal Nord, Bykle, 2006-03-14 - 2006-03-14

135

Skaftun, Atle; Solheim, Oddny Judith
Lesing og literacy: Diskursive livssfærer og livsfarlige testdiskurser.
Språkforum, Stavanger, 2006-05-12 - 2006-05-12

D41 : Populærvitenskapelig foredrag

136

Dahle, Anne Elisabeth
Oppfølging av elever med lese- og skrivevansker. Lesesenteret, Ålesund,
2006-04-27 - 2006-04-27

137

Dahle, Anne Elisabeth
Oppfølging av lese- og skrivevansker. Lesesenteret uis, Høgskolen i
Ålesund, 2006-04-27 - 2006-04-27

138

Røskeland, Marianne
Lesing og lesestrategier. Årstad skole, Bergen, 2006-01-24 - 2006-01-24

D42 : Gjesteforelesning

139

Engen, Liv
At vite hva man ikke vèd, er dog en slags alvidenhet. Odense seminarium og
CVU Fyn, Odense, 2006-09-25 - 2006-09-25

140

Engen, Liv
Metakognitive strategier. Høgskulen i Volda, Mastergrad i
spesialpedagogikk, Volda, 2006-12-04 - 2006-12-04

141

Gabrielsen, Egil
Den vanskelige skikkethetsvurderingen. Høgskolen i Nesna, Mo i Rana,
2006-09-06 - 2006-09-06

142

Gabrielsen, Egil
Lesing og Dysleksi. Folkeuniversitetet i Haugesund/Høgskolen i Telemark,
Odda, 2006-04-29 - 2006-04-29

143

Gabrielsen, Egil
Lesing og Dysleksi. Folkeuniversitetet i Haugesund/Høgskolen i Telemark,
Haugesund, 2006-04-22 - 2006-04-22

144

Gabrielsen, Egil
Sertifiseringskurs. ITPA-testen. Universitetet i Stavanger, Stavanger,
2006-03-23 - 2006-03-24

145

Håland, Anne

Bok i bruk- litteraturformidling. Nettverket for skolebibliotekarer i Stavanger, Stavanger, 2006-05-11 - 2006-05-11

146

Håland, Anne

Leseglederene, nasjonal videreføring. NOELES-nettverket, gardemoen, 2006-11-16 - 2006-11-16

147

Håland, Anne

Prosesskriving, dialog om tekst. Lesestimulering og leseoppdragelse. Stryn kommune, Stryn, 2006-03-07 - 2006-03-08

148

Røskeland, Marianne; Solheim, Oddny Judith; Uppstad, Per Henning

Elever som leser læreboktekst. Aspervika Skole, Sandnes Kommune, Sandnes, 2006-11-07 - 2006-11-07

X15 : Deltagelse i radio/TV-program av faglig/populærvitenskapelig karakter

149

Uppstad, Per Henning; Solheim, Oddny Judith

Forsker på lesing med hjelm. NrK Rogaland TV, 2006-10-19.

150

Uppstad, Per Henning; Solheim, Oddny Judith

Forsker på lesing med hjelm. NrK Rogaland Radio, 2006-10-19.

Andre publikasjoner (ikke rapportert I FORSKDOK)

151

Berge, K. L., Evensen, L. S. & Thygesen, R. *Nasjonale prøver i skriving – veien videre?* Innspill i tidsskriftet Utdanning, 1/2006.

152

Berge, K. L., Evensen, L. S. & Thygesen, R. *Definisjonen av skriving i de nasjonale skriveprøvene.* Kronikk i tidsskriftet Utdanning, 4/2006.

153

Elbro, C., & Jensen, M. N. (2005). Quality of phonological representations, word learning, and phoneme awareness in dyslexic and normal readers. *Scandinavian Journal of Psychology*, 46, 375-384.

154

Elbro, C. (2005). Literacy acquisition in Danish: A deep orthography in cross-linguistic light. In R. M. Joshi & P. G. Aaron (Eds.), *Handbook of Orthography and Literacy* (pp. 31-45). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.

155

Elbro, C. (2005). Læseundervisning - teorier og innsigt. In J. Rasmussen & N. J. Bisgaard (Eds.), *Pædagogiske teorier* (pp. 264-275). Værløse: Billesø og Baltzer.

156

Elbro, C. (2006). *Læsning og læseundervisning*. (2 ed.). København: Gyldendal.

157

Elbro, C. (2006). Hvad er læsning - og hvad bør en læseunderviser vide? In V. Boelt & M. Jørgensen (Eds.), *Læsning. Teori og praksis* (pp. 23-38). Århus: Kvan.

158

Elbro, C. (2006). Sammensatte ords deling: sær skrivning. *Mål og Mæle*, 29(1), 12-19.

159

Skaftun, A. (2006). *Å kunne lese. Grunnleggende ferdigheter og nasjonale prøver*, Fagbokforlaget/LNU, Bergen.

160

Skaftun, A. (2006). "Narratologiens Bakhtin eller dialogisk narratologi?", i Helge Vidar Holm og Torgeir Skorgen (red.) 2006: *Dialogens tenker. Nordiske perspektiver på Bakhtin*, Scandinavian Academic Press/Spartacus, Oslo.

161

Skaftun, A. (2006). "Shadows of Time": Tidsrepresentasjon og dialogisk åpenhet", i Henning Wærp og Even Arntzen (red) 2006: *Tid og rom i Hamsuns prosa*, Hamsun-selskapets skriftserie, Tromsø

162

Alves, R., Castro, S.L., de Sousa, L. and Strömquist, S. (2006) The cognitive cost of execution in written composition. In D. Galbraith, M. Torrance and L. Van Waes (Eds.) *Recent Developments in Writing Process Research* Vol. 1. Kluwer.

163

Andersson, B., Dahl, J., Holmqvist, K., Holsanova, J., Johansson, V., Karlsson, H., Strömquist, S., Tufvesson, S. and Wengelin, Å. (2006) Combining keystroke logging with eye tracking. In L. van Waes, M. Leijten and C. Neuwirth (Eds.) *Writing and Digital Media*. Kluwer.

164

Breidegard, B., Jönsson, B., Fellenius, K. and Strömquist, S. (2006) Disclosing the Secrets of Braille Reading—Computer-Aided Registration and Interactive Analysis. *Visual Impairment Research*, 8:49–59.

165

Strömquist, S. (2006) On the borderline between language, culture and nature. In L. Rojo and A Delgado (eds.), *Por los Confines del Lenguaje*. Tusquets Editorial (Metatemas).

166

Strömquist, S., Holmqvist, K., Johansson, V., Karlsson, H. and Wengelin, Å. (2006) What key-logging can reveal about writing. in K. Sullivan and E. Lindgren (Eds.), *Computer key-stroke logging and writing: methods and applications*. Kluwer, 45-72.

167

Thygesen, R. & van Daal, V. *Dysleksi – realitet eller konstruksjon?* Kronikk i tidsskriftet Utdanning, 13/2006.

168

Thygesen. R. (2006). Stemmer alltid terrenget med kartet? I: S. Matre (red.) *Utfordringer for skriveopplæring og skriveforskning i dag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

169

Uppstad, P. H.; Solheim, O. J. & Wagner, Å. K. H. (2006). *The doubling of consonants in a text-writing task*. Paper presented at the 10th international conference of the EARLI Special Interest Group in Writing, September 20-22, 2006, University of Antwerp, Belgium.

170

Wagner, Å.K.H. (2006). Språk og språkutvikling hos minoritetsspråklige barn. Gjesteforelesning. Høgskolen i Bergen

171

Wagner, Å.K.H. (2006). Minoritetsspråklige elever som faller mellom mange stoler. Joron Pihls Etnisk mangfold: Det sakkyndige blikket. Nytt fra Lesesenteret

Arbeider innsendt i 2006:

172

Breidegard B, Eriksson Y, Fellenius K, Holmqvist K, Jönsson B. and Strömquist S. (in press) Enlightened: The art of finger reading. *Studia Linguistica*.

173

Cantillon & Reikerås (in press): *10 boken min. En bok om 10 og tiervenner*. Sandvik forlag AS. Stavanger

174

Cantillon & Reikerås (in press): *11 boken min. En bok om 11 og sammenligning*. Sandvik forlag AS. Stavanger

175

Cantillon & Reikerås (in press): *12 boken min. En bok om 12 og klokken*. Sandvik forlag AS. Stavanger

176

Cantillon & Reikerås (in press): *13 boken min. En bok om 13 og penger*. Sandvik forlag AS. Stavanger

177

Cantillon & Reikerås (in press): *14 boken min. En bok om 14 og måling*. Sandvik forlag AS. Stavanger

178

Cantillon & Reikerås (in press): *15 boken min. En bok om 15 og pluss og minus*. Sandvik forlag AS. Stavanger

179

Reikerås, E. (in press). *Aspects of arithmetical performance related to reading performance: a comparison of children with different levels of achievement in mathematics and reading at different age levels*. PhD thesis. Stavanger: University of Stavanger.

180

Reikerås (in press). Lesing og regning. *Læsepedagogen*(1). (vet ikke sidetall)

181

Reikerås (in press). Utvikling av regneferdigheter hos elever på ulike ferdighetsnivå i lesing og matematikk. I konferanserapport, den 3.nordiske forskerkonferanse om matematikkvansker i Ålborg.(vet ikke sidetall)

182

Reikerås, E. (submitted). Mental arithmetical performance in a developmental perspective: a comparison of children with and without reading difficulties.

183

Reikerås, E. (submitted). A comparison of performance in solving arithmetical word problems by children with different levels of achievement in mathematics and reading.

184

Solheim, O. J. & Atle Skaftun (submitted). The Problem of Semantic Openness and Constructed Response.

185

Strömqvist, S., Holmqvist, K. and Andersson, R. (in press) in J. Guo, E. Lieven, S. Ervin-Tripp, N. Budwig, K. Nakamura (Eds.) *Crosslinguistic approaches to the psychology of language: Research in the tradition of Dan Isaac Slobin*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

186

Strömqvist, S. (in press) Learning to write: a window on language, communication and cognition. In J. Bérnicot (Ed.) *Pragmatique Développementale: Perspectives Européennes*, special edition of *Le langage et l'Homme* Vol. 41 2006/2.

187

Uppstad, P. H. & Solheim, O. J. (2007). Aspects of fluency in writing. *Journal of Psycholinguistic Research* (to appear)

188

Wagner, Å.K.H., Uppstad, P.H. og Strömqvist, S. (kommer nå i 2007). *Det flerspråklige mennesket. Ei grunnbok om skriftopplæring*. Oslo: Fagbokforlaget

VEDLEGG:

KURS OG KONFERANSER I 2006

Dato: 02.01
Tema: Norskplanen for vgs. i Kunnskapsløftet
Sted: Gand vgs. Rogaland
Timetall: 2
Deltakertall: ca 40
Målgruppe: norsklærere
Foreleser: Marianne Røskeland
Arrangør: Gand vgs.

Dato: 24.01
Tema: Leseopplæring og lesestrategier
Sted: Årstad skole, Bergen
Timetall: 5
Deltakertall: ca. 100
Målgruppe: lærere i alle fag vgs
Foreleser: Marianne Røskeland og Ellen Heber
Arrangør: Årstad skole i samarbeid med Lesesenteret

Dato: 24.01
Tema: Litteraturformidling, Bok i bruk
Sted: Ganddal skole
Timetall: 1 1/2
Deltakertall: 25
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Lise Helgevold
Arrangør: Gandal Skole/Lesesenteret

Dato: 31.01
Tema: Skriftspråklig utvikling, Språk; basis for skriftspråklig utvikling
Sted: Grimstad
Timetall: 3
Deltakertall: 150
Målgruppe: Helsesøstre, førskolelærere, lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen, Anne-Lise Rygvold, Ernst Ottem
Arrangør: Språkpakke-prosjektet (Bredtvet kompetanseseter) I samarbeid med Fylkesmannen i Aust Agder

Dato: 01.02
Tema: Dei nye læreplanane i norsk og litteraturen
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 200
Målgruppe: Lærarar
Foreleser: Anne Håland
Arrangør: Den kulturelle skulesekken i Rogaland

Dato: 08.02
Tema: Lesing som grunnleggende ferdighet
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 40
Målgruppe: Lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Stavanger Kommune, nettverk for læringsstrategier

Dato: 09.02
Tema: prosjektbeskrivelse øyebevegelse
Sted: Universitetet i Lund
Timetall: (paper-presentasjon)
Deltakertall: ca 50
Målgruppe: forskermiljøer
Ansvarlig: Marianne Røskeland, Per Henning Uppstad
Arrangør: Universitetet i Lund

Dato: 13.02
Tema: Lesekompetansen i aldersgruppen 16 – 20 år. Hvordan er tilstanden og hvilke utfordringer står vi overfor?
Sted: Bodø
Timetall: 3
Deltakertall: 30
Målgruppe: Skolebibliotekarer og lærere i vg.skole
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Biblioteksentralen

Dato: 14.02
Tema: Lesekompetansen i aldersgruppen 16 – 20 år. Hvordan er tilstanden og hvilke utfordringer står vi overfor?
Sted: Bodø
Timetall: 3
Deltakertall: 20
Målgruppe: Skolebibliotekarer og lærere i vg.skole
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Biblioteksentralen

Dato: 15.02
Tema: Leseopplæringen fortsetter
Sted: Ski
Timetall: 7
Deltakertall: 150
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Samarbeidende kommuner i Follo-regionen

Dato: 17.02
Tema: Voksnes lese- og mestringskompetanse; utfordringer for arbeidslivet
Sted: Stiklestad
Timetall: 1
Deltakertall: 100
Målgruppe: Opplæringsledere i bedrift, fylkespolitikere, lærere i vg.skole
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Stiklestadkonferansen

Dato: 23.-24.02
Tema: Sertifiseringskurs WISC-III
Sted: Stavanger
Timetall: 16
Deltakertall: 47
Målgruppe: Spesialpedagoger
Foreleser: Bjørn Ellertsen
Arrangør: Lesesenteret, UiS

Dato: 07.-08.03
Tema: Prosesskriving og dialog om tekst (1 dag)
Litteraturformidling (1 dag)
Sted: Stryn
Timetall: 10
Deltakertall: 40
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Anne Håland
Arrangør: Martha Stensvand

Dato: 09.-10.03
Tema: Tilpassa opplæring for elever med store lese- og skrivevansker
Sted: Stavanger
Timetall: 12
Deltakertall: 34
Målgruppe: PPT ansatte, spesialpedagoger i skolen
Foreleser: Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl, Ida Iversen, Lise Helgevold, Elin Reikerås
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 14.03
Tema: Hvorfor arbeide med matematikk i barnehagen? Barnehagens oppgaver i et forebyggende perspektiv.
Sted: Bykle
Timetall: 3
Deltakertall: 30
Målgruppe: Førskolelærere, assistenter i bh + lærere i småskolen (deltagere i prosjektet Matisen-matematikk i Setesdal Nord)
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: Valle kommune

Dato: 14.03
Tema: Å lese og skrive i matematikken. Bruk av tekster i matematikkopplæringen
Sted: Bykle
Timetall: 3
Deltakertall: 25
Målgruppe: Lærere på barnetrinnet
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: Valle kommune

Dato: 21.03
Tema: Leseopplæring fortsetter
Sted: Haugesund
Timetall: 3
Deltakertall: 70
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Haugesund kommune

Dato: 23.-24.03 og 21.04
Tema: Sertifiseringskurs ITPA-testen
Sted: UiS
Timetall: 16
Deltakertall: 26
Målgruppe: Spesialpedagoger
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Lesesenteret, UiS

Dato: 27.-28. 03
Tema: Kunnskapsløftet, lesing og grunnleggende ferdigheter
Sted: Alta
Timetall: 14
Deltakertall: 30
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Lise Helgevold og Liv Engen
Arrangør: RSK Vest - Finnmark

Dato: 29.-30.03
Tema: Skolens plan for lesing - Leseopplæring
Sted: Tana
Timetall: 11
Deltakertall: 30
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Lise Helgevold
Arrangør: RSK Øst - Finnmark

Dato: 29.03
Tema: Presentasjon av BOKTRAS
Sted: Oslo
Timetall: 1
Deltakertall: 100
Målgruppe: Bokbransjen, førskolelærere, lærere i småskolen, bibliotekarer
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Nasjonalt seminar, Foreningen LES

Dato: 29.03
Tema: Skriftspråklig utvikling. Språk: basis for skriftspråklig utvikling
Sted: Molde
Timetall: 3
Deltakertall: 200
Målgruppe: Helsesøstre, førskolelærere, lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Anne Lise Rygvold
Arrangør: Språkpakke-prosjektet (Bredtvet kompetansesenter) i samarbeid med Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Dato: 30.03
Tema: Hvilke råd skal vi gi til foreldrene- og hvorfor.. og hvem er forresten "foreldre"
Sted: Kongsvinger
Timetall: 1
Deltakertall: 60
Målgruppe: Førskolelærere, lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Prosjekt "Les for Livet" - Glåmdal pedagogisk-psykologisk senter

Dato: 30.03
Tema: Lærebok, øyebevegelse og lesing
Sted: Høgskolen i Vestfold, Tønsberg
Timetall: 1 (paper-presentasjon)
Deltakertall: ca 30
Målgruppe: forskere, lærere i mange fag
Foreleser: Marianne Røskeland
Arrangør: Senter for pedagogiske tekster, HiVe, Tønsberg

Dato: 05.04
Tema: Antall, rom og form. Nytt fagområde i rammeplanen.
Sted: Oslo
Timetall: 1
Deltakertall: 27
Målgruppe: Ny rammeplan og kompetanseplan for barnehagen. Seminar for fylkesmennene og dep.
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: KUD

Dato: 06.04
Tema: Gutter som lesere
Sted: Bærum
Timetall: 3 timer
Deltakertall: 60
Målgruppe: Lærere, bibliotekarer, skolebibliotekarer
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Kurs, Bærum kommune

Dato: 24.04
Tema: Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing
Sted: Kristiansand , Gi rom for lesing, regional konferanse
Timetall: 45 min.
Deltakertall: 150
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Lise Helgevold
Arrangør: Fylkesmannen i Vest Agder

Dato: 24.-25.04
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Bergen
Timetall: 12
Deltakertall: 90
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 26.-27.04
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Tromsø
Timetall: 12
Deltakertall: 90
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 26.04
Tema: Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing
Sted: Oslo , Gi rom for lesing, regional konferanse
Timetall: 45 min.
Deltakertall: 200
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Lise Helgevold
Arrangør: Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Dato: 27.04
Tema: Oppfølging av barn med lese- og skrivevansker
Sted: Ålesund
Timetall: 4
Deltakertall: 80
Målgruppe: Lærere i grunnskolen, spesialpedagoger
Foreleser: Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Lesesenteret / Forsterket skole, Ålesund kommune

Dato: 27.04
Tema: Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing
Sted: Hamar , Gi rom for lesing, regional konferanse
Timetall: 45 min.
Deltakertall: 200
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Lise Helgevold
Arrangør: Fylkesmannen i Hedmark

Dato: 28.04
Tema: Prosesskriving og bruk av litteratur i skriveundervisninga
Sted: Tromsø
Timetall: 5
Deltakertall: 25
Målgruppe: Lærarar
Foreleser: Anne Håland
Arrangør: Tromsø kommune

Dato: 02.05
Tema: BOKTRAS
Sted: Sortland
Timetall: 2 1/2
Deltakertall: 25
Målgruppe: Barnehage- og bibliotekansatte
Foreleser: Lise Helgevold og Trude Hoel
Arrangør: ABM utvikling/Lesesenteret

Dato: 04.05
 Tema: Grunnleggende ferdigheter: strategier før, under og etter lesing
 Sted: Bodø , Gi rom for lesing, regional konferanse
 Timetall: 45. min
 Deltakertall: 150
 Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
 Foreleser: Liv Engen og Lise Helgevold
 Arrangør: Fylkesmannen i Nordland

Dato: 06.05
 Tema: Leser elever bedre nå? Resultater fra oppfølgingsundersøkelsen av leseferdigheter på 2. trinn
 Sted: Kongsberg, Gi rom for lesing, regional konferanse
 Timetall: 45.min
 Deltakertall: 150
 Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
 Foreleser: Liv Engen og Lise Helgevold
 Arrangør: Fylkesmannen i Buskerud

Dato: 07.05
 Tema: Gutter og lesing
 Sted: Kongsberg, Gi rom for lesing, regional konferanse
 Timetall: 45.min
 Deltakertall: 70
 Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
 Foreleser: Liv Engen
 Arrangør: Fylkesmannen i Buskerud

Dato: 08.-09.05 og 04.-05.09
 Tema: Tilpassa opplæring for elever med store lese- og skrivevansker
 Sted: Tromsø
 Timetall: 24
 Deltakertall: 20
 Målgruppe: PPT ansatte, spesialpedagoger i skolen
 Foreleser: Anne Brit Andreassen, Anne Elisabeth Dahle, Ann-Mari Knivsberg
 Arrangør: Lesesenteret

Dato: 09.05
 Tema: BOKTRAS
 Sted: Klæbu
 Timetall: 2 1/2
 Deltakertall: 30
 Målgruppe: Barnehage- og bibliotekansatte
 Foreleser: Lise Helgevold og Trude Hoel
 Arrangør: ABM utvikling/Lesesenteret

Dato: 10.-11.05 og 06.-07.09
 Tema: Tilpassa opplæring for elever med store lese- og skrivevansker
 Sted: Trondheim
 Timetall: 24
 Deltakertall: 37
 Målgruppe: PPT ansatte, spesialpedagoger i skolen
 Foreleser: Anne Brit Andreassen, Anne Elisabeth Dahle, Ann-Mari Knivsberg
 Arrangør: Lesesenteret

Dato: 10.05
Tema: Leseopplæringen fortsetter
Sted: Ski
Timetall: 7
Deltakertall: 150
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Samarbeidende kommuner i Follo-regionen

Dato: 11.05
Tema: BOKTRAS
Sted: Drammen
Timetall: 2 1/2
Deltakertall: 20
Målgruppe: Barnehage- og biblioteksansatte
Foreleser: Lise Helgevold og Trude Hoel
Arrangør: ABM utvikling/Lesesenteret

Dato: 11.05
Tema: Presentasjon av Lesegledere ig Bok i bruk
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 30
Målgruppe: Skulebibliotekarar
Foreleser: Anne Håland
Arrangør: Nettverket for skulebibliotekarar i Stavanger

Dato: 15.05
Tema: Leseopplæring fortsetter
Sted: Åndalsnes
Timetall: 4
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Grete Blomgren
Arrangør: Nettverk i Raunaregionen

Dato: 22.-23.05
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Lillehammer
Timetall: 12
Deltakertall: 120
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 29.05
Tema: Skriftspråklig utvikling. Språk: basis for skriftspråklig utvikling
Sted: Oslo, "språkpakken": dag 1
Timetall: 3
Deltakertall: 200
Målgruppe: Helsesøstre, førskolelærere, lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Anne-Lise Rygvold
Arrangør: Språkpakke-prosjektet (Bredtvet kompetansesenter) i samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Dato: 30.-31.05
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Drammen
Timetall: 12
Deltakertall: 200
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 31.05
Tema: 5. trinn til høsten?
Sted: Haugesund
Timetall: 7
Deltakertall: 30
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Prosjekt "Lesing som grunnleggende ferdighet" (4 skoler i Haugesund i samarbeid med Lesesenteret)

Dato: 13.06.
Tema: Lese- og mestringskompetanse i den norske voksenbefolkningen:
Sted: Hvilke utfordringer står vi overfor?
Timetall: 1
Deltakertall: 80
Målgruppe: Statsråd og statssekretær KD, departementsfolk, lærere og ledere i voksenopplæringen og videregående skole. PPT
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland

Dato: 14.-15.06
Tema: De nye læreplanene og litteratur i den kulturelle skolesekken
Sted: Sandefjord
Timetall: 1 time
Deltakertall:
Målgruppe: Kultur- og skolesektoren
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Nasjonal konferanse, Fylkesmannen i Vestfold

Dato: 14.-15.06
Tema: Lesegledere – litteraturformidling i teori og praksis
Sted: Sandefjord
Timetall: 2 timer
Deltakertall:
Målgruppe: Kultur- og skolesektoren
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Nasjonal konferanse, Fylkesmannen i Vestfold

Dato: 16.08
Tema: Grunnleggende ferdigheter i lesing
Sted: Stavanger
Timetall: 3
Deltakertall: 40
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Jåtten skole

Dato: 17.08
Tema: Kunnskapsløftet – Leseopplæring i alle fag
Sted: Steinkjer
Timetall: 6
Deltakertall: 35
Målgruppe: Lærere i grunnskolen
Foreleser: Lise Helgevold
Arrangør: Steinkjer kommune

Dato: 17.08
Tema: Strategier: grunnleggende ferdighet i lesing
Sted: Vinstra
Timetall: 7
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Sør-Fron kommune

Dato: 24.-25.08
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Kristiansund
Timetall: 12
Deltakertall: 85
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 28.-29.08
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Stavanger
Timetall: 12
Deltakertall: 95
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 28.08
Tema: Lesing som grunnleggende ferdighet
Sted: Haugesund
Timetall: 3
Deltakertall: 30
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Prosjektet "Lesing som grunnleggende ferdighet" (4 skoler i Haugesund i samarbeid med Lesesenteret)

Dato: 31.08
Tema: Workshop: Systematisk kartlegging nytter! Kartlegging av leseferdighet på 2. trinn – utvikling fra 2000 til 2005
Sted: København
Timetall: 45. min
Deltakertall: 50
Målgruppe: Førskolelærere, lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: TRAS-gruppen

Dato: 31.08
Tema: BOKTRAS
Sted: København
Timetall: 1
Deltakertall: 40
Målgruppe: TRAS konferanse
Foreleser: Lise Helgevold og Trude Hoel
Arrangør: TRAS

Dato: 04.09
Tema: Prøver i grunnleggende ferdigheter: Hva har vi lært og hvordan bør prøvene utformes i framtida?
Sted: Bergen
Timetall: 45 min.
Deltakertall: 200
Målgruppe: Involverte praktikere og forskere i nasjonale prøver
Foreleser: Ragnar Thygesen
Arrangør: Universitetet i Bergen i samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland

Dato: 04.-05.09
Tema: Matematikkmestring og matematikkvansker (del av kursrekken)
Sted: Tromsø og Trondheim
Timetall: 2
Deltakertall: 20 i Tromsø og 40 i Trondheim
Målgruppe: Tilsatte i PPT
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 05.09
Tema: Grunnleggende ferdigheter i lesing
Sted: Stavanger
Timetall: 3
Deltakertall: 40
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Nylund skole

Dato: 07.09
Tema: Jeg leser aldri, men jeg leser alltid
Sted: Førde, lokal konferanse " Gi rom for lesing"
Timetall: 1
Deltakertall: 80
Målgruppe: Lærere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Dato: 11.09
Tema: Leseglederordningen
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 50
Målgruppe: Alle som arbeider med skulesekkentilbud, nasjonalt
Foreleser: Anne Håland
Arrangør: Rogaland fylkeskommune

Dato: 12.09
Tema: Grunnleggende ferdigheter i lesing. Fagbok i bruk
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 80
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen og Lise Helgevold
Arrangør: Lesesenteret – Nasjonal konferanse

Dato: 12.09
Tema: Parallellsesjon: Bilder og matematikkttekster. Lesing av bilder og tekst i matematikken-fra læreplan til elevens læring.
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: Ca 120
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: Lesesenteret – Nasjonal konferanse

Dato: 13.09
Tema: Hva styrer elevens læring, læreplan, læreboka, læreren eller eleven?
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 340
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Lesesenteret – Nasjonal konferanse

Dato: 13.09
Tema: Parallellsesjon: Bok i Bruk
Sted: Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere, skoleledere og rådgivere
Foreleser: Lise Helgevold
Arrangør: Lesesenteret – Nasjonal konferanse

Dato: 14.09
Tema: "Lesing som grunnleggende ferdighet", informasjon til foreldre
Sted: Haugesund
Timetall: 1
Deltakertall: 150
Målgruppe: Foreldre
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Prosjekt: lesing som grunnleggende ferdighet

Dato: 14.09.
Tema: A: Basisferdigheter i voksenbefolkningen; hvilke utfordringer står vi overfor?
B: Hva kan arbeidslivet lære av undersøkelsene med fokus på unge og voksnes basisferdigheter?
Sted: Sandvika
Timetall: 1 + 1
Deltakertall: 80
Målgruppe: Tilbydere av programmet Basiskompetanse i arbeidslivet.
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Kunnskapsdepartementet og Vox

Dato: 18.09
Tema: Forebygging av matematikkvansker i barnehagen.
Sted: Grimstad
Timetall: 2
Deltakertall: 57
Målgruppe: Lærerutdannere i matematikk. (På etterutdanningssamling for lærerutdannere i matematikk)
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: Høgskolen i Agder

Dato: 21.09
Tema: BOKTRAS, Hverdagsfortellinger – dokumentasjon av et prosjekt
Sted: Oslo
Timetall: 1
Deltakertall: 90
Målgruppe: Barnehage- og bibliotekansatte
Foreleser: Lise Helgevold og Trude Hoel
Arrangør: ABM utvikling/Lesesenteret

Dato: 21.-22.09
Tema: Sammenhenger mellom leseaktiviteter og språkstimulering
Sted: Oslo
Timetall: 1 time
Deltakertall: 150
Målgruppe: Førskolelærere, førskolelærerutdannere, bibliotekarere
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Nasjonalt seminar, ABM-utvikling og Lesesenteret

Dato: 25.09
Tema: At vite hva man ikke véd, er dog en slags alvidenhet. Pedagogiske muligheter i de nationale prøver
Sted: Odense, Lesingens dag
Timetall: 1
Deltakertall: 200
Målgruppe: Lærere og lærerstudenter
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Odense seminarium – CVU Fyn

Dato: 25.-26.09
Tema: Gutters plan for lesing/BOKTRAS
Sted: Oslo
Timetall: 1 time
Deltakertall: 50
Målgruppe: Fylkesmennene
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Utdanningsdirektoratet

Dato: 26.-27.09.
Tema: Leseopplæring i alle fag
Sted: Bergen
Timetall: 14
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere på 5. til 10.trinn
Foreleser: Liv Engen, Lise Helgevold
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 27.09
Tema: Leseopplæring og lesestrategier
Sted: Årstad skole, Bergen
Timetall: 2
Deltakertall: ca. 250
Målgruppe: lærere i alle fag vgs
Foreleser: Marianne Røskeland og Ellen Heber
Arrangør: Årstad skole i samarbeid med Lesesenteret

Dato: 28.-29.09
Tema: Lese- og skriveopplæring på 1. trinn
Sted: Arendal
Timetall: 12
Deltakertall: 40
Målgruppe: Lærere på 1. trinn
Foreleser: Anne Håland, Anne Brit Andreassen, Liv C. Stuestøl
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 29.09
Tema: Matematikkvansker og sammenhengen med lesevansker - fra et spesialpedagogisk perspektiv
Sted: Stavanger
Timetall: 2
Deltakertall: 15
Målgruppe: Nevropsykologene i Stavanger
Foreleser: Elin Reikerås
Arrangør: Nevropsykologinettverket i Stavanger

Dato: 03.10.
Tema: Elever som trenger ekstra drahjelp i leseutviklingen.
Sted: Balestrand
Timetall: 6
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere trinn 1 - 4
Foreleser: Anne Brit Andreassen og Ida Iversen
Arrangør: Lesesenteret

Dato: 03.10
Tema: Har biblioteket et tilbud til alle? En sammenligning mellom Bok til alle-bibliotek og andre bibliotek
Sted: Oslo
Timetall: 30 min
Deltakertall: 150
Målgruppe: Bibliotekarere
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Nasjonal konferanse, ABM-utvikling og Leser søker bok

Dato: 07.11
Tema: Elever som leser læreboktekst, foreløpige analyser av en øyebevegelsesstudie
Sted: Aspervika skole, Sandnes
Timetall: 2
Deltakertall: 20
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Marianne Røskeland, Oddny Judith Solheim, Per Henning Upstad
Arrangør: Aspervika skole

Dato: 22. februar
Tema: Tospråklige barnehagebarn
Sted: Oslo
Timetall: 1
Deltakertall: 50
Målgruppe: Pedagoger i barnehager mfl
Foreleser: Åse Kari H. Wagner
Arrangør: BOKTRAS og ABM-utvikling

Dato: 19. oktober
Tema: Språkutvikling og språkstimulering
Sted: Giske kommune
Timetall: 1 dag
Deltakertall: Ca. 40
Målgruppe: Pedagoger i barnehager, fagfolk i PPT
Foreleser: Åse Kari H. Wagner og Trude Hoel
Arrangør: Giske kommune

Dato: 26. september
Tema: Språk og språkutvikling hos minoritetsspråklige barn
Sted: Høgskolen i Bergen
Timetall: 4
Deltakertall: Ca. 40
Målgruppe: Helsesøstre
Foreleser: Åse Kari H. Wagner
Arrangør: Høgskolen i Bergen

Dato: 19. september
Tema: Språk og språkutvikling hos minoritetsspråklige barn
Sted: Høgskolen i Bergen
Timetall: 4
Deltakertall: Ca. 40
Målgruppe: Helsesøstre
Foreleser: Åse Kari H. Wagner
Arrangør: Høgskolen i Bergen

Dato: 28. november
Tema: Språk og språkutvikling hos minoritetsspråklige barn
Sted: Universitetet i Stavanger
Timetall: 4
Deltakertall: Ca. 40
Målgruppe: Helsesøstre
Foreleser: Åse Kari H. Wagner
Arrangør: Sandnes kommune/Universitetet i Stavanger

Universitetet
i Stavanger

Lesesenteret
Universitetet i Stavanger
4036 Stavanger
Telefon: 51 83 32 00
Telefaks: 51 83 32 50
lesesenteret@uis.no
www.lesesenteret.no

Lesesenteret